

Szent István Egyetem
Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar

SZAKDOLGOZAT

Szabó Erika

2006

Szent István Egyetem
Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar
Településmérnöki Szak

**PÁSZTÓ - MŰEMLÉKI KÖZPONT REHABILITÁCIÓ,
REVITALIZÁCIÓ**

SZAKDOLGOZAT

KIDOLGOZTA: Szabó Erika
KONZULENSEK: Holényi Magdolna
Schwarzuk Ágnes

2006

[Handwritten signature] 2006. 06. 12.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés- Összefoglalás	1
2. Tervi előzmények / Forrás: Pásztó település rendezési terv /.....	4
- <u>Tervi melléklet</u> : - Szerkezeti terv kivonat M= 1: 4000	
- Szabályozási terv kivonat M= 1: 2000	
2.1. Település szerkezet, terület felhasználás.....	4
2.2. Szabályozási terv tartalmi elemei.....	6
2.3. Helyi Építési Szabályzat vonatkozó előírásai.....	6
2.4. Település fejlesztés irányadó szempontjai.....	8
3. Térségi kapcsolatok	9
3.1. Pásztó- térségi kapcsolatok, infrastruktúra.....	10
3.2. A pásztói kistérség települései.....	13
4. Történeti áttekintés	16
4.1. Pásztó történelme.....	16
- <u>Rajzi melléklet</u> : - Kronológiai vizsgálat	
- Utak, terek kronológiája	
4.2. Pásztó társadalom szerkezetének és lakosságának alakulása.....	24
5. Vizsgálatok (történelmi- , földrajzi- és kulturális értékek)	26
5.1. Művi értékek- A pásztói „ Romkert” bemutatása.....	27
- <u>Rajzi melléklet</u> : - A tervezési terület művi értékei	
- Művi értékek vizsgálata	
- Javasolt művi értékek	
5.2. Táj értékek.....	44
- <u>Rajzi melléklet</u> : „ Pásztó a tájban” – Domborzati vizsgálat	
5.3. Pásztói népszokások, hagyományok.....	45
6. Szakági vizsgálatok	49
- <u>Rajzi melléklet</u> : -azonos című vizsgálati lapok	
6.1. Terület felhasználás, övezeti rendszer.....	49
6.2. Közterület-, beépítési struktúra (egyéb rajzi melléklet: - A vizsgált terület struktúrájának változása: XIX. századi és a jelenlegi térképen).....	50
6.3. Épületek kronológiai vizsgálata.....	51
6.4. Épület állapot, tetőidom, szintszám vizsgálat.....	51
6.5. Tulajdon vizsgálat.....	52
6.6. Közlekedés és zöldfelület vizsgálat.....	53
6.7. Útkeresztszelvények.....	54
6.8. Fejlesztés lehetőségei, korlátai.....	55

7. Fejlesztési javaslat	57
- <u>Rajzi részek</u> : - Szabályozási terv módosítás M= 1: 1000.....	mellékletben
- Fejlesztési, beépítési javaslat M= 1: 1000.....	mellékletben
- A tervezett vegyes forgalmú út (Deák Ferenc út) jelenlegi és javasolt utcaképei M= 1: 500	
7.1. Pásztó, szabályozási terv módosítás.....	57
8. Felhasznált irodalom	63
9. Rajzjegyzék	64
10. Fotó melléklet	65

1. BEVEZETÉS- ÖSSZEFOGLALÁS

„Múlt és jövő nagy tenger egy kebelnek, megférhetetlen oly kicsiny tanyán...”

Bevezetés:

Bevezetőmet **Vörösmarty Mihály, A Merengőhöz** című versének egyik sorával kezdem, mert úgy érzem ez az üzenet összefoglalja átvitt értelemben az én mondanivalómat is.

Pásztón születtem 24 éve, ide kötnek gyermekkorom, felnőtté válásom emlékei mindörökre. Minden utcához, minden térhez tartozik egy szívemnek kedves történet. A műemléki városközpont mindig is hordozott számomra valamiféle spirituális értéket. Nemcsak a város központja, hanem minden szülővárosához kötődő ember szívének a középpontja is.

Gyermekkorom nagy részét a **”Romkertben”** töltöttem. – A pásztóiak hívják így a műemléki területet.- A mai Helytörténeti Múzeum, majd a későbbiekben a Csohány Galéria adott otthont az óvodának. Az általános iskola pedig ezektől körülbelül 100 méterre, a templom mögött helyezkedik el. A hely szelleme a mai napig csodálattal tölt el.

Azt hiszem, a témaválasztásomat ezek után már nem kell indokolnom.

Emlékeimben csak a szép dolgok maradtak meg, a terület negatív tényezőire csak az utóbbi években figyeltem fel.

Összefoglalás:

Pásztó fekvése:

Pásztó város a Nyugati-Mátra lábánál, a Zagyva-folyó és a Kövecses-patak által határolt dombháton települt. A város tengerszint feletti magassága 171 méter. A törmelékkúp által alkotott dombhát 10-30 méter magasan emelkedik ki környezetéből, s nyugatról a Zagyva-folyó völgye, keletről pedig a Mátra 700-800 méteres hegykoszorú határolják. Északról és délről a Zagyva-folyó völgye nyitott.

Már a középkorban a város egyik területének legmagasabb pontját a templom és az apátság foglalta el, s tőlük keletre egy törtengelyű főút mellett, majd az ebből kiinduló mellék és összekötő utak mentén terebélyesedett ki Pásztó városa.

A műemlékek kivételével az épületek nagy részének műszaki állapota az utóbbi 20 év alatt csak romlott. A *Romkert* határoló lakóépületek többsége 100 év körüli, elhanyagolt, több közülük kihasználatlan, romos.

Az egykori Malom patak medre - az 1960-as szabályozás óta csupán jelzi az egykori vízfolyást, - nagy része, a Barokk kolostor mellett gazos, rendezetlen.

Pásztó legkorábban kialakult **történelmi magja** egykor forgalmas piaccal, **nyüzsgő központ** volt. Később a gazdasági, kereskedelmi funkciók áthelyeződtek a párhuzamosan futó főutóra, **meghagyva itt a kulturális központ** szerepét.

Jelenleg a kulturális funkciók itt vannak, de a terület élettelené vált.

Közlekedési útvonalak ugyan körbeveszik a műemléki területet, de zárt térfalak határolják és csupán két pontról lehet megközelíteni. Nincs akkora vonzereje a területnek, amekkora a történelmisége miatt elvárható lenne.

Ezen az állapoton szeretnék változtatni a szakdolgozatomban, méghozzá új, vonzó funkciók megtelepítésével, az értékes épületek megóvásával, helyreállításával, felújításával, a közterületek humanizálásával, az alulhasznosított területek átalakításával. Mindezeket, úgy próbáltam megvalósítani, hogy a múlt nagyszerűségei, ha csak szimbolikusan is, de tovább éljenek - nem elzárkózva a jövőbeli fejlődéstől sem !

Erre a nehéz feladatra világít rá Vörösmarty Mihály idézete.

A fizikai átalakító munkán kívül szükség lenne hosszútávon a humán erőforrások fejlesztésére, valamint véleményem szerint a jövőben nagyobb hangsúlyt fektethetnének az oktatás keretein belül a város történelmére, jelenlegi problémáira. A gyermekekben, a fiatalokban erősíteni kellene a saját városukhoz való kötődést, és a tudatot, hogy a jövő generációjaként érdekük a jelenlegi állapot megtartása, védelme, s majdan fejlesztése.

A **cím megválasztása** a vártnál nagyobb fejtörést okozott. Az első gondolat a „*Pásztói Romkert rehabilitációja*” volt, ami számomra mindent magába foglal. Itt a „számomra” szónál találtam meg a cím hibáját. Rájöttem, hogy a nem itt élő embereknek a „Romkert” nem azt jelenti, amit nekem, hiszen itt nem egy bekerített rom halomról van szó, amire egyébként gondolnánk.

Tehát ettől eltekintettem, és maradt a száraz cím: „*A Pásztói Műemléki Központ Rehabilitációja.*”

Rehabilitáció: *elavult, de értéket képviselő városrész, tömb olyan felújítása, amely során az úthálózat és az épületállomány erre érdemes elemeinek megtartásával, korszerűsítésével, az alkalmatlan épületek, épületrészek bontásával, esetleg azok új épülettel történő pótlásával történik az érintett terület értékének és a kornak megfelelő színvonalra emelése.* [253/1997. (XII. 20.) Korm. Rendelet: OTÉK]

A végleges címváltozatot kiegészítettem a

Revitalizáció kifejezéssel, miszerint: *a különösen értékes, elsősorban sok műemléki adottsággal rendelkező, elavult, élettelen városrész „újraélesztése” a történeti értékek megtartásával, minimális kiegészítő, nagyrészt helyreállító beavatkozással.* [253/1997. (XII. 20.) Korm. Rendelet: OTÉK]

A kettő teljesen lefedi az általam elképzelteteket.

Munkám során ragaszkodtam a hatályos jogszabályokhoz, előírásokhoz és próbáltam az alapos vizsgálatok után, a történelem során kialakult és megmaradt struktúra figyelembevételével reális javaslatokat tenni a célok eléréséhez.

Végezetül **szereznék köszönetet mondani** mindazoknak, akik segítségemre voltak a szakdolgozatom végiggondolásában és megírásában.

Mindenekelőtt **segítőkész tanárainknak**, akik hétről hétre egyengették utamat.

Köszönettel tartozom a **csoporttársaimnak**, akikhez mindig fordulhattam segítségért.

Köszönöm a **barátnőmnek, Editnek**, a rengeteg bátorítást, biztatást a csüggedés pillanataiban.

Malomhegyi Lajos főépítész úrnak (középiskolai tanáromnak), aki bokros teendői mellett mindig készséggel segített a pásztói önkormányzatnál.

S amivel kezdenem kellett volna, köszönetet mondok **Édesanyámnak, Édesapámnak, Húgomnak és Nagymamámnak**, akitől tudom, milyen volt Pásztó az ő gyermekkorában. **Nagypapámnak**, aki már nincs közöttünk, de ő ültette el bennem a műszaki tudományok szeretetét. Segítségével biztosan jobb és teljesebb lehetne a szakdolgozatom.

És mindenkinél jobban köszönöm **vőlegényemnek, Gyürky Nándornak**, aki ötleteivel, kritikáival segítette munkámat és kitartott mellettem ezekben a hónapokban is.

2. TERVI ELŐZMÉNYEK

PÁSZTÓ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE :

1. **Pásztó Településszerkezeti Terve** M= 1: 4000 (1999)
2. **Pásztó Szabályozási Terve** M = 1: 2000 (2001)
3. **Helyi Építési Szabályzat** (Pásztó Városi Önkormányzat Képviselőtestületének 14/2001./VII.18./ sz. rendelete)
4. **A településfejlesztés irányadó szempontjai** (1999 – Településrendezési Terv felülvizsgálata)
5. A 2003- ban készült , **Pásztó Településrendezési Terv Módosítás** a tervezési területet nem érinti, ezért ott a korábbi előírások érvényesek.

2. 1 Település szerkezet, terület felhasználás*¹

Fő közlekedési hálózat:

- A 21. sz. főút (Hatvan, Salgótarján közötti átmenő forgalom /, mint a Zagyva-völgy fő közlekedési gyűjtőcsatornája elkerüli a várost, a település nyugati oldalán, a vasúton és a Zagyván túl halad.
- A 2407. sz. összekötő út a város déli, míg a 2408. sz. összekötő út a város északi peremén köt be a 21. sz. főútba, a **Fő utcát tehermentesítve az átmenő forgalomtól.**
- A város fő gyűjtőútja – tömegközlekedési és gyalogútja a Fő utca, kiegészülve a Hunyadi utcával, az állomáshoz vezető úttal, valamint a középkori szerkezetre épülő gyalogút hálózattal.
- A város terület felhasználási karaktere:
 - A **történelmi városközpont** intézményekkel átszőtt intenzív-vegyes terület felhasználású magját kiterjedt családiházas területek övezik. Településközpont vegyes területe.

¹ Forrás: PÁSZTÓ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉNEK FELÜLVIZSGÁLATA 1999 / műszaki leírások /

2. TERVI ELŐZMÉNYEK

PÁSZTÓ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE :

1. Pásztó Településszerkezeti Terve M= 1: 4000 (1999)
2. Pásztó Szabályozási Terve M = 1: 2000 (2001)
3. Helyi Építési Szabályzat (Pásztó Városi Önkormányzat Képviselőtestületének 14/2001./VII.18./ sz. rendelete)
4. A településfejlesztés irányadó szempontjai (1999 – Településrendezési Terv felülvizsgálata)
5. A 2003- ban készült , Pásztó Településrendezési Terv Módosítás a tervezési területet nem érinti, ezért ott a korábbi előírások érvényesek.

2. 1 Település szerkezet, terület felhasználás*¹

Fő közlekedési hálózat:

- A 21. sz. főút (Hatvan, Salgótarján közötti átmenő forgalom /, mint a Zagyva-völgy fő közlekedési gyűjtőcsatornája elkerüli a várost, a település nyugati oldalán, a vasúton és a Zagyván túl halad.
- A 2407. sz. összekötő út a város déli, míg a 2408. sz. összekötő út a város északi peremén köt be a 21. sz. főútba, a **Fő utcát tehermentesítve az átmenő forgalomtól.**
- A város fő gyűjtőútja – tömegközlekedési és gyalogútja a Fő utca, kiegészülve a Hunyadi utcával, az állomáshoz vezető úttal, valamint a középkori szerkezetre épülő gyalogút hálózattal.
- A város terület felhasználási karaktere:
 - A **történelmi városközpont** intézményekkel átszőtt intenzív-vegyes terület felhasználású magját kiterjedt családiházas területek övezik. Településközpont vegyes területe.

¹ Forrás: PÁSZTÓ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉNEK FELÜLVIZSGÁLATA 1999 / műszaki leírások /

- Városszerkezet
 - A Fő utca a város legfontosabb belső közlekedési, terület felhasználási és építészeti tengelye. Felfűzi a műemléki területeket, a történelmileg kialakult és az új városközpontot, a város meglévő és tervezett intenzív lakóterületeit, intézményeit, ipari és vállalkozási területeit-, a terület felhasználás súlyvonalát alkotja.
- Városközpont (Településközpont vegyes terület)
 - A Fő utca középkori – mezővárosi – szalagtelkes – halmazos – a város karakterét adó központi magja kialakult vegyes intézmény – lakóterületeivel a kereskedelem – vendéglátás – szolgáltatás terület.
 - A védett **műemléki környezet** idegenforgalmi – művelődési központ.
 - A Fő utca és a Hunyadi u. metsződésében alakul az új városközpont, elsősorban igazgatási központ.
 - Az új városközponttól északra oktatási központ.
 - A város egészségügyi központja a kórház és a szakorvosi rendelőintézet.
- Alapfokú intézményellátás
 - Az alapfokú ellátás intézményei a városközpontban és környezetében sűrűsödnek.
- Lakóterületek
 - városközpont területén egy- többlakásos, egy- kétszintes lakótelkes intenzív városias beépítésű lakóterülete.
 - többszintes, tömbtelkes lakóterületek (városközpont, Nógrádi lakótelep) (kisvárosias, helyenként zárt sorú)
 - családirházas, laza városias lakóterületek (kertvárosias lakóterület)
- Ipari, vállalkozási területek
 - északi iparterület
 - új déli ipari – vállalkozási területek
 - 21. számú főút mellett vállalkozási terület.
- Zöldterületek: Kialakultak, fejlesztésük a meglévők bővítésével történhet.
 - A város zöldterületi tengelye a Kövicses patak, a városközponttal szerves összeköttetésben.
- Erdőterületek: Az erdősávok és a Kövicses patak mentén húzódnak.

2.2 Szabályozási Terv *²

A szabályozási terv kötelező és irányadó elemeket tartalmaz

Kötelező elemek:

- a bel- és külterület határvonala
- közterület szabályozási vonalak
- övezeti besorolás
- utak, közművek védőtávolságai, be nem építhető területek határai, építési tilalmi területek
- övezethatárok, meglévő övezethatárok

Irányadó elemek:

- egyes közterület szabályozási vonalak
- telekhatárok

2.3 Helyi Építési Szabályzat *³

A tervezési terület a **településközponti vegyes terület (TV)** felhasználási egységbe tartozik.

1) Övezetek:

- a) TV-1 (Z/ 40%/ 12,5 m / 1800 m²) K
- b) TV-2 (Z, O, SZ, / 80%/ 8,5 m / 300 m²) K

a történelmi városközpont övezete

2) A TV övezetben elhelyezhető:

- ⇒ Lakóépület
- ⇒ Igazgatási épület
- ⇒ Kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely szolgáltató épület
- ⇒ Egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épület
- ⇒ Sportépítmény

3) A TV övezetben nem helyezhető el:

- ⇒ Üzemanyagtöltő állomás
- ⇒ Termelő kertészeti építmény

² Forrás: PÁSZTÓ – HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT / Az előírások alkalmazása 2. § /

³ Forrás: PÁSZTÓ – HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT / Az egyes terület- felhasználási egységekre vonatkozó előírások /

⇒ Önálló parkoló terület és garázs a 3,6 t önsúlynál nehezebb tehergépjárművek és az ilyeneket szállító járművek számára

4) A TV övezet telkeinek beépítése jellemzően hézagosan zárt sorú (előkert nélküli, az utcafronti épületrész tetőgerince az utcavonallal párhuzamos, a szomszéd telkeken elhelyezett épületeket a homlokzattal szervesen összeépített, legalább 3,0 m magas kapuépítmény homlokzatszerű kerítés köti össze), illetve zárt sorú.

A TV övezetben alakítható minimális telekterület 360 m².

5) A TV övezetben az utcavonaltól számított 10 m mélységig tűzfal létesítése kötelező az épület csatlakozás érdekében.

6) A TV övezetben az utcai kerítések anyagát, magasságát, az épületek tetőformáját, a tetőfedések anyagát, a kerítésen és a homlokzaton alkalmazható színezést, a helyi hagyományokhoz igazodva kell meghatározni, a helyi építési szabályzat előírásait is figyelembe véve. Az építés egyéb feltételeit, minden esetben- az övezet előírásait alapul véve – elvi engedélyezési eljárás keretében kell meghatározni.

7) Szintterület sűrűség max. 2,4%.

Zöldfelületi lefedettség a telekterület min. 10%-a.

Az övezet struktúráját, gyalogos közeit, zöldterületeit meg kell tartani.

Az övezetet teljes közművesítéssel kell ellátni.

8) Az építési engedélyeket a védett műemléki környezet területén az Országos Műemlékvédelmi Hivatallal, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Észak-Magyarországi Területi Főépítész Iroda által működtetett tervtanáccsal és minden esetben a Városi Főépítésszel véleményeztetni kell.

9) Az övezetben különálló gazdasági épületek nem létesíthetők.

10) Az övezeti előírásokat a meglévő létesítmények, intézmények funkciójának megfelelően kell alkalmazni.

11) Az egyes terület egységekre rehabilitációs tervet kell készíteni, melyekben a szabályozási-, beépítési-, építészeti előírásokat részletesen ki kell dolgozni.

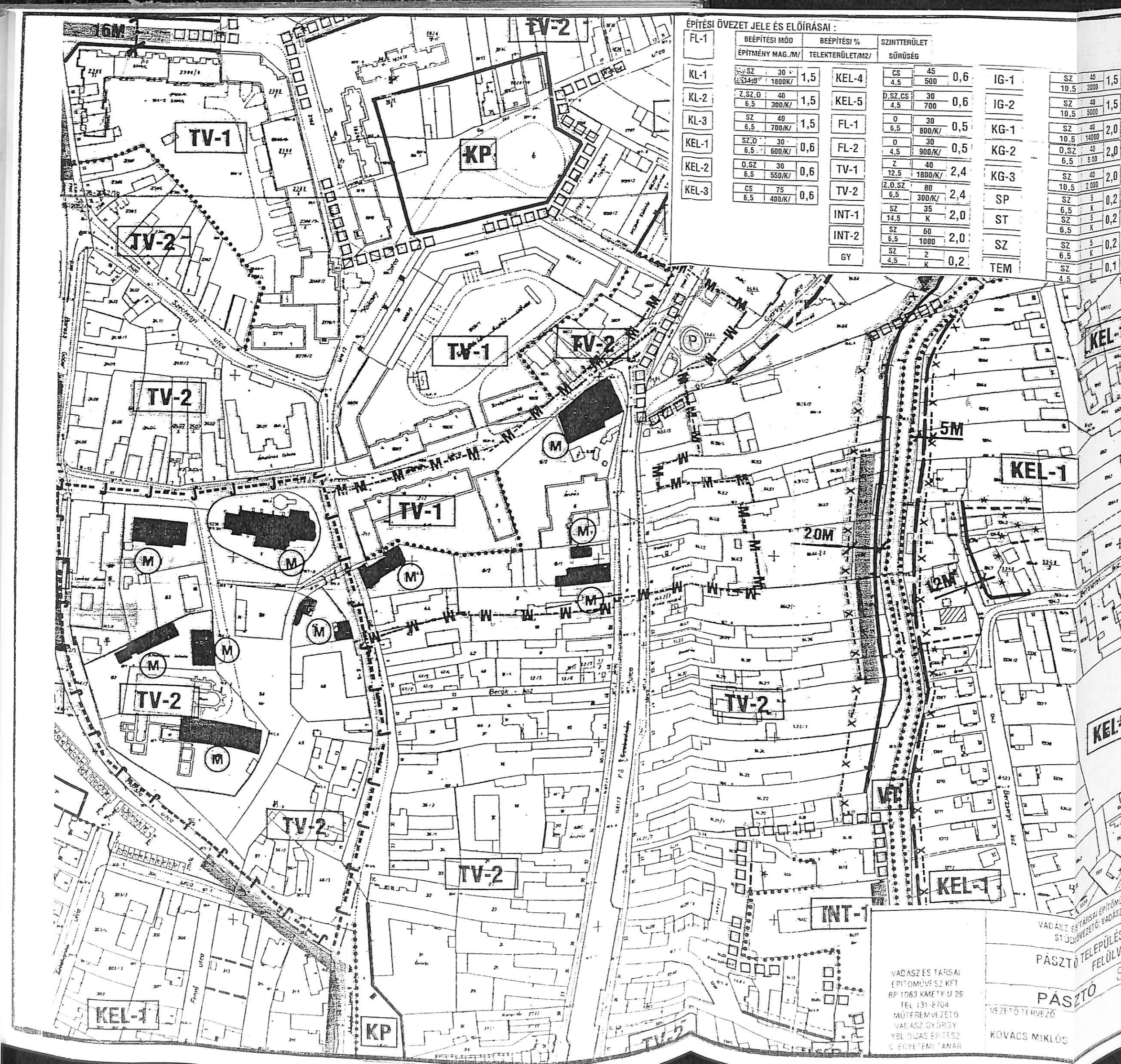
2.4 A Település fejlesztés irányadó szempontjai

A képviselőtestület határozata alapján*⁴

- Munkahelyteremtés, foglalkoztatási lehetőségek bővítése (területrendezési vetülete az új gazdasági- vállalkozási területek kijelölése)
- Képzés, humán erőforrások fejlesztése (az önkormányzat az oktatásnevelés intézményrendszerén nem kíván változtatni, az oktatás minőségi színvonalának emelése, korszerűsítése a cél- területrendezési vetülete minimális)
- A természeti, táji és kulturális értékek védelme (területrendezési vetülete jelentős a beépítésre szánt területek, zöld-, kert-, erdőterületek kijelölésénél ill. megóvásánál, a beépítés módjának meghatározásánál.)
- Lakóterületek minőségi fejlesztése (területrendezési vetülete az új lakóterületek, tartalékterületek kijelölése)
- A városi életminőséghez hozzátartozóan a rekreáció, sportolás lehetőségeinek bővítése (területrendezési vetülete az új közpark- sport- strand területek kijelölése)
- A városi ellátási színvonalat biztosító intézmény és infrastruktúra kiépítése (területrendezési vetülete az új létesítmények kijelölése)

Ezek a célkitűzések az azóta eltelt hét évben részben megvalósultak, vagy a hosszú távú célok esetében , megvalósításuk jelenleg is folyamatban van.

⁴ Forrás: PÁSZTÓ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉNEK FELÜLVIZSGÁLATA 1999 / műszaki leírások /

ÉPÍTÉSI ÖVEZET JELE ÉS ELŐÍRÁSAI:

BÉPÍTÉSI MÓD		BÉPÍTÉSI %	SZINTTERÜLET		
ÉPÍTMÉNY MAG./M/	TELEKTERÜLET/M ² /		SŰRŰSÉG		
FL-1	SZ 30 6,5 1800/K/	1,5	CS 45 4,5 500	0,6	
KL-1	Z.SZ.0 40 6,5 300/K/	1,5	D.SZ.CS 30 4,5 700	0,6	
KL-2	SZ 40 6,5 700/K/	1,5	FL-1	0 30 6,5 800/K/	0,5
KL-3	SZ 40 6,5 700/K/	1,5	FL-2	0 30 4,5 900/K/	0,5
KEL-1	SZ.0 30 6,5 600/K/	0,6	TV-1	Z 40 12,5 1800/K/	2,4
KEL-2	O.SZ 30 6,5 550/K/	0,6	TV-2	Z.O.SZ 80 6,5 300/K/	2,4
KEL-3	CS 75 6,5 400/K/	0,6	INT-1	SZ 35 14,5 K	2,0
			INT-2	SZ 60 6,5 1000	2,0
			GY	SZ 4,5 4,5 K	0,2
			IG-1	SZ 40 10,5 2000	1,5
			IG-2	SZ 40 10,5 5000	1,5
			KG-1	SZ 40 10,5 14000	2,0
			KG-2	O.SZ 40 6,5 800	2,0
			KG-3	SZ 40 10,5 2000	2,0
			SP	SZ 5 6,5 K	0,2
			ST	SZ 5 6,5 K	0,2
			SZ	SZ 5 6,5 K	0,2
			TEM	SZ 2 4,5 K	0,1

JELMAGYARÁZAT

- MEGELŐVŐ BELTERÜLETI HATÁR
- - - TERVEZETI BELTERÜLETI HATÁR
- * BELTERÜLETI HATÁRT MEGSZÜNTETŐ JEL
- SZABÁLYZÁSI VONAL
- IRÁNYADÓ SZABÁLYZÁSI VONAL
- SZABÁLYZÁSI SZÉLESSÉG
- ÖVEZETHATÁR
- IRÁNYADÓ TELEKHATÁR
- ÉPÍTÉSI HELY
- BEÜLTETÉSI KÖTELEZETTSÉGŰ TERÜLET HATÁRA
- ÉPÍTÉSI TILALOM HATÁRA, feltételi teljesítéséhez kötött
- A KÖRÜLKÖRÜLT TERÜLETRE RÉSZELETES SZABÁLYZÁSI TERV KÉSZÍTHETŐ MEGSZÜNTETŐ JEL
- (M) MŰEMLEK ÉPÜLET, MŰEMLEKI KÖRNYEZET HATÁRA
- (M) MŰEMLEKI JELENTŐSÉGŰ TERÜLET HATÁRA
- (P) PARKOLÓ
- (VA) VASÚTÁLLOMÁS
- A KÖRÜLKÖRÜLT TERÜLETRE REHABILITÁCIÓS TERV KÉSZÍTENDŐ

BÉPÍTÉSRE SZÁNT ÖVEZET

- KL-1 KISVÁROSI LAKÓÖVEZET
- KEL-1 KERTVÁROSI LAKÓÖVEZET
- FL-1 FALUSI LAKÓÖVEZET
- TV-1 TELEPÜLÉSKÖZPONT VEGYES LAKÓÖVEZET
- INT-1 KÜLÖNLÉGES ÖVEZET-INTEZMÉNYÖVEZET
- IG-1 IPARI GAZDASÁGI ÖVEZET
- KG-1 KERESKEDELMI SZOLGÁLTATÓ GAZDASÁGI ÖVEZET
- ST STRAND
- SP SPORTTERÜLET
- SZ SZABADIDŐKÖZPONT
- TEM TEMETŐ
- KE KEGYELETI PARK
- T TARTALÉK TERÜLET
- GY GYAKORLÓ KERT

BÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT ÖVEZET

- KP KÖZPARK
- E ERDŐ
- VT EGYÉB TERÜLET-VÍZGAZDÁLKODÁSI ÖVEZET/VÍZFOLYÁS/
- Moy MEZŐGAZDASÁGI ÖVE-GYEP
- Mk MEZŐGAZDASÁGI ÖVE-KERT

VADÁSZ ÉS TÁRSAI
ÉPÍTŐMŰVE SZ KFT
BP 1063 KMETY U 29
TEL 131-8704
MŰTEREMVEZETŐ
VADÁSZ GYÖRGY
YBL DIJAS ÉPÍTÉSZ
© EGYÉBEM TÁRAR

VADÁSZ ÉS TÁRSAI ÉPÍTŐMŰVE SZ KFT 1063 BP. KMETY U 29
ST. ÖVEZETI: VADÁSZ GYÖRGY YBL DIJAS ÉPÍTÉSZ
**PÁSZTÓ TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI TERVÉNEK
FELÜLVIZSGÁLATA**

PÁSZTÓ SZABÁLYOZÁSI TERVE
VEZETŐ TERVEZŐ
KOVACS MIKLÓS

MÉGBIZÓ
PÁSZTÓ ÖNKORMÁNYZATA
M=1 2000
2001

3. TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Pásztó elhelyezkedése Magyar országán belül és Nógrád megyében

A kistérség települései

A település a tájban

3.1 PÁSZTÓ – Térségi kapcsolatok, infrastruktúra

Pásztó vonzáskörzetéhez 25 település, mintegy 35 ezer lakos tartozik. Pásztó lakóinak száma Hasznos és Mátrakeresztes városrészekkel együtt 10096 fő. Az itt élők kötődnek a városhoz és egyre többen szeretnék itt letelepedni. Ennek egyik oka lehet, hogy optimális középút a nyüzsgő, zsúfolt nagyváros és az unalmas falu között. A lakásállomány jelenleg 4150 lakás. A lakók a városközpontban, a Mátrakeresztvárosban, a Cserhát lakónegyed többszintes összkomfortos otthonaiban és a családi házakban élik életüket.

A város északi részén folytatódik a lakásépítés, új lakótömbök kialakítása. Tanulmányterv készült a Cserhát lakótelep kisvárosias továbbépítésére.

Pásztó hagyományos mezőváros. A közigazgatási területén 6376 hektár a termőterület (88%), ebből mezőgazdasági 3406 hektár.

A pásztói szőlő és bortermelés rangját jelzi, hogy a város bor-termelőhelyi kategóriába tartozik, s jelenleg Nógrád megyében egyedül hegyközség, közel 500 szőlősgazdával. A szőlőművelés több mint 100 hektáron folyik.

A városban könnyű -, gép- és élelmiszeripari üzemek, gyárak találhatók.

Jelentős a külföldi tőkebefektetés.

Kisebb vállalkozások sora különféle termékek előállításával foglalkozik (irodabútor, kovácsoltvas termékek szárasztászták, kézi festésű faárúk, műanyag fröccsöntés, stb.)

Az itt lakók számára fontos a környezet védelme, jelenlegi állapotának fenntartása, ezért környezetbarát ipari struktúra alakult ki. Az új létesítmények nem veszélyeztetik a természet és a környezet mikroklimáját.

Elhelyezkedéséből adódóan a város közlekedési csomópont. A település mellett húzódik a 20-es főközlekedési út, Budapestről az M3-as autópályán 90 km megtételével érhető el a város. A szlovák határtól 35 km-re fekszik. Keleti irányban el lehet jutni a Mátrába, nyugati irányban Hollókőre, Szécsénybe. Itt fut át a Hatvan- Salgótarján vasútvon.

Az önkormányzat két napközi otthonos óvodát működtet, melyek jelenlegi gyermeklétszáma közel 430 fő. A Bölcsőde megszűnt. Az alapfokú tudás megszerzésére

két általános iskola ad lehetőséget. A Dózsa György Általános Iskolában több mint 600, a Gárdonyi Géza Általános Iskolában pedig 450 gyermek tanul.

A középfokú oktatást a háromtagozatú Mikszáth Kálmán Gimnázium és Postaforgalmi Szakközépiskola biztosítja. Itt francia-magyar kéttannyelvű képzés folyik igen magas szinten.

A tanulók elhelyezését a több mint 200 fős Tittel Pál Kollégium biztosítja.

A művészeti oktatás meghatározó otthona a Rajeczky Benjamin Zeneiskola, ahol közel 270 muzsikálni vágyó, illetve a képzőművészet iránt érdeklődő fiatal tanul. A zenetudós személyisége meghatározó a város életében. Születése és halála évfordulójáról minden évben hangversennyel emlékeznek meg.

A kulturális és művelődési igények felkeltésének és kielégítésének szervezője a Teleki László Könyvtár és Művelődési Központ. Gyermekek és ifjúsági programok szervezésével, amatőr bemutatókkal, vetélkedőkkel, szabadidős foglalkozásokkal várják a látogatókat. Tanfolyamok, s az egészséges életmódot szolgáló programok mellett politikai és gazdasági fórumoknak, találkozókknak és a kistérséget szolgáló rendezvényeknek is helyet ad az épület.

A Városi Könyvtárban csaknem 80 ezer kötet közül lehet válogatni.

A Helytörténeti Múzeum a műemléki központban, a barokk kolostor épületében található.

A város kulturális életének gazdagításában fontos szerepük van a civil szervezeteknek. Ezek közül a Csohány Baráti Kör a város szülöttjének, Csohány Kálmán Munkácsy- díjas grafikusművésznek állít emléket galériája a barokk kolostor szomszédságában álló műemléki épületben található.

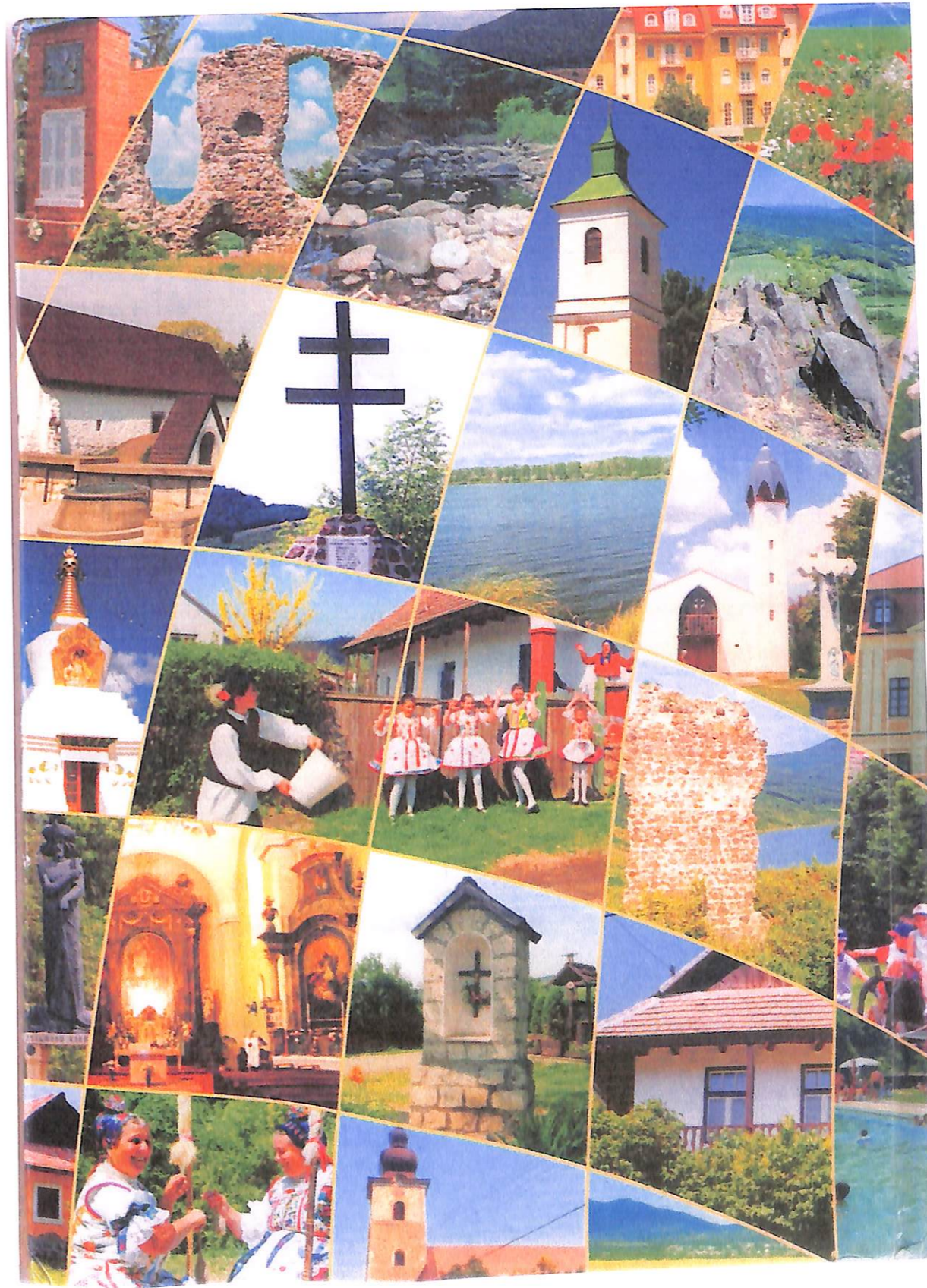
A Muzsla Néptáncgyűttes 1983-ban alakult, népszerűsége túlnő a város határain. Színvonalasan mutatják be a hagyományokat és a népszokásokat.

Az újonnan épülő lakások csaknem mindegyikében földgázzal oldják meg a fűtést. A korábbi lakások több mint 90 %-ába vezették be a földgázt. Minden utcában van ivóvízvezeték és kifeszültségű elektromos hálózat. A szennyvízcsatorna kiépítése még csak a lakások 50%-át érinti. A belterületi és az önkormányzat tulajdonában lévő úthálózat javításra és bővítésre szorul.

**Az elmúlt időszak néhány jellemző mutatója :
(KSH adatok)**

	1992	1995	1997	2004
lakónépesség (fő) :	10424	10379	10260	10096
születések száma (fő) :	123	103	91	117
halálozások száma (fő) :	137	161	153	142
iparban foglalkoztatottak (fő) :	1143	997	1024	1180
házi orvos (fő) :	4	4	4	4
gyermekorvos (fő) :	3	3	3	3
működő kórházi ágy (db) :	190	153	142	200
bölcsőde (fh) :	40	20		
óvoda (fh) :	40	400	440	430
ált. isk. tanterem (db) :	44	45	44	44
közép isk. tanterem (db) :	14	21	22	22
mozi (fh) :	200		65	
múzeum (db) :	2	2	2	2
könyvtár (önkormányzati) :	3	3	3	3
kiskereskedelmi bolt (db) :	312	233	156	320
általános áruház (db) :	2	2		
idősek otthona (fh) :	33	34	36	50
lakásállomány (db) :	3983	4044	4073	4100
lakásépítés (db) :	23	19	14	30
belterületi út (km) :	55	55	55	55
belterületi burkolt út (km) :	42	44	45	50
vízvezeték (km) :	58,2	57,5	58	60
szennyvízcsatorna (km) :	9,1	9,1	9,1	15
belterületi park (ha) :	7,8	7,8	8,1	8,5
kereskedelmi szálláshely(szoba)	49	18		32

A PÁSZTÓI KISTÉRSÉG TELEPÜLÉSEI

3.2 A pásztói kistérség települései

Pásztó-Hasznos

A közigazgatásilag Pásztóhoz tartozó település a várossal már szinte teljesen összeépült, a Mátrába vezető 2408-as közút mellett a Mátra lábánál helyezkedik el. Legfőbb vonzereje a Mátra (és Pásztó) közelsége, a Várhegy illetve a Cserteri vároldal, mint természetvédelmi terület, továbbá a Kövicses patakra épített 1,5 millió köbméter kapacitású víztározó (mely a környék egyik legszebb kirándulólhelye), továbbá a Gombástetői volt vitorlázó repülőtér, mely a tározó déli része felett 763 m magasságban található.

Pásztó-Mátrakeresztes

Közigazgatásilag Pásztóhoz tartozó település a várostól 13 km-re keletre a Mátrába vezető 2408-as közút mellett a Mátra lábánál helyezkedik el Régi neve Huta.

A kistérség legkeletibb települése jellegzetesen hegyvidéki, erdősül környezettel és kitűnő klimatikus adottságokkal rendelkezik Hangulatos településszerkezete, továbbá jelentős számú népi építészeti hagyományokat őrző, védendő értéket képviselő épületállománya van.

Alsótold

Az Északi-Cserhát szép, minden égtáj felől hegyekkel határolt völgyében búvik meg Alsótold. A 21-es számú főközlekedési útról a világörökség, Hollókő felé igyekezve jutunk el a községbe, mely őshonos erdőségek között, a Zsúnyi-patak festői, keskeny völgyében fekszik. Faluszerkezete fésűl beépítésű, a tájhoz alkalmazkodó kanyargós, keskeny utcákkal.

Bér

Nógrád megye egyik legszebb fekvésű falucskája. A Cserhát egyik legszebb részén, Pásztótól nyugat-délnyugatra, a Bér-patak mentén fekvő kis- község, amely a közelmúltban vált a magyarországi turizmus egyik kedvelt célpontjává.

Bokor

Bokor község Nógrád megye közepén, az Észak-Cserhát legszebb részén fekszik. Minden oldalról hegyek ölelik körül a picinyke települést.

A környék rengeteg változatosságot, fordulatot és színt mutat annak, aki észre tudja venni a természet rejtett kincseit.

Buják

A községet körülvevő dombok már a bronzkorban lakottak voltak, vára a tatárjárás után épült. Kezdetben királyi birtok volt. A XVI. Században a Garayak majd a Báthoryak birtokolták Bujákot. A Vár az 1552-es török támadás során elesett.

Csécse

Csécse község Nógrád megye délkeleti részén, a Szuha patak mentén helyezkedik el. Hiteles források szerint az oklevelek 1408-ban említették először a falut.

Cserhátszentiván

Cserhátszentiván a Közép-Cserhát egyik legszebb települése, jelenlegi lakóinak szám 175 fő. Korabeli oklevelekben 1265-ben szerepel Scentiván Bercke néven.

Ecseg

A falu a Kelet-Cserhátban található. Keletről nyugat felé haladva a Bézma (514 m), Közép-hegy (413 m), Magas-hegy (392 m) és a Bokri-hegy (389 m) vonulatai uralják a horizontot. Az északi irányból folyó Szuha-patak még a helyek között veszi magához a Cserkúti-patakot, majd két részre osztva a falut Csécse irányában halad tovább. A község belterületének tengerszint feletti magassága 160-200 m között változik. Útelágazás mentén épült település.

Egyházasdengeleg

A falu a Cserhát alján fekszik, lankás dombokkal körbevett medencében, melyet a Bér patak szel át. Az első írásos említés 1221-ből származik, ekkor Dingonogu alakban jegyezték, 1246-ban Denselegh, 1315-ben Egyházasdengelegh a neve.

Erdőkürt

Középkori eredetű település, a nevében viseli a honfoglaló Kürt törzs nevét, amit egykor Kyrth-nek írtak.

Erdőtarcsa

Régen Erdős-Tartsa erdeiről kapta a nevét. Az Ilka patak völgyében fekszik, forrása a Kiar-pusztá alatt található.

Felsőtold

Nógrád megye közepén, az Észak-Cserhát egyik legszebb részén, hegyekkel körülhatárolt völgyben fekszik.

Garáb

A Cserhát turisztikailag legérdekesebb részei a vulkáni hegység részek. 1179-ben Grabensia néven ismerték.

Héhalom

Számos lelet utal a honfoglalás előtti időkre. A községben bronzkori településre utaló leleteket találtak a falu határában.

Jobbágyi

Az első település Nógrád megye délkeleti határán Hatvan felől Salgótarján felé haladva a 21-es gyorsforgalmi úton. A Zagyva folyó mentén alakult ki.

Kálló

Nógrád megye legdélibb települése, a Cserhát kapuja. Céklás patak szeli ketté.

Kisbágyon

Régen Bágyon, a bujáki patak mentén fekvő kis község.

Kozárd

A Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet területén fekszik.

Kutasó

Pásztótól 18, Hollókötől 8 km-re található, dombokkal, hegységekkel körülölelve, tengerszint feletti 269 m-es magasságban.

Mátraszőlős

A Cserhát délkeleti lábánál fekszik, a Hévíz-patak partján. A községet a Mátrától a Zagyva folyó választja el.

Palotás

A cserhát déli lejtőin fekszik, ahol a domborzat már sík dombsági hát, s részben a Zagyva völgyéhez tartozik.

Szarvasgede

Az Aranyos-patak két partján, a Szuha patak mellett, a 21-es főközlekedési úttól 6 km-re terül el.

Szirák

Szétszórt dombok között, a Cserhát hegység lábánál fekszik 4 irányból lehet megközelíteni.

Szurdokpüspöki

A Mátra hegység délnyugati lábánál, a Zagyva völgyében fekszik, ott, ahol a hegyek közül kilépő folyó kiszélesedik. Több kőkor kultúra emlékeit is feltárták itt, és honfoglalás kori leletek kerültek elő.

Tar

A Zagyva folyó völgyének mátrai oldalán fekszik Tar község. A természetjáró turistaforgalom kiinduló települése.

Vanyarc

Már az őskorban is lakott hely volt, a török pusztítás után a falu elnéptelenedett.

4. TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

4.1 Pásztó történelme

1. Az Árpádkori falu

A ma Nógrád megyéhez tartozó Pásztó város 1950. január 31-ig Heves megye része volt. Földrajzi fekvése kedvező: az észak-déli útvonal mentén, a Cserhát és a Mátra közötti völgyben, a Zagyva folyó bal partján, síkság és hegyvidék találkozásánál települt meg a Kövicses (régi nevén Paszth) patak mellett, amely keresztül folyik rajta.

A mai település történetének kezdetei az Árpádkorba nyúlnak vissza, azonban a magyar honfoglalás előtt sem volt lakatlan: neolitikum, bronz; vaskori lelőhelyek ismertek e környékről.

Neveinek eredetét a Földrajzi nevek etimológiai szótára a szláv „pastuch” szóból magyarázza. Más feltételezés szerint a település neve iráni eredetű, s honfoglalás kori katonai szakkifejezés, aminek jelentése: „tábor”.

E vélekedés szerint Szakállas Pásztó (Pásztó régi neve, egy 1686-ból maradt pecsétben látható is a szakállas fő) – Nyitra, - Ipoly, Túr pásetó (a Körös mellett) hadfelvonulási és hadosztályi hely volt.

A honfoglalás után fejedelmi, majd királyi birtok volt. A településre vonatkozó első írásos emlék II. Béla (1131-1141) uralkodásának korából való. Az 1135-ben kelt oklevél királyi kúriát, valamint praidium Pásztót említi. A szomszédságban található Árpádkori szolgáló falvak, szintén arra utalnak, hogy államalapításkori udvarhellyel számolhatunk Pásztó esetében. Ez alátámasztani látszik azt a feltételezést miszerint Aba Sámuel (1041-1044) idejében állt itt királyi udvarház.

Anonymus a honfoglalás történetében azt írja, hogy Zoárd, Kadosa és Huba – Árpád parancsára – innét, a Paztuch-nak nevezett helyről indultak Gömör és Nógrád meghódítására. Ezután Árpád egy földet adott Edunak és Edumennek, ahol az egyik leszármazottjuk Pata, várat épített. Pata nemzetségiből származott Sámuel király, akit kegyességéért Abának neveztek el. Gyöngyöspata, Pásztó és környéke az Aba nemzetség szállásbirtoka lett.

2. A ciszterciák és a bencések megjelenése

Ugyancsak II. Béla korából datálódik az az oklevél, amely bencés monostorról tesz említést. Anonymus nevezetes helyként ír Pásztóról. Az bizonyos tehát, hogy III. Béla (1172-1196) korában ismert hely volt.

Pásztón még a 11. század végén, I. László uralkodása alatt meghonosodott a kereszténység, ez pedig feltételezi a plébánia és a templom korai létrejöttét. Ilyen egyértelmű hagyományt, vagyis a 11. századi templomépítést rögzítette 1785-ben a városi jegyzőkönyv: „Templomunknak már kétszáz esztendőket meghalad a régisége” (Nógrád Megyei Levéltár – Pásztói Prot. 1785. november 27.).

1190-ben III. Béla király megalapította itt a cisztercita apátságot, melynek elődje az újabb kutatások szerint az 1130-as években bencés apátság lehetett. A cisztercita monostor a középkorban a falu központjában volt (ellentétben a cisztercita szokásokkal) és együtt élt vele, gazdasági és szellemi gyarapodását elősegítve.

A cisztercita monostor a középkorban rendszerint csak 3-4 rendtagnak adott otthont, annak ellenére, hogy a városi jegyzőkönyv 1787. évi bejegyzése szerint a török hódoltságot megelőzően a ciszterciáknak „nagy templomjuk és monostorjuk volt”.

A helyszínre vonatkozó legrégebbi okleveleket a plébániatemplomban őrizték, de amikor a tatárok 1241-ben a templomot felgyújtották, az oklevelek megsemmisültek.

Az apátsági templom és kolostor az akkori település szélén feküdt, védőszentje a Boldogságos Szűz – Sarlós Boldogasszony -, a plébániatemplomé pedig Szent Lőrinc vértanú volt.

A középkortól kezdve volt itt egy harmadik istentiszteleti hely is, a Szentlélekről elnevezett kápolna, melyet később gyakran templomként említenek. Ebben oltárjavadalmas pap köteles volt pünkösöd ünnepén, vagyis a kápolna búcsúnapján istentiszteletet tartani, aki élvezte a hívek által a kápolna részére hagyományozott földet és oltárszőlők hasznát. A cisztercita konvent a 13. század közepén már hiteles helyként működött, kegyúri jogát 1265-ben István ifjabb király a Rátót nembeli Domonkos tárnokmester fiának, Istvánnak, a királyné lovászmesterének ajándékozta. A lakosság az 1290-es évektől vásártartási joggal rendelkezett.

3. A Mezőváros

Pásztó már a 13. században piaccal rendelkező, vásártartó hely volt. Budai kereskedők gyakran hozták áruikat a pásztói piacra. A kompolti név kikerülése révén forgalmas piaca volt. Ennek ellenér 1407 előtt jogilag falunak minősült, földesura pedig a 14. században az apátság és a Tari család.

Tar Lőrinc kérésre Zsigmond király 1407. Április 25-én kelt kiváltságlevelével Pásztót mezővárosi rangra emelte és kimondta, hogy Tar Lőrincnek és testvéreinek, valamint az apátság pásztói jobbágyait, és népeit törvényszegés miatt sem egyházi, sem világi bíróság sem személyükben, sem vagyonukban nem büntetheti, fölöttük egyházi bíróság csak akkor ítélt, ha a kérdést a pásztói bíró és esküdt előbb megvizsgálta. Végül a király felruházta a pásztóiakat mindazon jogokkal és kiváltságokkal, melyek a budai polgárokat illeték.

A városi rangra emelés nem szabadította fel Pásztót a magánföldesúri hatalom alól. A rangemelés abban az időben következett be, amikor Zsigmond király és a nagybirtokos földesurak igyekeztek előremozdítani a népesebb jobbágyfaluak városiasodását, az iparúzéshez értő jobbágyok, árutermelő és piacra járó kézművesek, illetve szőlőtermelők, bortermelők tömörítését a királytól kieszközölt kedvezmények, kiváltságok ígéréssel. Pásztó továbbra is magánföldesúri mezőváros, jobbágytelepülés marad, a Budához hasonló szabad királyi városi rangot ténylegesen sohasem nyerte el.

A mezővárosi kiváltságok élvezetében az uralkodók 1475-ben, majd 1494-ben is megerősítették Pásztó lakóit. 1444-ben a kőtemplom torony nélkül áll, körülötte temető van. 1444-ből a Hatvani utca és a Magyar utca ismeretes. A város harmadrésze ekkor a Kazai Kakas nevű földesúré, a másik birtokrész az Országgh családé, a harmadik birtokrész pedig az apátságé.

A mezőváros a középkor végén Heves vármegye egyik legnépesebb települése volt, benne mezővárosi-plébániai iskola működött intézményes keretek között,

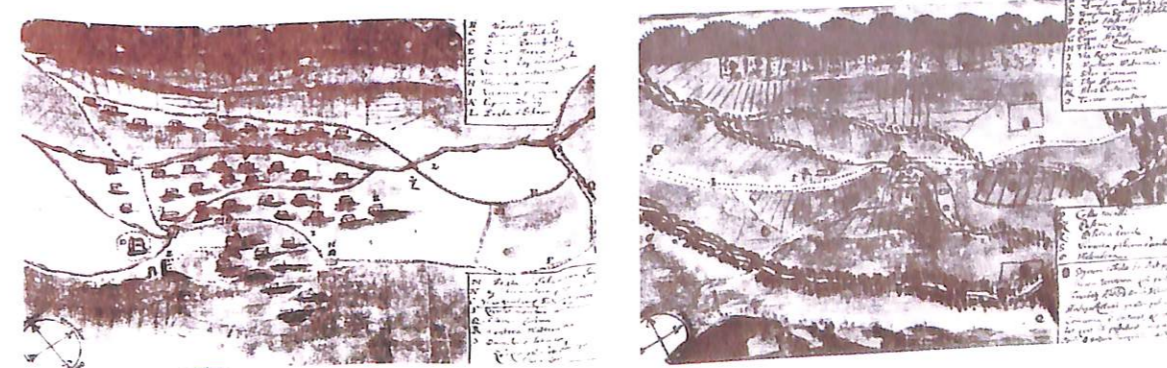
Az Alföld peremén lévő Pásztó az 1514. évi parasztháborúban csataszínhely volt (június 10-e körül), ahol az urak katonasága vereséget mért a keresztések egyik rendjére.

A 15. századi mezővárosok népességszámának vizsgálata alapján kiderült, hogy a mezővárosok átlagnépessége 500 fő körül hullámzott. Pásztó – az 1549. évi bordézsmá összeírások alapján – feltételezett lélekszáma 1000 fő, de a török összeírások alapján ennél magasabbnak kellett lennie a népességszámának. Az a másfél évszázad, ami a mezővárosi jog elnyerése és a török uralom közé esik, viszonylagos békében telt el.

A mezőváros leírása

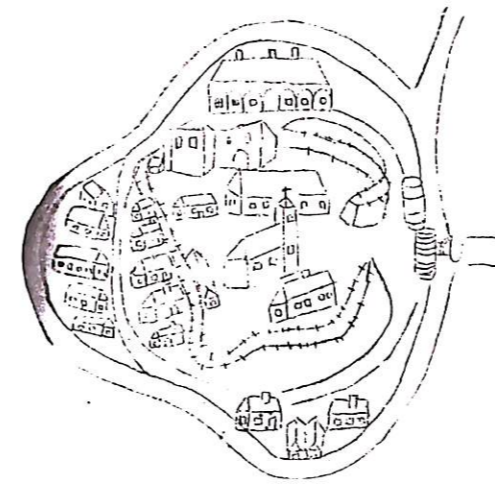
A középkori településről nem maradt fenn részletes leírás, csupán utcáinak számát és nevét ismerjük, s tudjuk, hogy a város közepén 1417-ben egy fürdőház volt. A településmagot a Kövecses-patak és a Zagyva-folyó határolta területre tehetjük. Ebből épült ki a halmazjellegű település.

A török utáni első leírás Pásztórol 1699-ben készült, amikor Maietynsky Vencel cisztercita szerzetes az apátságon kívül szólt a településről is: „Szerinte Pásztó város egykor nagyobb és terjedelmesebb volt. Ahol azelőtt a város polgárainak házai díszeltek, ott ekkor már állatok legelésztek, kertek alakultak, vagy pedig a földműves ekéje hasította a földet. Szent Lőrincz martyr tiszteletére szentelt temploma a város végén áll, elég magas toronnyal...A városon kívül van a Szent-Lélek temploma. Valamikor a város egész eddig nyúlt el: a másik felén meghalastó volt, amelyhez a vizet a hegyi patakból vezették. Most azonban a városnak itt eső része elpusztult s a helyéből szántóföld lett... Azelőtt Pásztó városában sok kőház volt, - a mint a piaczon még mis ilyenekben laknak: a város többi részében azonban a lakások inkább istállóhoz hasonlítanak. Ennek oka az, hogy részint a törökök, részint a német katonák a várost többször felperzselték: mi több, a lakosság egyrésze Pásztót odahagyta és a Zagyván túlra telepedett. A piac közepé ki van kövezve. Van a városban egy emeletes kúria, amely mos roskadozóban van s még a teteje is hiányzik. A házak alatti pinczék mélyek, szárazak és számosak. Már ez az utóbbi jelenség is mutatja, hogy itt termékeny szőlők vannak...Pásztó város a Zagyva völgyében, ennek bal oldalán fekszik. Keletről a Mátra hegység, nyugatról dombok húzódnak el. A völgyön keresztül országút vezet le délnek. Ez az út már a 17. Században hatalmas közlekedő vonal volt. Naponkint egész kocsisor vonul ezen végig főleg tavasszal....Amint a szállítmányt egészen becserélték, a gabonás szekerek ugyancsak Pásztón át térnek hazafelé, a felső vidékekre.” Maietynsky a leírása mellé készített térképet is, amely Pásztó jellegzetességeit tünteti fel: az apátságot, egy apátsági házat, a parókiát, egy elhagyott nagy házat, egy elhagyott kúriát, a Tisza felé vezető utat, az apátsági malmot, a halastavat, az apátság konyháját, réteket és legelőket, szántóföldeket, a Zagyva folyót és a Mátrát.

4. Pásztó a török korban

A török hódítás a Mátravidéken 1544-ben vette kezdetét, Mohamed budai basa ekkor foglalta el a csupán földsánccal, palánkkal rendelkező, gyenge Hatvan várát. Pásztón is volt ebben az időben egy hasonlóképpen gyenge vár, melynek megerősítését az országgyűlés 1546. évi 44. törvénycikkben hiába szorgalmazta a királynál.

A pásztói sánctörvény rajza mellett ezek a verssorok maradtak fenn (eredetük ismeretlen) :

*„Pásztónak sánctörvénye soká ékesedett,
Védte is a várost, ki jött, mehetett,
De a túlerővel semmit sem tehetett
A királyi sereg, s eként cselekedett :
Látva a töröknek temérdek emberét,
Fölgyűjtál a várat, másként nem teheték.”*

1550-ben Pásztó mezőváros népét már a hatvani várba szállásolt török hatóság adóztatta. 1551-ben elesett a pásztói vár is, miután a királyi hadnak a török elől visszavonulva fölgyűjtották az erősséget, s fölperzselték a mezőváros nagy részét is.

Az apátság birtokait 1565 körül az egri vár javára foglalták le, az 1590-es évek elején pedig Pásztói Gergely foglalta el őket, majd később az ő leszármazottjaira szálltak e jogok. Ilyenek lettek később a Plathy család, a Fáy, a Fráter és az Almásy nemzetség, rajtuk kívül a Nyáry örökösök is szereztek néhány birtokot. Ezek a családok hosszú időn keresztül voltak a település életének meghatározói.

A török összeírásban Heves megye nagyobb települései között Pásztó Gyöngyös után következik.

TELEPÜLÉS	HÁZAS	DEÁK	PAP
Gyöngyös	738	8	10
Pásztó	395	9	1
Heves	131	4	2
Hatvan	108	2	1
Gyöngyöspata	98	2	2

A mezőváros utcák szerint összeírt lakói közül legtöbben a Piac, Magyar, Pásztí Ferenc, Apátúr, Hatvan utcában laktak. Ezek lehettek a település legrégebben kialakított utcái, ezek képezhették Pásztó településmagját. A Magyar utca elnevezés arra utal, hogy hasonlóan más városokhoz, más nemzetség is élhetett együtt Mohács előtt Pásztón. A Detre, Szent Anna, Szent Lőrinc, Szőlő utcákban kevesebben éltek, ezek kialakulása későbbre tehető.

Pásztó férfi lakossága 1550- ben

UTCA	Felnőtt férfi összesen	Házasközép	Házasközép	Nőtlen deák	Pap	Házasközép fia	Házasközép testvére	Lakó
Piac	143	85	3			21	12	22
Hatvan	64	41	3			10	6	4
Szent Anna	36	28				4	4	
Szőlő	16	11				3	2	
Magyar	86	58				10	5	13
Szent Lőrinc	35	20				7	3	5
Apátúr	76	54	2	1	1	5	6	7
Detre Ferenc	43	37				3	1	2
Pásztí Ferenc	82	61				10	9	2
Összesítés:	581	395	8	1	1	73	48	55
		403						

A 150 éves török hódoltság Pásztó történetében összességében a hol lassú, hol rohamos hanyatlás időszaka.

A mezőváros közössége azonban soha nem zilálódott szét teljesen, még a felszabadító háborúk alatti „pusztulásakor” is fennmaradt összetartozásuk. Ez a lélekszámban megfogyatkozott, de hagyományait, s nyilván érdekeit több generáción át Pásztón megteremtő családok közössége volt a magja a 18. századi Pásztónak.

A települést romjai emlékeztették a 17. század végén korábbi virágzására.

5. A török kiűzése utáni idők

Zsigmond király 1407. évi szabadságlevelének a Mohácsot követő idők viharában nyomaveszett, az általa biztosított fontosabb kiváltságokat és mentességeket a pásztói polgárok évszázadokon keresztül nem gyakorolták, azokról a 17. század legvégén nem volt tudomásuk, de 1699-ben a privilégium eredeti példánya a hédervári várból napvilágra került. Ekkor a pásztóiak Lipót királyhoz folyamodtak kiváltságaik újbóli megerősítése iránt, ezt meg is kapták 1699. október 5-én. Ezek után földesuraikat eltiltották a földek használatától, a földesúri adó- és robotköveteléstől, kilencedszedéstől, a földesúri jogok bármiféle gyakorlásától.

A tulajdonos földesurak, vagyis a Pásztóy-leszármazottak négy ága, illetve a zálogbiztosok azonnal tiltakoztak, szerintük az uralkodó az elévült kiváltságot nem erősítheti meg a földesurak sérelmére. (A legfőbb érv az lehetett volna, hogy a tényleges szabad királyi városi rangot sohasem kapták meg Pásztó polgárai, 1707 után is mindig magánföldesurak más jellegű kiváltságokat élvező jobbágyai maradtak.)

Ennek ellenére a pásztói polgárok kiálltak jogaik mellett. A peres eljárás végén 1702. március 27-én Lipót mindkét felet felszólította, hogy a táblai per eldőléig a pásztói polgárok teljesítsék földesuraik részére a régi szolgáltatásokat, de a földesurak is tartózkodjanak a túlzott követelésektől.

II. Rákóczi Ferenc 1703-as szabadságharcához csatlakozott Pásztó népe, élükön Horváth István kuruc kapitánnyal. A földesurak ki nem várva a királyi táblaitéletét 1704. június 30-ra kitérték birtokukba való visszahelyezésük időpontját. A pásztóiak azonnal tiltakoztak, most már Rákóczitól várva privilégiumaik „igazságát”. Reményeik nem váltak valóra, Rákóczi a földesurak birtokbahelyezésére adott utasítást.

Rákóczi szabadságharcának befejezésétől, 1711-től 1715-ig ismét szabad városként élt Pásztó polgársága. 1718-tól el kellett fogadniuk a úrbéri szerződést, amely szerint érvénytelen a privilégiumuk és alá kell vetni magukat uraiknak. 1715-ben a ciszterci szerzetesek felépítették a ma is álló barokk kolostort!

II. József 1787-ben eltörölte az apátságot.

Mivel a birtokhatárok még mindig bizonytalanok voltak, a Pásztóy-leszármazott földesurak és a ciszterciták 1793. március 15-én egymás közt arányosítási szerződést kötöttek. Kimérették birtokaikat, kivéve a Nyáry örökösök telkeit, a Szent Lőrinc plébánia és a Szentlélek-templom földjeit. A cisztercita rend, illetve a négy Pásztóy örökös család között az alábbiak szerint történt a felosztás :

Földesúr	birtokarány	féltelkes jobbágy	zsellér háztartás
Cisztercita rend	2/8	21	60
Almágy Pál	3/8	30	90
Plathy család	3/16	17	46
Fráter család	2/16	8	23
Fáy család	2/16	8	23
Összesen:	1	84	242

I. Ferenc 1802-ben visszaállítja a ciszterci apátságot, s birtokait is visszaadja. Ugyanebben az évben nagy tűzvész pusztít a városban, amely 1822-ben megismétlődik és a város egy része elpusztul, közöttük a vármegyeháza is.

6. A XIX-XX. század

A XIX században a város fejlődésére már nem jellemző a korábbi időszak dinamizmusa. 1871-ben a községi törvény alapján megszűnt a település mezővárosi jogállása, visszaminősítették nagyközséggé. Az ipari forradalom elkerüli, de vasutat kap már 1867-ben. Ez alkalmassá teszi arra, hogy bekapcsolódjon az ország vérkeringésébe.

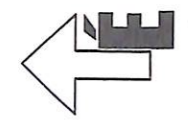
A szőlőtermelést sújtó filoxéra miatt a fő jövedelmétől megfosztott településre nehéz idők jártak. A kisipar, a mezőgazdaság, az erdőgazdaság nem biztosította a lakosság eltartását.

A két világháború között, jelentős ipari réteggel biztosított.

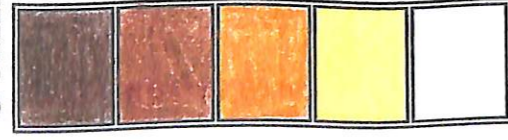
A szőlő és bortermelése nem érte el a filoxéra előtti szintet.

1950-ben Nógrád megyéhez csatolták. A következő évben járási székhely lett. Mezőgazdasága, szőlőtermelése továbbra is meghatározta a gazdaságát.

Az ipari inkább a könnyűipar formájában képviseltette magát. A század elején kórház épült Pásztón. Az 50-es években a termálvíz hasznosítására strandfürdő létesült. A 60-as években lakótelep formájában növekedett a lakásállománya, miközben a régi hangulatos vidéki város házai majdnem teljesen eltűntek. Városi rangját Pásztó 1984. január 1-jén kapta vissza.

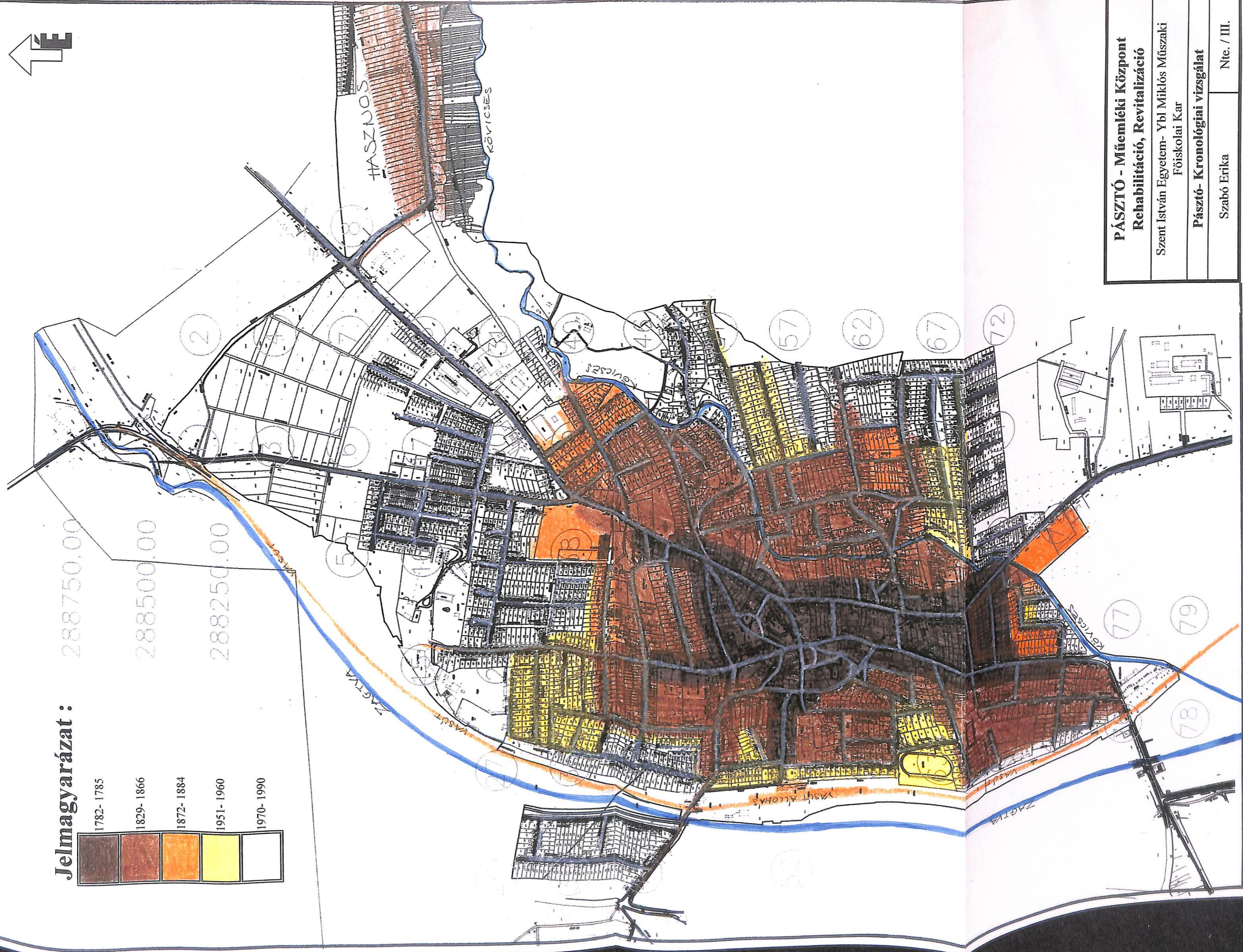

Jelmagyarázat:

1782-1785
1829-1866
1872-1884
1951-1960
1970-1990

288750.00
288500.00
288250.00

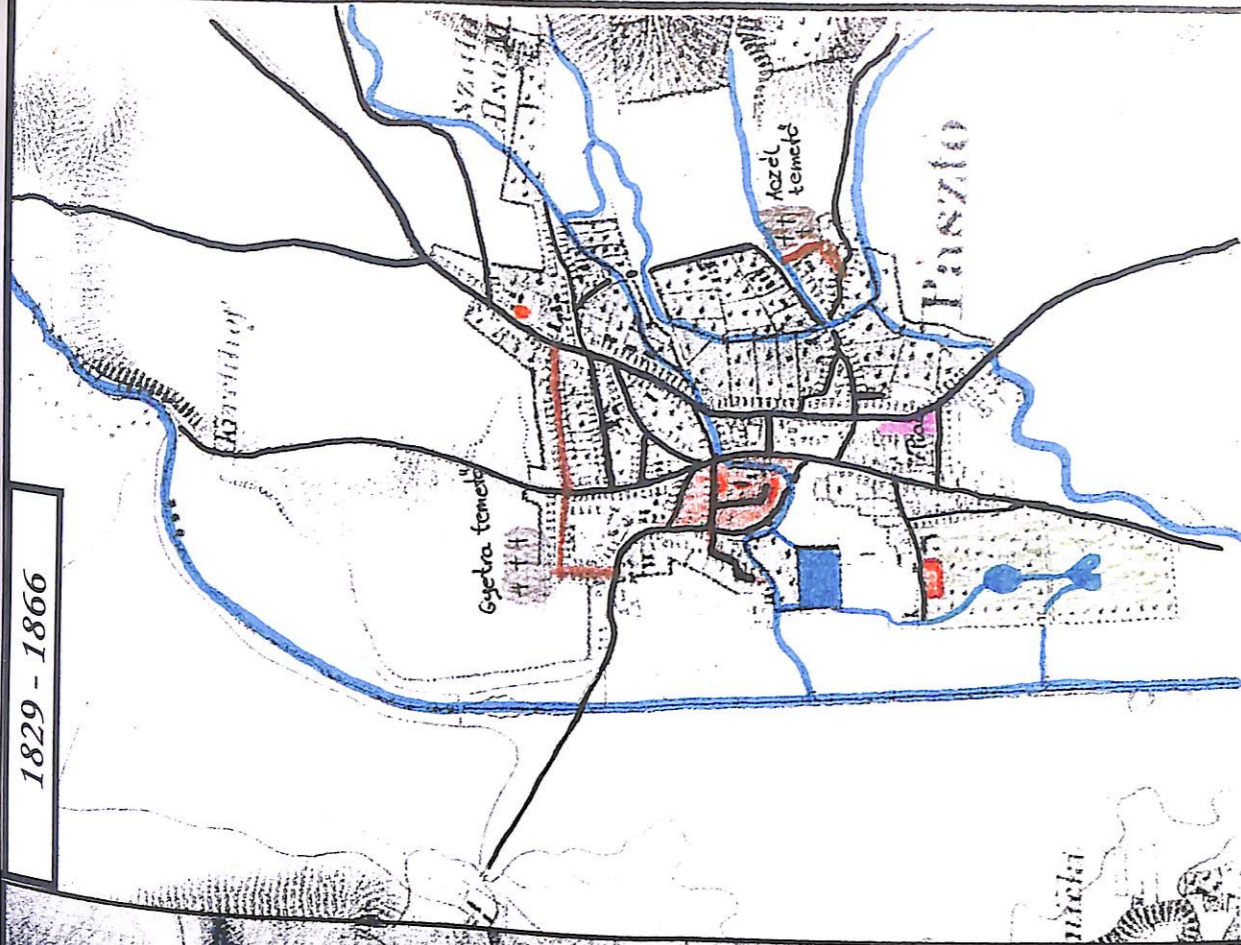

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Pásztó- Kronológiai vizsgálat	
Szabó Erika	Ntc. / III.

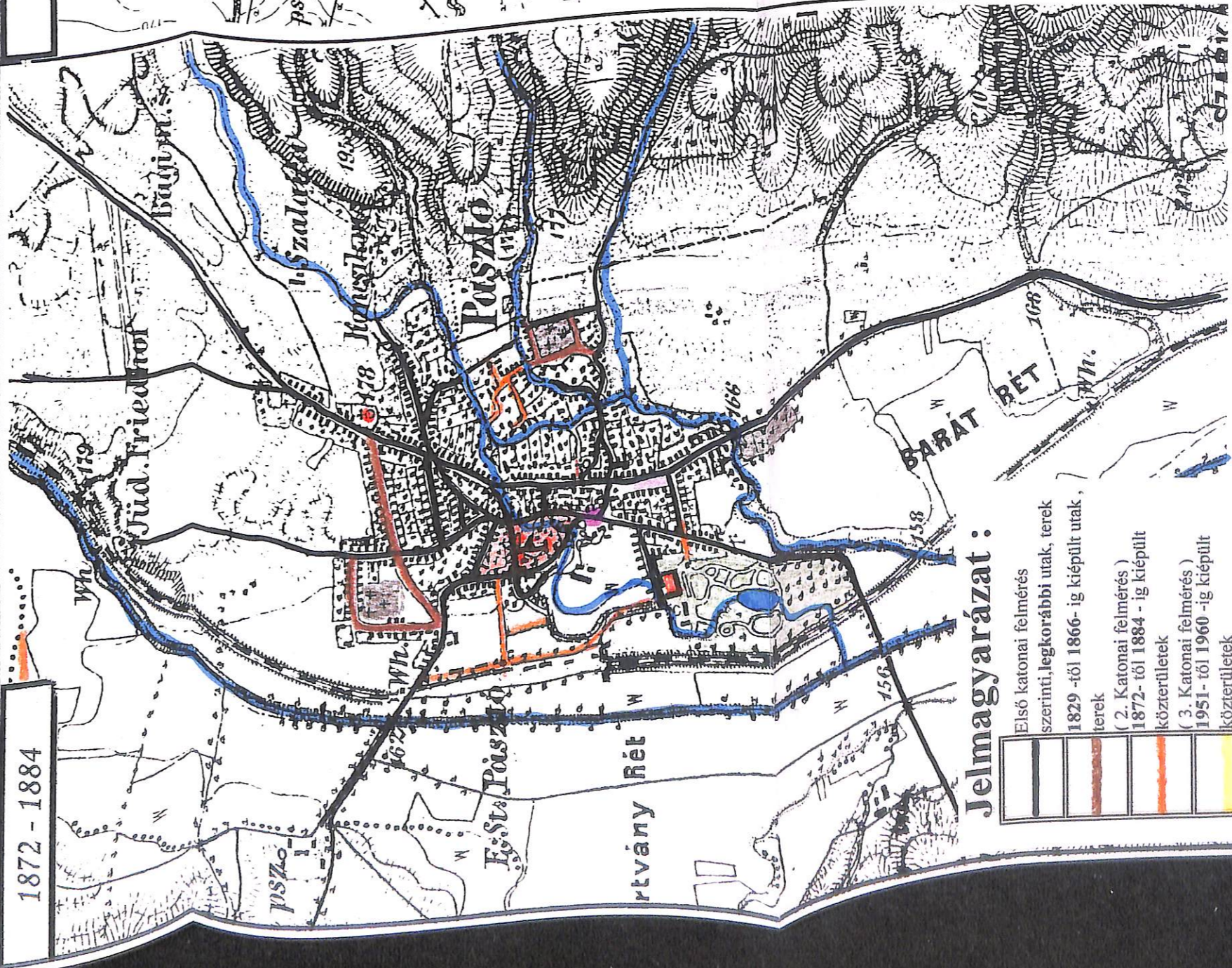
1782 - 1785

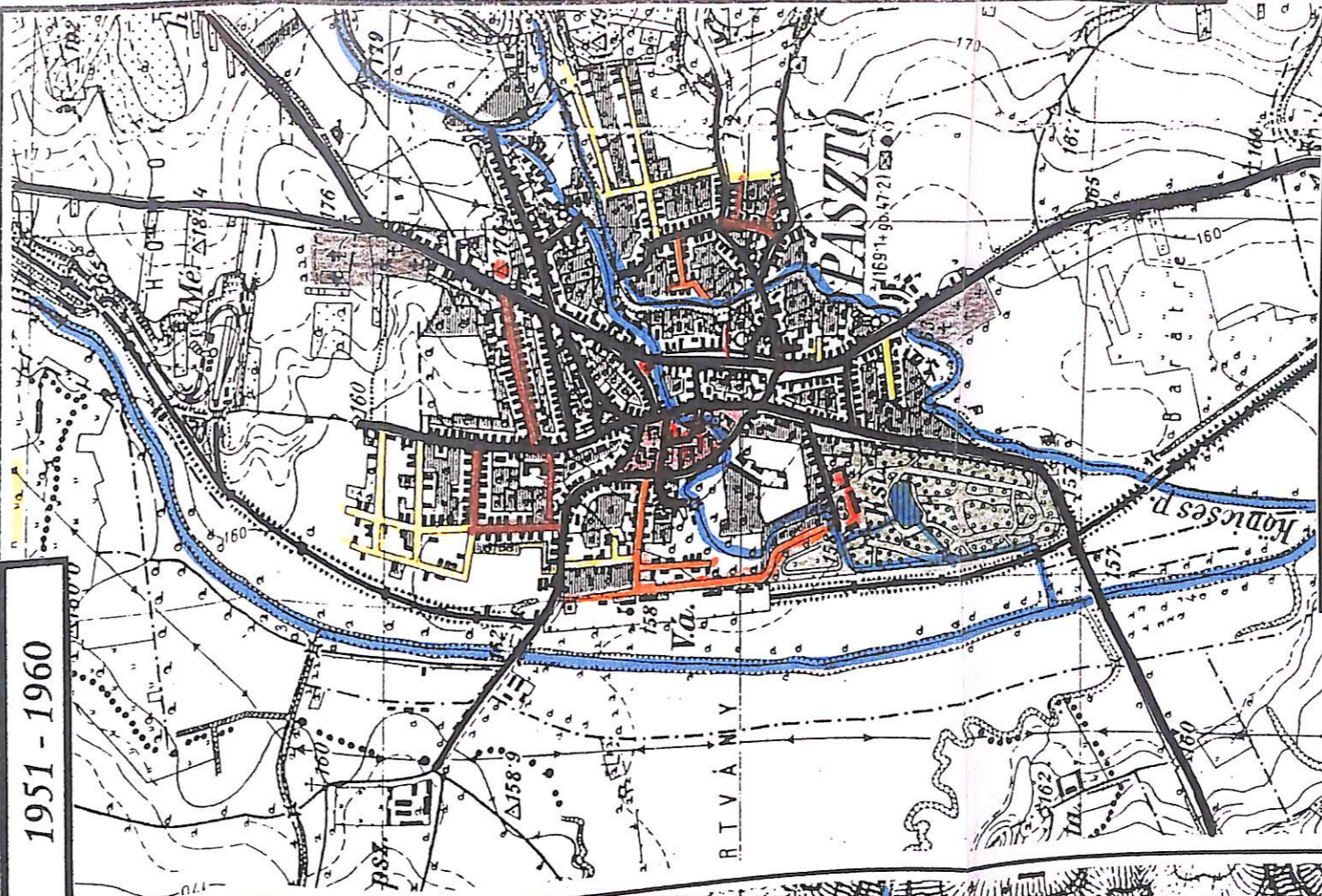
1829 - 1866

1872 - 1884

1951 - 1960

- Jelmagyarázat:**
- Első katonai felmérés szerinti, legkorábbi utak, terek
 - 1829-től 1866-ig kiépült utak, terek
 - (2. Katonai felmérés) 1872-től 1884-ig kiépült közterületek
 - (3. Katonai felmérés) 1951-től 1960-ig kiépült közterületek
 - (4. Katonai felmérés)

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció

Szent István Egyetem - Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar

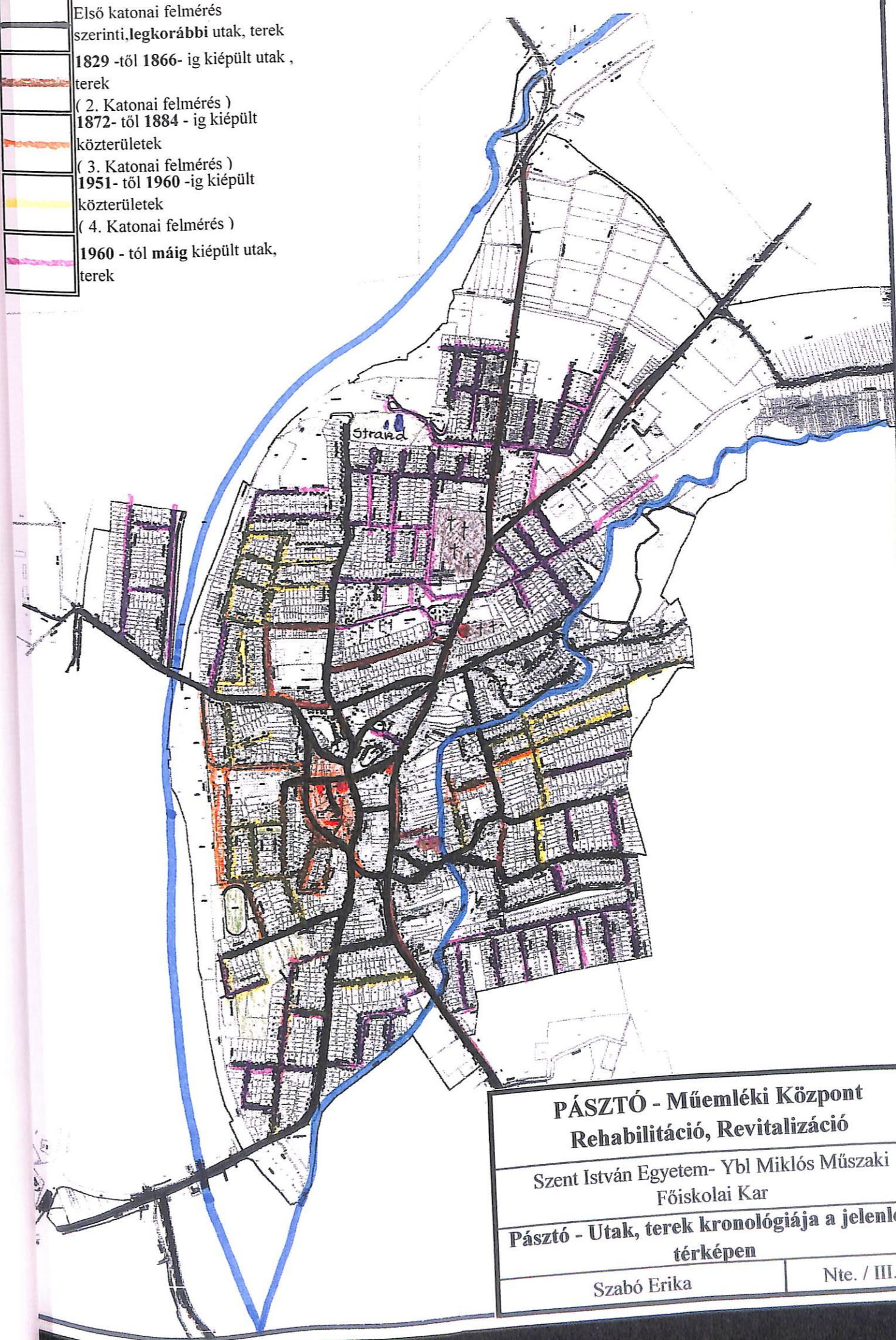
Pásztó - utak, terek kronológiája a katonai térképek alapján

Szabó Erika

Ntc. / III.

Jelmagyarázat :

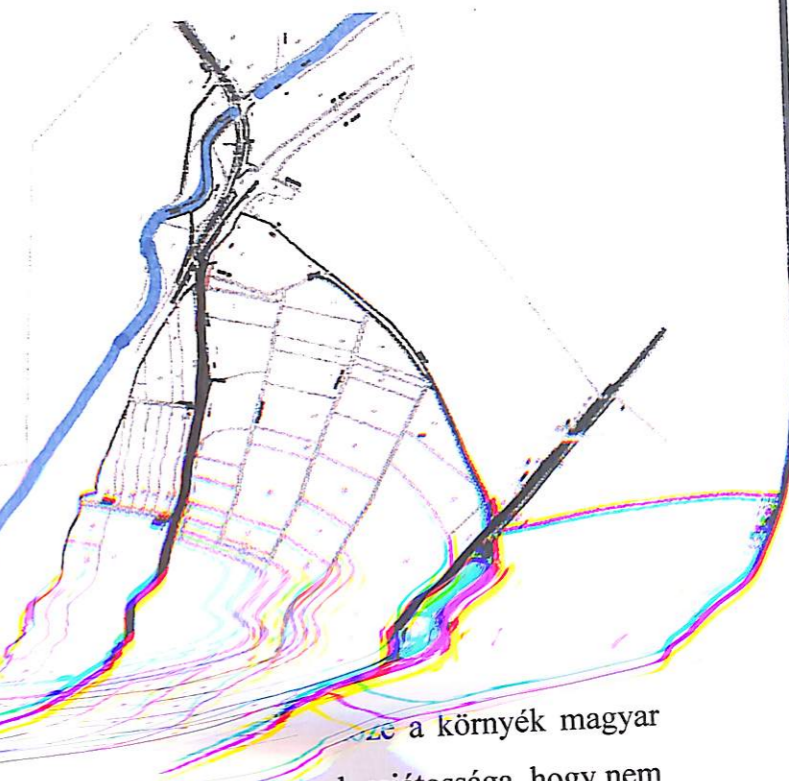
- Első katonai felmérés szerinti, legkorábbi utak, terek
- 1829 -tól 1866- ig kiépült utak , terek
- (2. Katonai felmérés) 1872- től 1884 - ig kiépült közterületek
- (3. Katonai felmérés) 1951- től 1960 -ig kiépült közterületek
- (4. Katonai felmérés) 1960 - től máig kiépült utak, terek

**PÁSZTÓ - Műemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki
Főiskolai Kar
**Pásztó - Utak, terek kronológiája a jelenlegi
térképen**
Szabó Erika Nte. / III.

Jelmagyarázat :

	Első katonai felmérés szerinti, legkorábbi utak, terek
	1829 -től 1866-ig kiépült utak, terek
	(2. Katonai felmérés) 1872- től 1884 -ig kiépült közterületek
	(3. Katonai felmérés) 1951- től 1960 -ig kiépült közterületek
	(4. Katonai felmérés) 1960 - től máig kiépült utak, terek

...a környék magyar lakosságán túl a szláv és német telepeseket. E telepések beáramlásának sajátossága, hogy nem többen, hanem javarészt családonként, s időben folyamatosan érkeztek, ezért viszonylagos nagy számuk dacára a 18. század végére beolvadtak Pásztó magyar lakosságába. Foglalkozásukat tekintve iparúzők, szolgálók, napszámosok voltak. A többgenerációs pásztóiak mellé tehát újabb, s újabb hullámban érkeztek szlovák, délszláv, német, morva, és más nemzetiségűek. A század közepén egy többnemzetiségű mezővárost találunk a Mátra lábánál, azonban egy újabb félévszázad múlva a betelepettek utódai elmagyarosodtak, s csak Pásztó változatos családnevei emlékeztetnek valamikori származásukra.

A családnev eredete	Személyek száma	Százalék
Magyar névadású	2611	84,6
Szláv névadású	294	9,5
Német névadású	119	3,9
Latinos névadású	4	0,1
Azonosítandók	60	3,2
Összesen:	3160	100

Különböző családnév típusokra eső felnőtt személyek száma 1750-ig

5. VIZSGÁLATOK (Történelmi, földrajzi ,kulturális értékek)

A Római katolikus plébánia templom, a Római katolikus plébánia, a Cisztercita kolostor és középkori romkert műemléki környezete.

A műemléki környezetet északon a Deák Ferenc utca, majd kelet felé a Mező Imre úrig a Kossuth utca, délen a tér után az egykori Malom és árka, majd tovább, a Deák Ferenc út sarkáig a Hársfa utca határolja.

A terület az egykori városmagot foglalja magába.

Műemlékei közül a legrégebbi a romkertben bemutatott

bencés-cisztercita monostor és templom. Részben ennek

maradványaira épült a barokk cisztercita kolostor.

Román, gótikus és barokk elemeket tartalmaz a Római katolikus Plébánia templom. A barokk

műemlékekhez tartozik még a római

katolikus plébánia, a Malom és hídja, valamint a

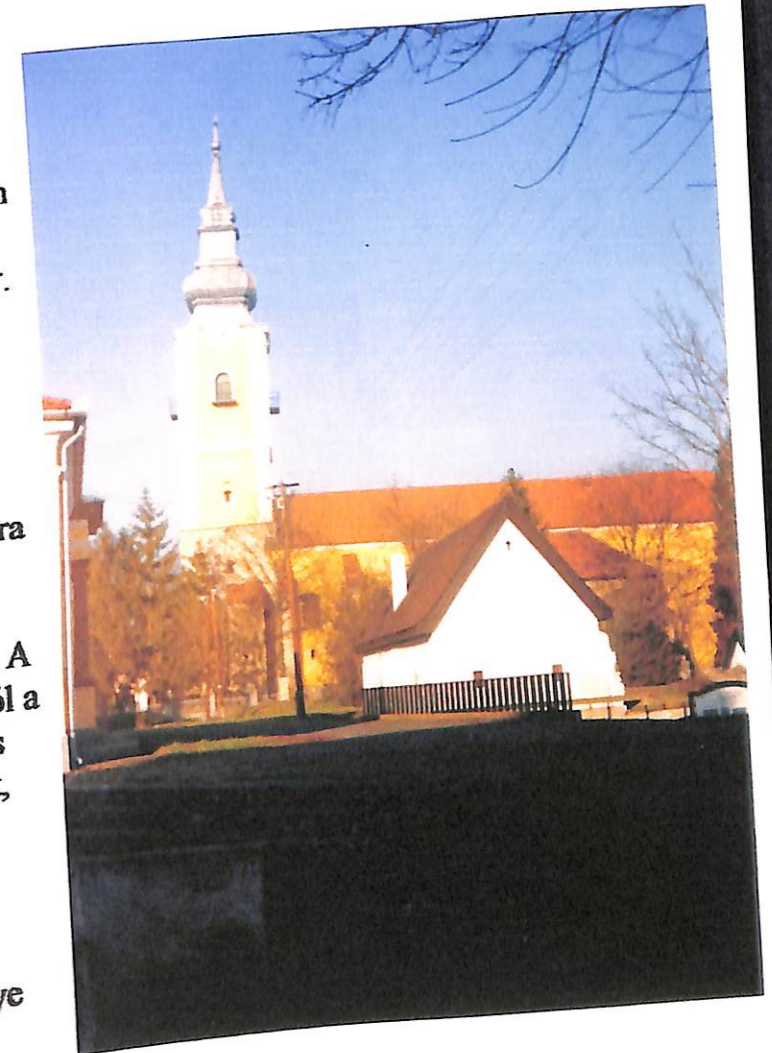
Depomuki Szent János szobor. A különböző

építészeti stílusú műemlékek sorát klasszicista - kora

eklektikus általános iskola zárja le.

Pásztót már Anonymus is említette művében. A bencés monostor a XI. század végén épült, 1190-től a cisztercitaké volt. A XII. században királyi kúria is volt itt. A település fokozatosan fejlődésnek indult, II. Endre korában vásártartási jogot kapott és Zsigmond 1407-ben mezővárosi rangra emelte. 1546-tól a monostor környékén erődítmény épült, melyet a császáriak 1551-ben elégettek. A török hódoltság után Heves vármegye jelentős, fejlődő települése volt, mezőgazdasága, para a XIX. század végén kezdett hanyatlani.

Ebben a városban születtem és 23 éve élek itt. Szinte minden utcájhoz, teréhez üzödik valamilyen emlék. A műemléki városközpont nem csak Pásztó központja, hanem minden szülővárosához kötődő ember szívének a középpontja is. Én gyermekkorom nagy részét töltöttem itt, hisz az egykori apátság, majd a mai múzeum épülete adott otthont az óvodámnak.

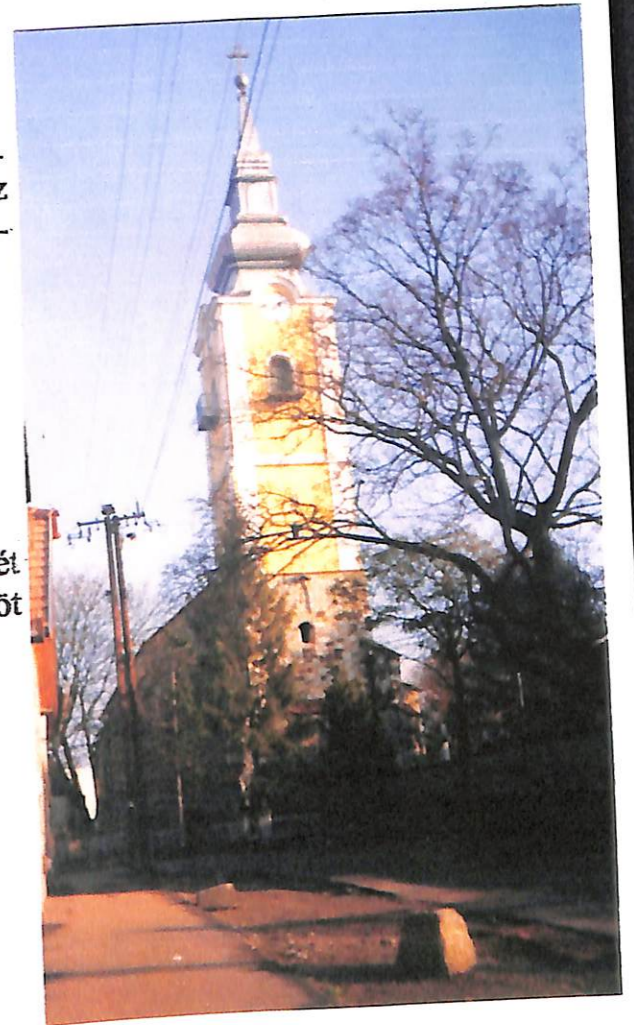
Római Katolikus plébániatemplom. Múzeum tér

A templom magját egy kisméretű, XII. század végén épült román kápolna képezi. Ez a mai hajó dél-nyugati sarkában állt, kis ablaka megmaradt a hajófalban.

A templomot 1277-ben említették először. A XIII. század végén megnagyobbították, ehhez az építési szakaszhoz tartozik a torony alsó két szintje és a temetőkápolna. 1421-ben helyreállították, majd a XV. század első felében a déli oldalon előcsarnokkal és oldalkápolnával bővítették. Ekkor készült a sekrestye is, melynek építésekor felújították a XIII. századi temetőkápolna felső szintjét. E korból származik gótikus ülőfülkéje is, míg az első gótikus ajtó a XV. század végén végrehajtott felújítást jelzi. Tornyát 1723-ban építették át, mai arculatát pedig 1734-ben épült. Végleges barokk jellegét 1753-ban kapta. Az 1836. augusztus 15-i tűzvészben ötöt a tetőzetét teljesen elpusztult el.

Az alsó két szintje középkori, nyers kőfalazatú. A hajó sarkán egy-egy támpillér, köztük félköríves, kőkeretű bejárat helyezkedik el. A déli oldalon a hajóhoz kis lépcsőtorony épült, a második szintjén a hajó sarkán román szobrok állnak. A torony harmadik és negyedik szintje barokk, párkányokkal tagolt, megtört felületű toronysisak fedi. A hajó déli oldalán, a hajóhoz közel, két magas támpillér, köztük kisméretű, félköríves román ablak, felettük két, XVIII. századi gótikus ülőfülkéje látható. A hajófal közepén gótikus, nyitott előcsarnok áll, ehhez épült kelet felől az oldalkápolna. Szentélye a nyolcszög két oldalával zárul, a harmadik oldal a hajófal felé nyitott. A négy támpillér között mérművekkel ellátott, nagy, csúcsíves ablakok nyílnak. A déli oldalon a hajófalhoz két helyiségből álló sekrestye kapcsolódik. Ezen az oldalon volt a XV. századi sekrestye is, melynek alapfalai a helyreállításakor kerültek elő.

A templomban a szokásos Istentiszteletek és házasságkötések mellett, az általános iskolások itt szokták előadni karácsonykor a Betlehemes játékokat. Nagyon szép emlékként maradt meg szülőnek és gyermeknek egyaránt.

Gótikus lakóház, un. Oskolamester-ház Műemlék

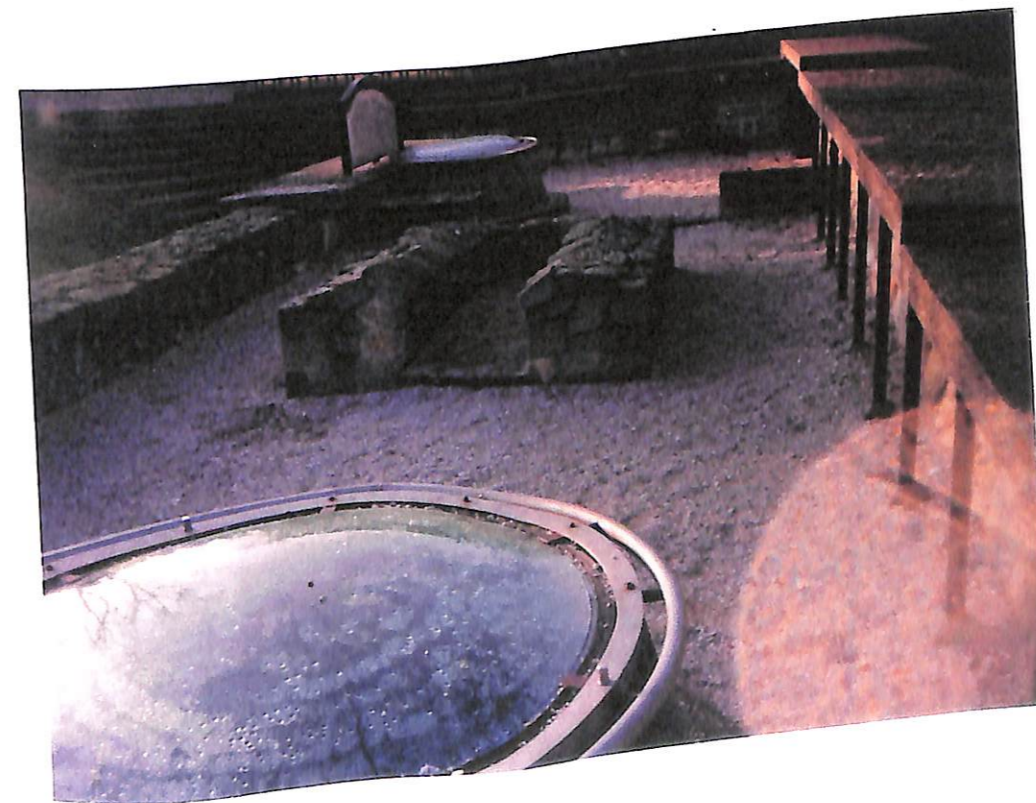
A gótikus épület a mai Magyarország egyetlen, rekonstruálhatóan fennmaradt, XV. századi mezővárosi polgárháza. Amikor 1978-ban felfedezték, igazi régészeti szenzációnak számított a gótikus polgárház a műemléki központban.

A földszintes, téglalap alaprajzú ház a XV. században épült, gótikus stílusban. Pásztor 1793-as térképe itt jelzi az iskolát. Az épületet a XVII., XVIII. és XIX. században átépítették. A legutóbbi évekig a mindenkori kántor és tanító lakása volt, ma múzeum.

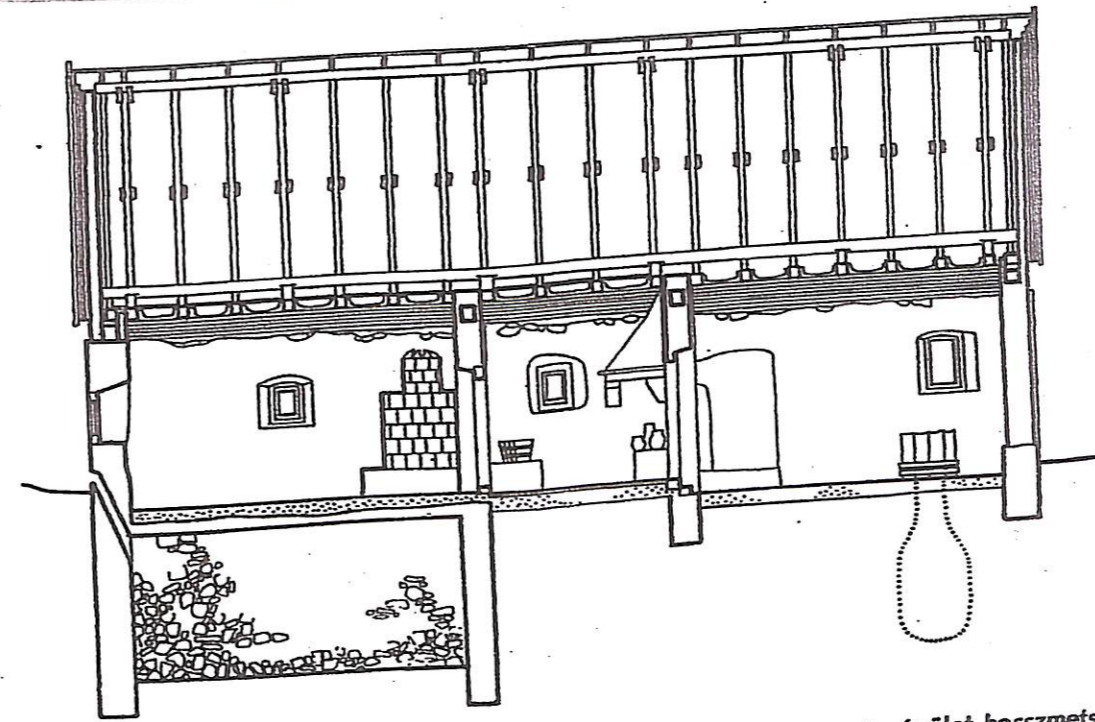
Három helyiségből áll. A déli volt a lakószoba, a középső helyiségét egykor konyhának használták. A feltárás során itt megtalálták a tűztér alapjait és a konzolokon nyugvó füstelvezető nyomát. Északi helyisége agyagtapasztású kamra volt. A lakószoba alatt gótikus pince található, középkori lejárata visszaállították. A régészeti feltárás során a polgárház kamrájának padlóba mélyített, körte formájú gabonavermeiből előkerültek azok a használati és vagyontárgyak, amelyeket a tulajdonos 1551-ben rejthetett el, amikor a császári katonaság felgyújtotta a várost. Vizeskorsók, cserépfazekak, egy rézmosdótál, valamint különféle szerszámok: szekercék, vésők, fúrók, fűrészek, kolompok kerültek elő, illetve 138 darab tehénszarv is.

Az erődítmény - amelynek falai között a ház is állt - felperzselése után az épületet helyreállították, de a rejtett gabonatarlókról az új tulajdonos nem tudott, ezért maradhettek meg a tárgyak rejtekhelyükön. A ház rekonstruált szobájában a régészeti feltárás során talált tárgyakat állították itt ki. Pincéjében a középkori szőlőművelés emlékei láthatók.

A ház déli oldalán az egykori bencés kolostor üvegútáinak kerek átlátszó műanyag lappal lefedett csekély maradványai tekinthetők meg. 20 m hosszú és 7 m széles, két helyiségből álló épület maradványait tárta itt fel az ásátás, melynek a falai 1,5 m magasak lehettek. Három kemencét talált itt az ásátó régész. Az 1100-as évekből származó, kör alakú olvasztókemencék igazi ipartörténeti különlegességnek számítanak, mert ehhez még csak hasonló sem látható az ország mai területén.

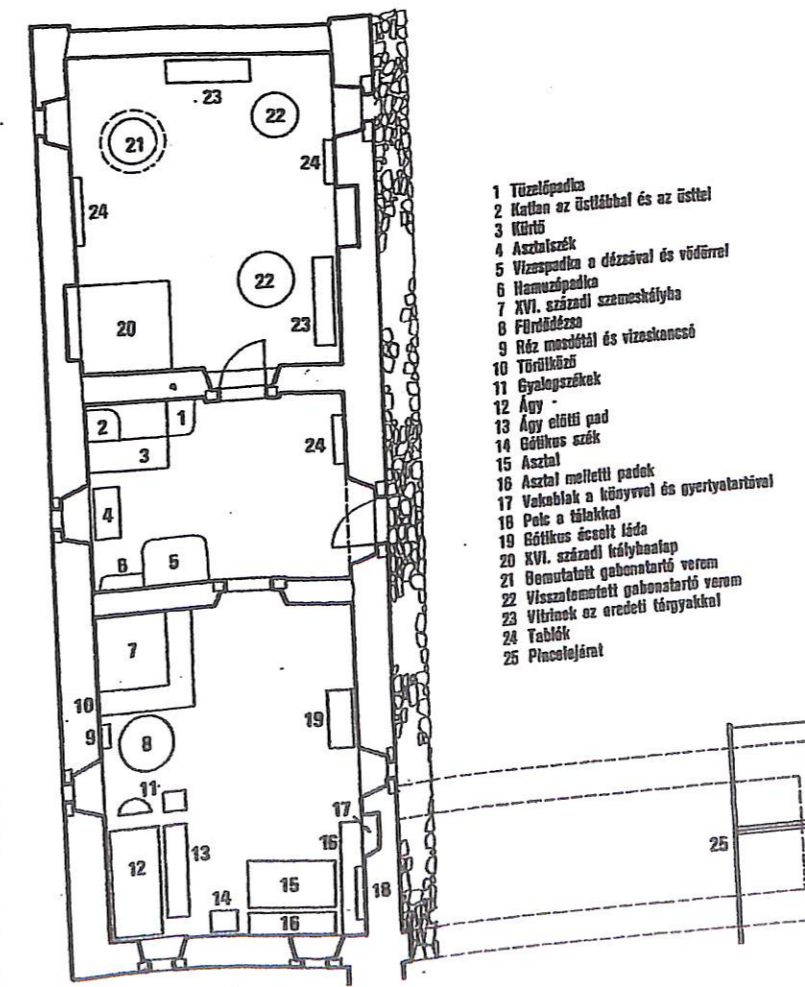

Az Oskolamester – ház alaprajza és hosszszelvéte

Az épület hosszszelvéte

AZ OSKOLAMESTER-HÁZ ALAPRAJZA

- 1 Türelőpadka
- 2 Kátfal az üstléhből és az üsttel
- 3 Kérfő
- 4 Asztalszék
- 5 Vízpadka a dézszéval és vödörrel
- 6 Hamuzópadka
- 7 XVI. századi szemeskályha
- 8 Fűtődézsza
- 9 Réz mosdótál és vízkegyszó
- 10 Törülköző
- 11 Gyalogszék
- 12 Ágy
- 13 Ágy előtti pad
- 14 Gőthos szék
- 15 Asztal
- 16 Asztal melletti padok
- 17 Vakablak a kőgyörről és gyertyalámpával
- 18 Pelt a tálakkal
- 19 Gőthos ücsölt láda
- 20 XVI. századi kályhabas
- 21 Bemutatott gabonabas
- 22 Visszatartott gabonabas
- 23 Vitrinek az eredeti tárgyakkal
- 24 Tálak
- 25 Pincelaját

Volt Cisztercita kolostor és középkori romkert. Műemlék. Múzeum tér 5.

Az eredeti épületeket a XI. század végén, a XII. század elején emelték. A monostort és a templomot alaprajzi elhelyezkedése alapján valószínűleg a bencés szerzetesrend emelte. Legelső okleveles adatunk 1138-ból való melyben a pásztói apátról tettek akkor említést. A monostort 1190-ben királyi adományként a ciszterciták kapták meg. A XIII. század elején leégett, s ezután bővítették ki a templomot és a monostorépületet a romkertben is látható formájára.

1265-ig a király, ettől kezdve a Rátold nemzetség volt az apátság kegyura. A mohácsi vész után a szerzetesek Ausztriába menekültek. 1546-tól megerősítették Pásztót és a monostor is az erődítmény része lett. 1551-ben, visszavonulásuk közben a császáriak felgyújtották a várost és ezzel a monostor sorsa is megpecsételődött. 1698-ban már csak romokat említ a krónika.

A barokk épület 1715-17 között épült fel, részben a régi alapfalakon, részben a régi kőépületek anyagából. A templomból csak a főszentély maradt meg, melyet 1725-ben újraboltoztak és 1802-ig kápolnának használtak. A középkori maradványok a barokk kolostortól északra és nyugatra helyezkednek el. Az egykor legnagyobb tömegű építményrész a monostor, melynek háromhajós temploma volt, egyenes záródású fő- és félkörös mellékszentélyekkel készült. A ciszterek a főszentélyt nyolcszöges, a mellékszentélyeket egyenes záródásúra bővítették.

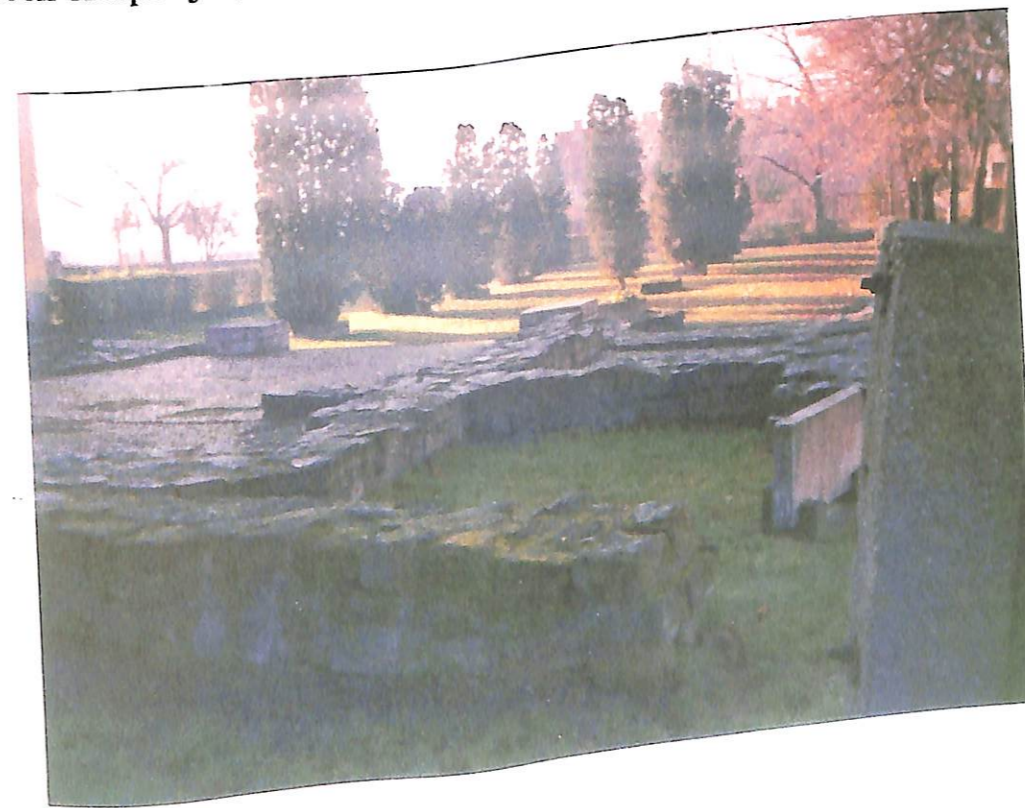
A templom kváderkövekből készült, a hajók boltozatát öt pillér tartotta, nyugati homlokzatán két bejárata volt. Az U alakú monostorépület a templom déli oldalához csatlakozott. A keleti szárny egy része a mai kolostor helyén állt. Feltárássra került a káptalanterem, a nyugati szárnyban a refektórium, a konyha és kisebb raktárak. Az építményt a ciszterek csak néhány helyiséggel bővítették. A legutóbbi ásatáskor az épület észak-keleti sarka előtt két műhelyépület falai kerültek elő, melyek az első monostorhoz tartoztak. A mai kolostorépület egyemeletes, téglalap alaprajzú. Nyugati vége a középkori monostor falaira épült. Középen

kosáríves kapu és kocsibehajtó látható, földszinti ablakai egyszerű, az emeletiek füles kerettel készültek.

Kontyolt nyeregtető fedí. Dongaboltozatos pincéje van. Mindkét szinten folyosó fut végig, az emeletre kétkarú lépcső vezet. A földszinti helyiségek részben boltozottak, az emelet síkfödémes.

Erről az épületről vannak talán a legkedvesebb és legrégebbi emlékeim, hiszen óvoda volt régen. Tisztán emlékszem a visszhangzó, szürke, magas falakra. A kopott lépcsőket akkor gyerekzsivaj töltötte meg. Egy óvodás évem után ki kellett innen költöznie az intézménynek, és a Városi Könyvtár kapta meg az épületet. Sok évig nagyszerű helyett adott ennek a funkciónak is, és az itt kialakított Helytörténeti Múzeumnak sem találhattak volna ennél jobb helyet.

A középkori monostor öt-öt pillérének helyén ma tuja bokrok állnak, ami talán kicsit plasztikusabbá teszi a romokat. Ezzel a megoldással elérte a tervező, hogy az emberek könnyebben elképzeljék, milyen lehetett több száz évvel ezelőtt a templom.

A középkori romokat nem csupán tujákkal próbálják élettelibbé tenni.
2000-ben, a Magyar Millennium emlékére gyönyörű szobrot állítottak (Szent István felajánlja a koronát SzűzMáriának) a középkori szentély középebe. Kiss Sándor és Lesenyei Márta szobrászok és Vadász György Építőművész alkotása.

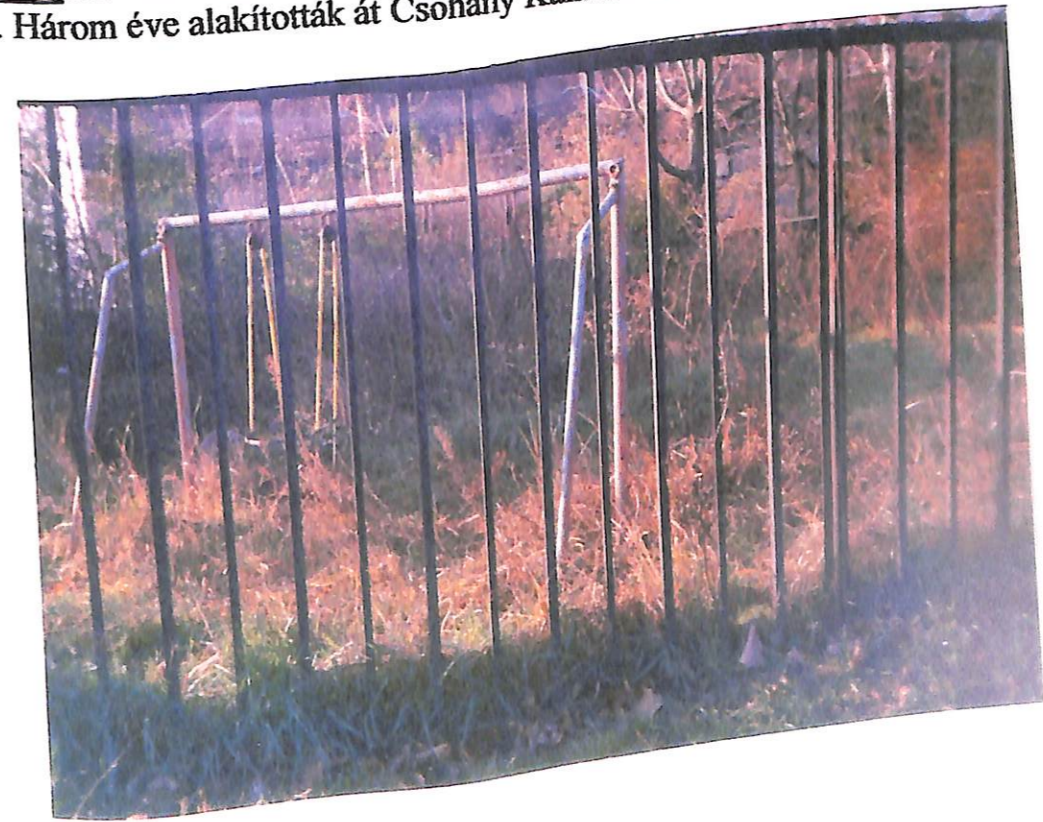
A Római katolikus templom mellett állították fel Rajeczky Benjámint zenetudós emlékkövét.

Csohány Galéria -Műemlék jellegű.
Múzeum tér

A lábazattal készült, földszintes, téglalap alaprajzú épület klasszicista, kora eklektikus stílusban épült 1830 körül. A főhomlokzat közepén aedikulával kiképzett bejárata van. Magas lábazaton dór fejezetű oszlopok állnak, ezek tartják a párkány főgerendáját és a timpanont. Az épületen erősen kiugró, egyszerű tagozatú főpárkány fut végig. Kontyolt nyeregtető fedí, kis fa huszártornyát 1954 után lebontották.

Miután a kolostorból kiköltöztették az óvodát, ez az épület adott otthont neki évekig. Ma már csak ez a rozsdás hinta maradt emlékként, a gazzal benőtt hátsó udvaron. Három éve alakították át Csohány Kálmán képzőművész galériájává.

Római Katolikus plébánia. Műemlék.
Múzeum tér 2.

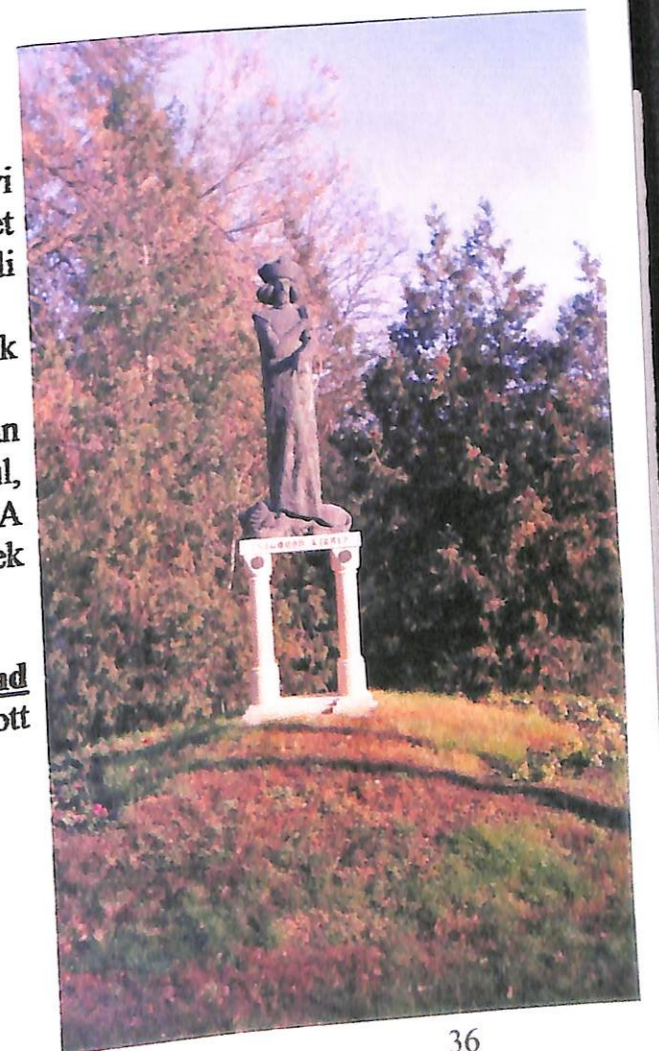

Pásztó plébániáját az 1332-37. évi tizedjegyzékben említették először. A mai épület középkori eredetű, pincéje gótikus. A XVIII. századi adatok a helyén puszta falakat említenek.

A mai plébániát 1745-ben építették, barokk stílusban.

Földszintes, téglalap alaprajzú épület, déli oldalán középrizalittal. Falait keskeny vakolatkeret veszi körül, bujtatott vasráccsal vannak ellátva, alápincézett. A bejárat a rizalitnál nyílik. Kétmenetes, a helyiségek középfolyosóról nyílnak. Ebédlője boltozatos.

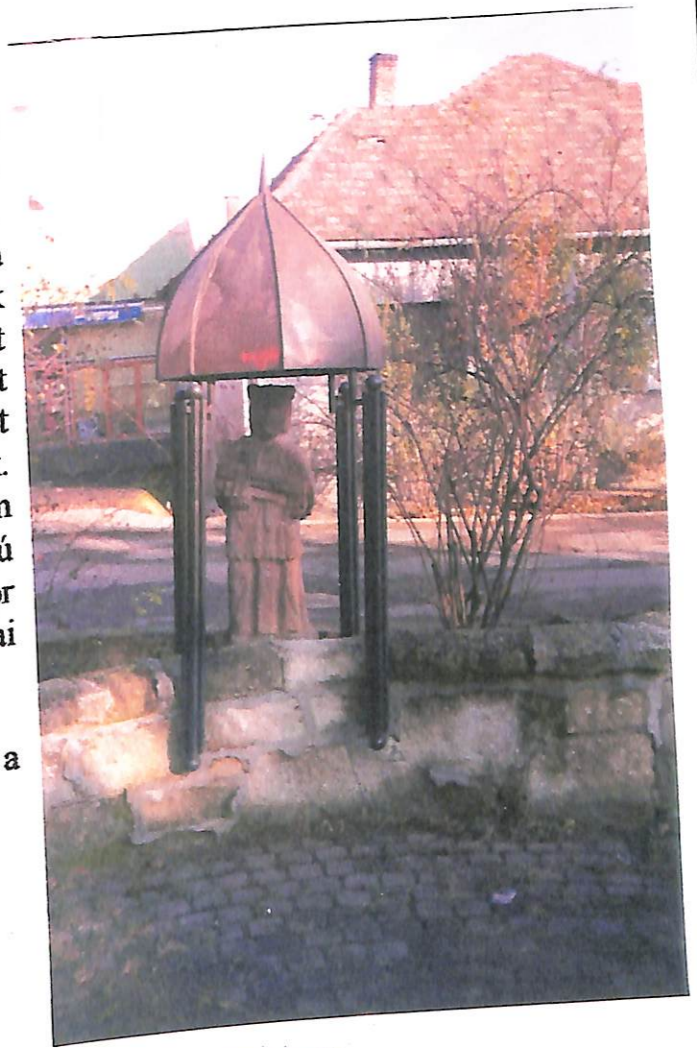
Az épülettel szemközi téren áll Zsigmond király szobra, aki mezővárosi címet adományozott Pásztónak. Kiss Sándor szobrászművész alkotása.

Kőhid és Nepomuki Szent János szobor. Műemlék .
Múzeum tér ; Kossuth út találkozása / volt malom patak
hídja

A híd a XVIII. században épült barokkstílusban, s a Kövicses patak Malom-érnek nevezett egykori ágán vezet át. Egynyílású, kőlapokkal fedett mellvédje a nyílás felett ívesen kihajlik. A hídfők szárnyfalai az egykori úttengellyel szöveget zárnak be. A kihajló mellvédhez mindkét oldalon kívülről konzolos szobortalpazat készült, ezeken a hidat díszítő szobrok állhattak. A híd anyaga riolittufa. A híd közelségében vidékies megformálású, mállott kőanyagú XVIII. századi Nepomuki Szent János szobor állt, ám igen rossz állapota miatt azt a római katolikus plébánián helyezték el.

Ma ennek a szobornak a másolata vigyáz a hídra.

Hatszögletű Temetőkápolna, Pásztó

Közvetlenül a templom mellett áll a Magyarországon ritka, hatszögletű, XIII. századi temetőkápolna. A rátót nemzetség építette.

Alsó szintje csontház (Ossarium) volt, (itt temetkeztek), melynek eredeti falai a boltváll feletti részig megmaradtak.

A felső szintet (itt miséztek a halottakért.) a templom északi oldalához csatlakozó XV. századi sekrestye - melynek alapfalai a helyreállításakor előkerültek - építéskor bontották le. A rekonstruált kápolnában állították ki a templom régi miseruháit.

**Volt községháza, Rajeczky Bejamin Zeneiskola -
Műemlék
Fő út 54/a**

Az egyemeletes, szabadon álló épület főhomlokzatán enyhén kiugró középrizalittal 1820 körül épült, klasszicista stílusban.

A földszint és emelet ablaksora között sima övpárkány húzódik, földszintjén a négyszögű ablakok, illetve a bejárati ajtó felett félköríves, kettős faltükrök helyezkednek el. A rizalit emeleti három ablaka félköríves záródású, a középlak felett korábban Pásztó címere volt elhelyezve. A kapualj lapos lizénákkal tagolt, a lépcső háromkarú.

A zeneiskola utcai homlokzata

Az épület keleti homlokzata

A volt községháza pár évvel ezelőtt a rendőrségnek adott otthont, de mára már megtalálták az épület építészeti stílusához, és hangulatához jobban illő funkciót. Zeneiskolaként működik, így nap mint nap fogadják a közel 190 éves falak a zenét szerető, és megismerni vágyó gyerekeket, fiatalokat.

**Lakóház. Műemlék .
Fő út 54.**

A földszintes, utcavonalra merőlegesen álló épület barokk stílusban épült a XVIII. században. Az utcai homlokzaton lemezzel borított ajtószárnyak, két újabbkori, kirakatnak használt ablak látható, felettük kiemelt keretű, hosszú faltükör.

A falat egyszerűháromszög oromzat zárja le. Az udvari homlokzaton háromnyílású árkád helyezkedik el, melyet két, kötömbből faragott pillér tart. Az árkád mellett kisebb, félköríves nyílás van. A kosáríves pinceajtó és két falba épített szellőzőnyílás barokk kökerettel van ellátva. Két helyiségének eredeti boltozata még megmaradt, jelenleg gyógyszerár működik benne.

**Rajecy Benjamin háza,
Kossuth utca 1. Műemlék**

Rajecy Benjamin Pásztó városának kiemelkedő, jeles személyisége volt. A Szent Lőrinc templom déli gótikus kápolnája alatti kriptában van eltemetve. Életművének három fő vonulata: egyházának szolgálata, pedagógusi munkája és zenetudósi hivatása. A képen kis házának bútorai, tárgyai láthatók. Kedves dolgozó szobájának berendezése van itt kiállítva.

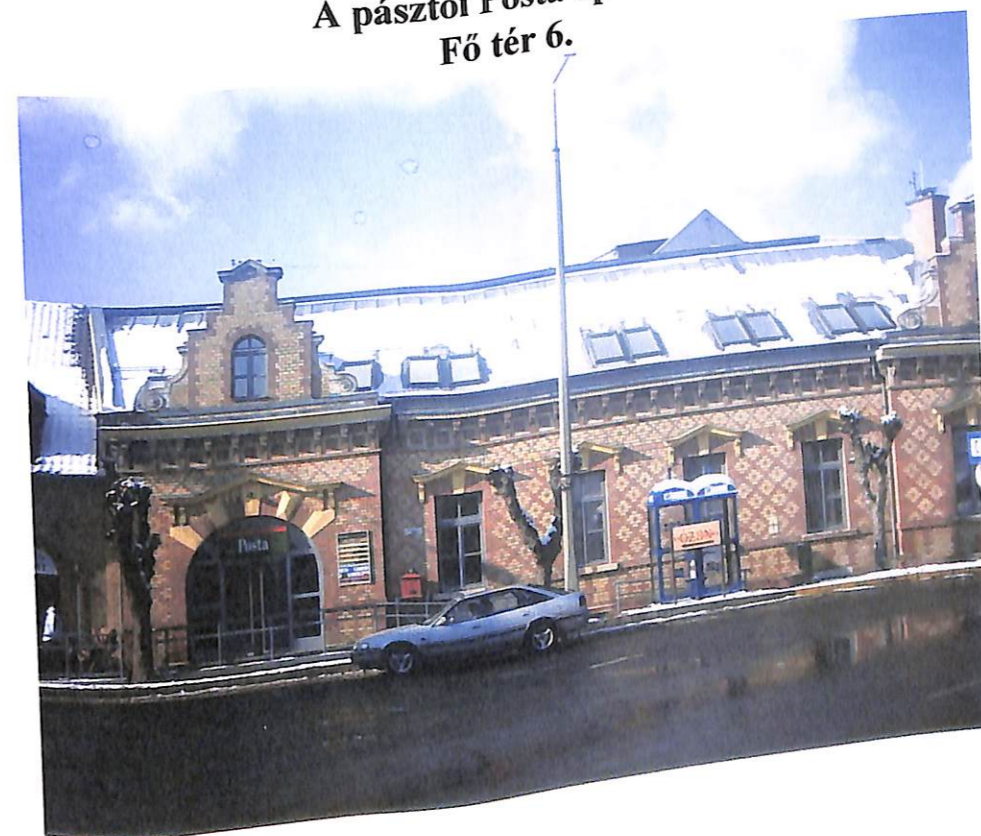

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÜLETEK :

Dózsa György Általános iskola épülete
Deák Ferenc út 17.

A pásztoói Posta épülete
Fő tér 6.

„A DÍSZES ÉPÜLETEK ÁRNYÉKÁBAN“

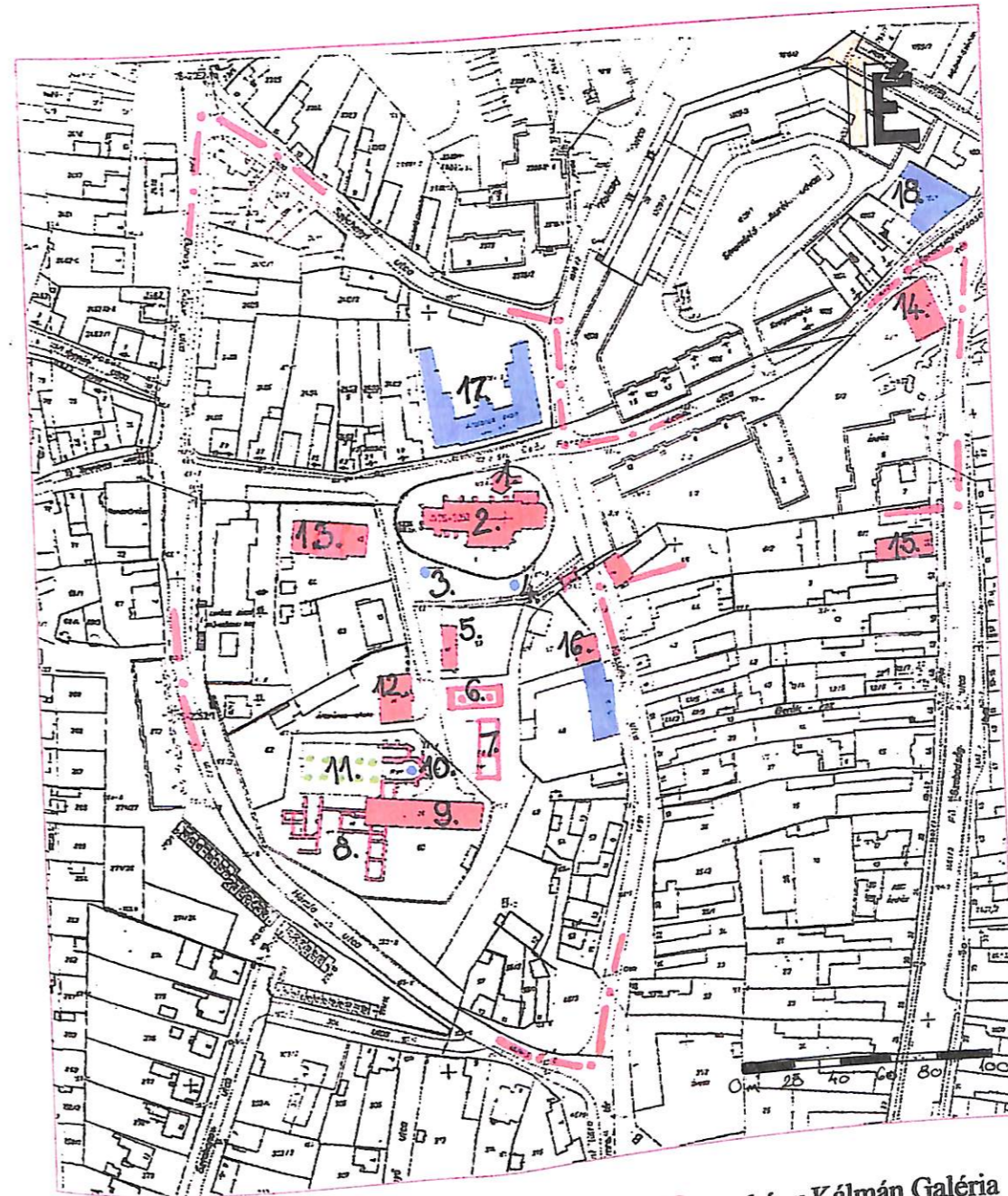
Az egykori apátsági malom romjai,
és a szomszédos épületek omladozó
falai.

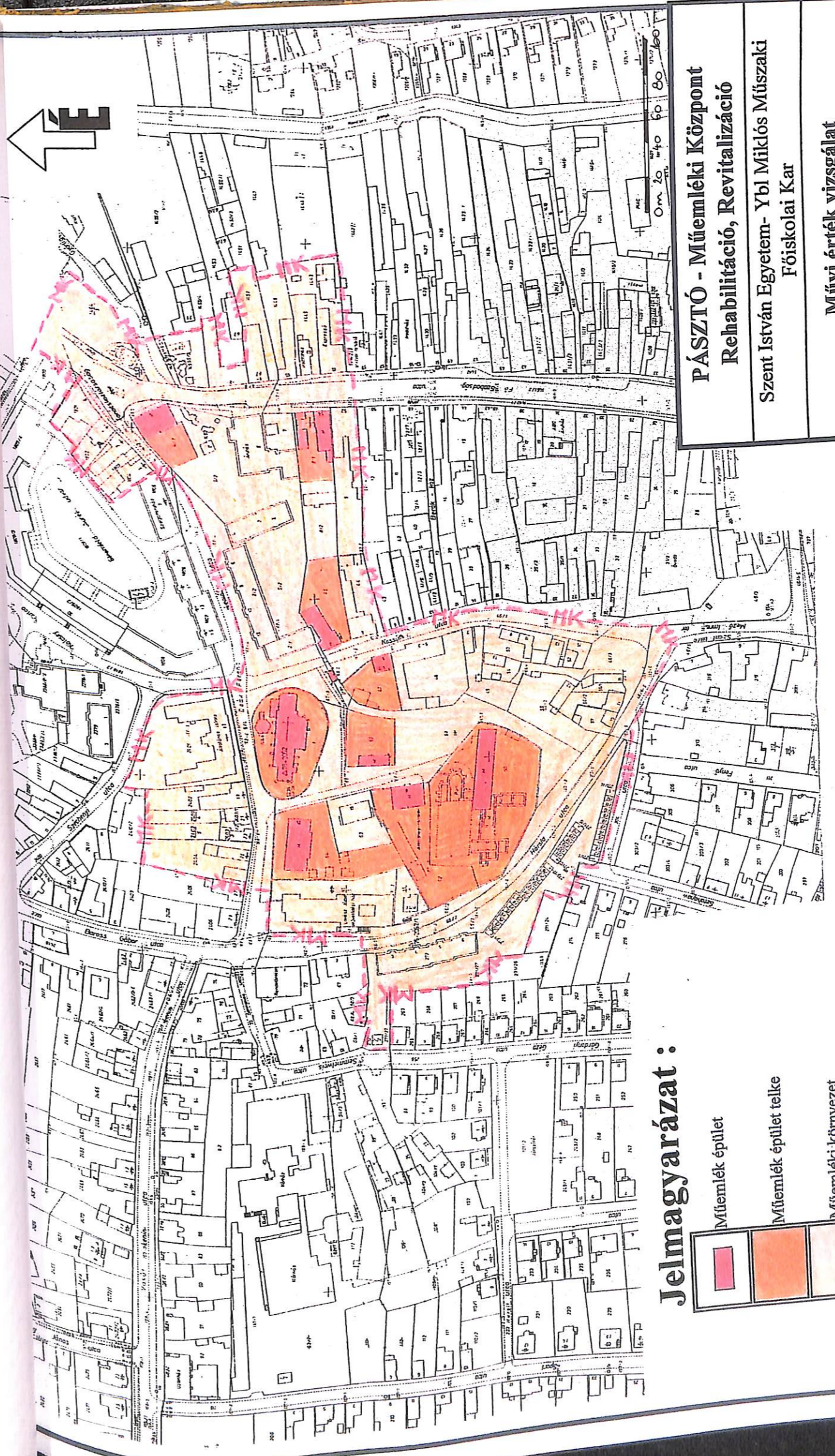
Ez a lehangoló látvány tárul
elénk, amikor lenézünk a barokk
kolostor hátsó udvaráról.
A Pásztó történelmi múltját falaikban őrző épületek
évről- évre egyre rosszabb állapotba kerülnek és
kihasználatlanul, lakatlanul várják sorsukat.

A tervezési terület művi értékei :

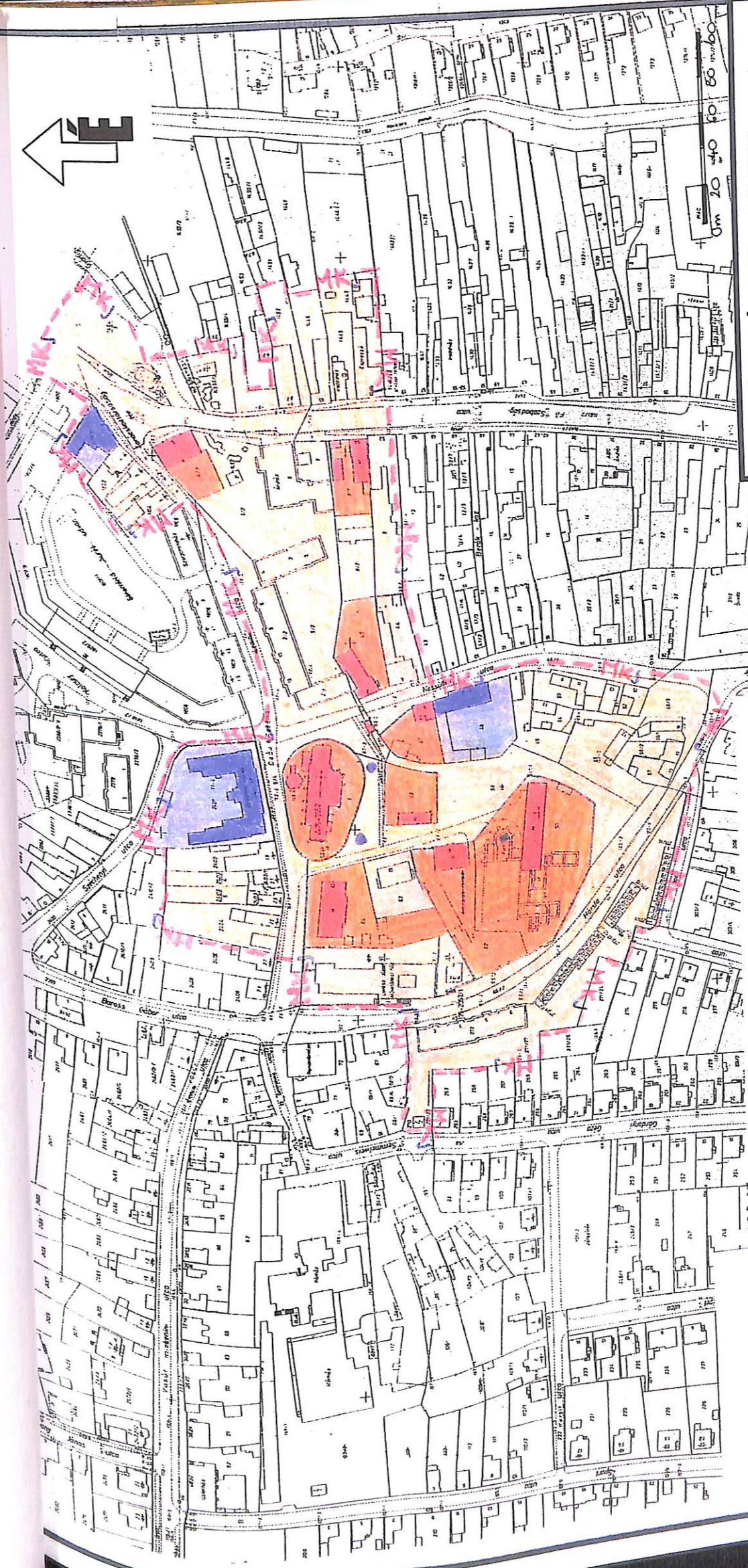
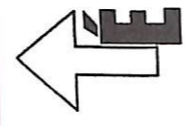
① Hatszögletű temetőkápolna ② Római katolikus plébánia templom ③ Zsigmond Király szobra ④ Rajecky emlékkő ⑤ Oskolamester háza ⑥ Üveghuták ⑦ A kovácsműhely alapjai ⑧ A középkorimonostor alapjai ⑨ Barokk kolostor épület ⑩ Milleniumi szobor ⑪ A monostor pilléreinek alapjai a tujákkal	⑫ Csohány Kálmán Galéria ⑬ Római katolikus plébánia ⑭ Rajecky Benjámín zeneiskola ⑮ Gyógyszertár épülete ⑯ Rajecky Benjámín háza ⑰ Dózsa György Általános Iskola épülete (helyi védelemre javasolt) ⑱ A pásztoói Posta épülete (helyi védelemre javasolt)

Jelmagyarázat :

- Műemlék épület
- Műemlék épület telke
- Műemlék környezet
- Műemlék környezet határa

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Művi érték vizsgálat	
Szabó Erika	Nte. / III.

Jelmagyarázat:

- Meglévő műemlék épület
- Helyi védelemre javasolt épület / térszaktika
- Meglévő műemlék épület telke
- Helyi védelemre javasolt épület telke
- Jelenlegi műemléki környezet
- Műemléki környezet javasolt határa

**PÁSZTÓ - Műemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**

Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki
Főiskolai Kar

Javasolt művi érték védelem

Szabó Erika

Nte. / III.

5.2 Tájértékek

A Zagyva folyó völgyének nyugati oldalát a Cserhát hegység keleti nyúlványai foglalják el. A területet 1989-ben „Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet” néven országos védettségűvé nyilvánította a környezetvédelmi miniszter rendelete (9/1989. (VIII. 24.) KVM rendelet).

A Keleti-Cserhát kistájcsoporton belül a Központi-Cserhát a legnagyobb és legváltozatosabb kistáj Nógrád megye területén. Jelentős magassági különbségeket az egykori miocén vulkáni takaró törései mentén feldarabol, kiemelt és lépcsőzetesen elkülönült nagyobb darabjai okozzák. A vulkáni képződmények között oligocén-miocén üledéken változó kiterjedésű medencék is kialakultak jellegzetes, szűk, rövid áttöréses völgyekkel. A terület legmagasabb pontja a Tepke – 567 méter – és Bézma – 513 méter. A terület nagy részét fedő erdőség és a földtani, természeti értékek számos látnivalót kínálnak.

A Tepke majdnem párhuzamos a Mátrával, a Cserhát legmarkánsabb hegyvonulata. Déli végénél a kozárdi kőbányában a Cserhátra jellemző andezit változatos feltárást láthatjuk. Az északi végén, a nagybárkányi Feneketlen-tó fölött hatalmas tömbök válnak le a hegygerincet alkotó andezit takaróból.

A kedvezőtlen tájadottságok ellenére a terület nagy részét erdő borítja, az Északi-középhegységre jellemző fajokkal. Az északi oldalakon kevés bükköt, közé elegyedő hegyi juhart találunk. A déli oldalakon és a sziklakopáros gerinceken a molyhos-cseres tölgyesek a jellemzők, és a mélyebb fekvésű területeken cseres-kocsánytalan tölgyesek. Kisebb foltokban erdei-, fekete-, luc-, és vörösfenyővel telepített fenyvesek ékelődnek a természetes erdőtársulások közé.

Különös figyelmet érdemelnek a tájvédelmi körzet tisztásai, pusztafüves legelői és a sziklavegetációi. Ezek a legértékesebb, a legtöbb védett növényfajt rejtő növénytársulások. Rendszeresen költ a területen az egerészölyv, és gyakran találkozhatunk héjával, nem ritka a vörös vércse sem. A kistestű énekesmadarak között a kabasólyom okoz riadalmat. A Tepke vadmacska, az idős erdőben pedig a nyuszt. A ligetes erdő szélén szép számmal láthatunk legelésző őzeket, ritkábban szarvasokat.

**PÁSZTÓ - Műemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**

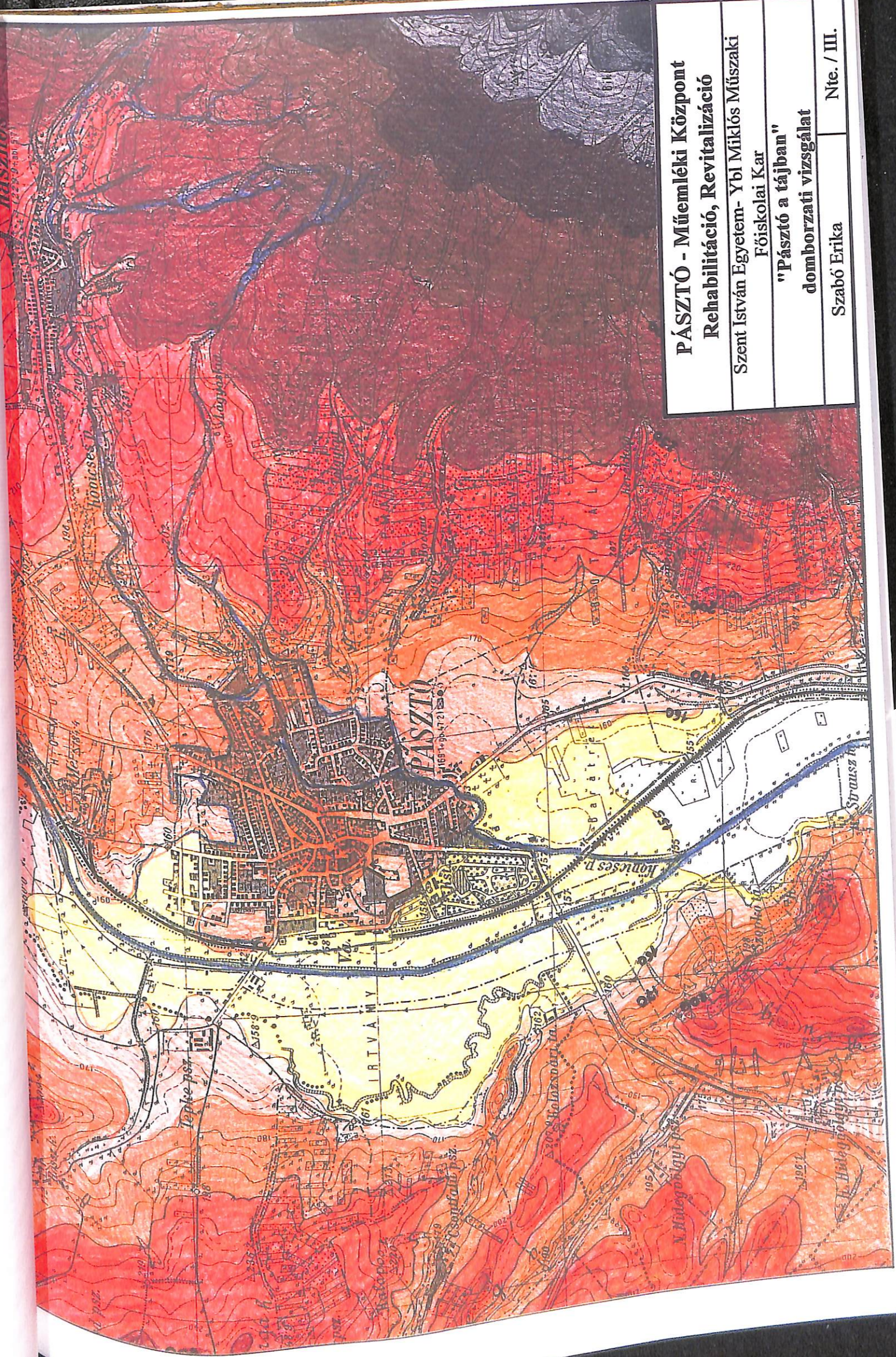
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki
Főiskolai Kar

"Pásztó a tájban"

domborzati vizsgálat

Szabó Erika

Nte. / III.

5.3 Pásztói népszokások, hagyományok

Pásztó életében évszázadokon át a városi jelleg volt a domináló, mégis az emberek szokásaiban és erkölcsében a falusi szokások érvényesültek. A következő érdekességek szájhagyomány és írásos emlékek alapján, *Pintér Nándor* gyűjtéséből valók.

A múlt század közepéig a város kapuján mamutmaradványokat őriztek, amelyeket a babonás előjáróság akasztott ki. A Nemzeti Múzeum több ilyen megláncolt csontot őriz. Az egyik Pásztó kapuján függött, innen került a kiállítóhelyre. Valószínűleg ehhez a hagyományhoz kapcsolódik a Cserhádi részen található Csontfalu elnevezés is. Az adat azért is figyelemre méltó, mert száz évvel ezelőtt még önálló település volt, ma pedig emlékét csupán a neve, a Harangoskút és néhány falmaradvány, a szántás során előkerülő XIII. századi cserépdarabok őrzik. A századforduló idején az egyes társadalmi osztályok között meglévő ellentét nemcsak vagyoni, hanem területi szempontból is tapasztalható volt Pásztón. Ezek szerint a bűgei paraszt nem szívesen érintkezett a Kutriban lakókkal, az alvégiek a felvégiekkel. A bűgei gazda azt tanácsolta a fiának: *"A patakon túlról ne nősülj!"* A Malom-patak volt az a határvonal, amely a pásztói parasztokat két különböző kasztra osztotta. Vasár- és ünnepnaponként a szokásos legényestéken nem volt tanácsos a bűgei legénynek a Kutriban lakó lányt hazakísérni, mert a felvégi legények megverték, megkéselték. Életmódjukban, szokásaikban a parasztok ragaszkodtak leginkább a hagyományokhoz. Ez a családi és társadalmi életükben még nem volt hátrányos, de a gazdálkodásban annál inkább, mivel földjeiket annál inkább, mivel földjeiket az apától és a nagyapától tanult módon művelték. A század eleji lakásviszonyok itt-ott még ma is megfigyelhetők. A régi parasztházak, amelyeket általában vályogból építettek, alacsonyak és szűkek voltak. A helyiségek padlózata döngölt föld volt, melyet hetente trágya és sárgaföld keverékével mázoltak. Az ablakok kicsinyek voltak. A nagyobb házak kétszobásak, az első szobát nem használták, csak ha súlyos beteg, esetleg gyermekágyas volt a háznál. A két szoba között volt a melegkonyha, meg a pitvar. A tűzhely szabadkéményénél meg a kemence. A hátsó szoba mögött a kamra, az udvaron kisebb házikóban a nyári konyha. Mellette ólak, istállók, kis virágoskert a ház előtt, az udvar mögött nagyobb konyhakert és gyümölcsös. A lakás berendezése egyszerű volt, a legszükségesebb bútorokkal. A konyhában 2-3 szék, egy asztal, egy pad, amelyen vizesvödröket tartottak (ezt nevezték a pásztóiak *"rocskának"*). A falakon sok díszes tányért tartottak.

A farsangi táncmulatság

az ebéd után kezdődött, és éjfélig tartott. A bálban táncoló fiataloknak a

kocsonyát és a sonkát ezekben a tányérokban vitték. A konyhai szabadkémény felett lévő kis tetőt orbitnak nevezték. Nemcsak a kémény, hanem a konyha boltozata is fekete volt a koromtól. A kéményt a szalonna, a sonka és a kolbász füstölésére használták. A szobában volt a tulipános láda, melyben a fehéreneműt tartották. A felsőruhákat falba vert szögekre, a csizmát a mestergerendára akasztották. A nyoszolya fából készült, s a házastársak egy ágyban aludtak. Az asztal mellett karoslóca és néhány szék volt. A csizmalehúzó bakot az ágy alatt tartották. A kamrában tárolták a káposztás hordót és ahol nem építettek pincét, ott a boroshordókat is. A lisztet hatalmas deszkaládjában tárolták. Ezt a ládát hombárnak nevezték. A kamrában gerendákba vert Szögeken lógott a szalonna, a kolbász, a sonka és az oldalas. A zsíros bödön és a fűszeres dobozok részére polcot akasztottak a falra. A főzést az asszonyok végezték. Az elkészült ebédet kivitték a mezőre és még dolgozni is ott maradtak. Hétközben általában levest és főtt tésztát ettek. Húsos ebéd csak ünnepnapokon került az asztalra. Nyáron baromfit, télen disznóhúst fogyasztottak. Zöldségleveket keveset használtak. Különleges ételeik voltak: a ganca, a görhe, a málé, a bodak, a túrós- és káposztás lepény, habart bableves, a kapros lepény.

A népviselet az első világháború után szinte teljesen eltűnt. Csak néhány helyen őriznek egy-két darabot a ruhák közül. A nők vattásszoknyát, alatta 4-5 alsószoknyát hordtak. A csipkés ujjú fehér blúz alatt inget, fölötté pruszlikot viseltek. A szoknya elé kötényt kötöttek. A lányok vállra színes selyemkendőt, a hajukba szalagot tettek, lábukra harmonikás csizmát húztak. A nyakukat kaláris, többszörös gyöngysor díszítette. Fejkendőt csak az idősebb asszonyok hordtak. A fiatalasszonyok aranyos főkötőben jártak, de ezt csak vasárnap viselték, mert annak felkötése hosszadalmas volt és nagy vesződséggel járt.

A legények 19-20, a lányok 17-18 évesen házasodtak. Az udvarlás a kertek alatt, vagy a kapuban történt az ún. legényesteken: kedden, csütörtökön, vasárnap. Az eljegyzést kisebb lakomával ünnepelték. Vacsora alatt a fiatalok jegykendőt váltottak. A lakodalom

már nagyobb méretű volt, sok vendéggel, bőséges vacsorával, reggelig tartó vigalommal. A lányos és a fiús háznál egyaránt volt lakodalom. A menyasszonytánc után éjfélkor a két násznép kölcsönösen meglátogatta egymást. Ezt az éjfél utáni menetet hériznek nevezték.

A lakodalom után egy évre rendszerint megszületett az első gyermek. A szülésnél bábaasszony segédkezett. Nagy volt a gyerekhalandóság. Egy-egy családban 8-10 gyermek született, de csak 4-5 maradt életben.

A népszokások közül a betlehemjárást és a verses névnapi köszöntőket, valamint a vidám disznótorokat érdemes megemlíteni. A disznótorok idején a köszöntőket vidám strófákkal illették:

*"Megdöglött-e a disznó? Maradt-e a hürkájából?
Adjanak egyet, mert a maradék nem jó lesz!"*

Disznóvágás után hagyomány volt a vidám farsangolás. A húsvéti öntözködés alkalmából a lány süteménnyel és borral kedveskedett a legényeknek. Május 1-én pedig a legények "májusfát" (májfát) állítottak a lányos ház kapujához.

Az aratás befejeztével szép kalászkoszorúval köszöntötték az arató gazdát. Az új kenyér megszegésénél a gazda megcsókolta a kenyeret, s minden családtagnak szelt egy darabot. A szüreti bál mindig vasárnaponként, délután három órakor kezdődött, vidám, tréfás felvonulással. Nagy jelentőségű volt a pásztóiak életében a vásár napja is amelyet évente többször tartottak: húsvétkor, cseresznyeéréskor, aratáskor, Lőrinc-napján, ősszel és karácsony előtt. A vásár napján a szomszéd falvak ismerőseit látták vendégül. Pásztón, mint másutt is, több egynevű család élt. Ezek megkülönböztetésére ragadványnevet adtak egyes családoknak: **Reták**, **Deus**, **Nyakastök**, **Bakszunyog**, **Babszem**, **Kukár**, **Szivaros**, **Milliomos**, **Birinyi**, **Cirok**, **Tüzkő**, **Pikó**, stb.... Ezek többsége még ma is használatos.

A pásztóiak szerettek tréfálkozni, viccelődni és ha egymást ugratták, nem haragudtak meg érte. Voltak közöttük elmés tréfamesterek, akik egy kancsó borocska mellett, egész este elszórakoztatták társaikat. A népköltés emlékei még nincsenek összegyűjtve, pedig *Kodály Zoltán* is járt erre gyűjtő úton és a következő népdalt Pásztón gyűjtötte:

*"Erdő mellett estvéledtem,
subám fejem alá tettem,
összettem két kezemet,
úgy kértem jó istenemet:
Én istenem adjál szállást,
mert meguntam a járkálást.
A járkálást, a bújdosást,
az idegen földön lakást."*

6. SZAKÁGI VIZSGÁLATOK

6.1 Terület felhasználás, övezeti rendszer

A tervezési terület területfelhasználási kategóriái.: intézményi, kereskedelmi, szolgáltató és lakó területek.

-**A műemléki terület** (Deák Ferenc út – Hársfa utca – volt patakmeder által határolt terület), jelentős részén intézményi, a Kossuth utca páratlan oldalára és a Mező Imre térre nyíló területre lakófunkció jellemző. A Kossuth utca páros oldala, egy intézményi terület kivételével (óvoda), szintén lakófunkcióval bír. A Hársfa út a rendelő intézet intézményi területének kivételével lakóterületként funkcionál.

-**A Deák Ferenc utca** Kossuth út és a Fő utca közötti szakasza a tömbházak területén lakófunkciójú, a Fő utca irányába haladva megtelik kereskedelmi, szolgáltató funkciókkal. Az utat intézményi funkciójával a zeneiskola zárja le.

A Fő út mentén dél felé haladva, a zeneiskola mellett kereskedelmi létesítmények /pavilonok / található. Mellettük az egykori áruház helyén intézmény(hitgyülekezet) , majd a műemléki épületben helyet kapó gyógyszertár található.

A Széchenyi utca – Baross Gábor út – Deák Ferenc út által határolt tömb egy intézmény(általános iskola) és egy- két kereskedelmi funkció kivételével lakófunkcióval bír.

A tervezési terület a **településközponti vegyes terület (TV)** felhasználási egységbe tartozik.

Jelölésüket még nem módosították a jelenlegi előírások szerint a jelenleg hatályos rendezési tervekben.

Övezetek:

-TV-1 (Z/ 40%/ 12,5 m / 1800 m²) K

-TV-2 (Z, O, SZ, / 80%/ 8,5 m / 300 m²) K

a történelmi városközpont övezete

TV – 1 övezet: Tömbházak területe

TV – 2 övezet: Egyéb területek

Jelmagyarázat:

	Tervezési terület		Különléges terület
	Kisvárosias		Közlekedési terület (közúti)
	Kertvárosias		Közlekedési terület (kötőpályás - vasút)
	Falusias		Zöldterület
	Település központi vegyes		Erdőterület
	Gazdasági terület (kereskedelmi, szolgáltató)		Mezőgazdasági terület (általános)
	Gazdasági terület (ipari)		Vízszolgáltatói terület

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Pásztó- területfelhasználás	
Szabó Erika	Nte. / III.

6.2 Közterületi és beépítési struktúra vizsgálata

Közterületi struktúra :

A tervezési területet a település ősi magja alkotja, eredete igen hosszú múltra tekint vissza. A település e részének keletkezése egyúttal a város keletkezését is jelentette. Pásztó, a Mátra, Cserhát találkozásánál lévő völgyben, az Alföld és a Felvidék közötti fontos kereskedelmi útvonal mentén alakult ki a honfoglalás után.

Legkorábban kialakult útjainak vonalvezetése, struktúrája a mai napig fennmaradt. A mellékelt ábrán, / A vizsgált terület struktúrájának változása : XIX. századi és a jelenlegi térképeken / az 1792- 1800- as struktúrát vettem össze a jelenlegivel, egy fólia segítségével, amire az 1792- es térképet másoltam át / sárga /, majd ezt az ezzel megegyező léptékű jelenlegi struktúrára / kék / helyeztem.

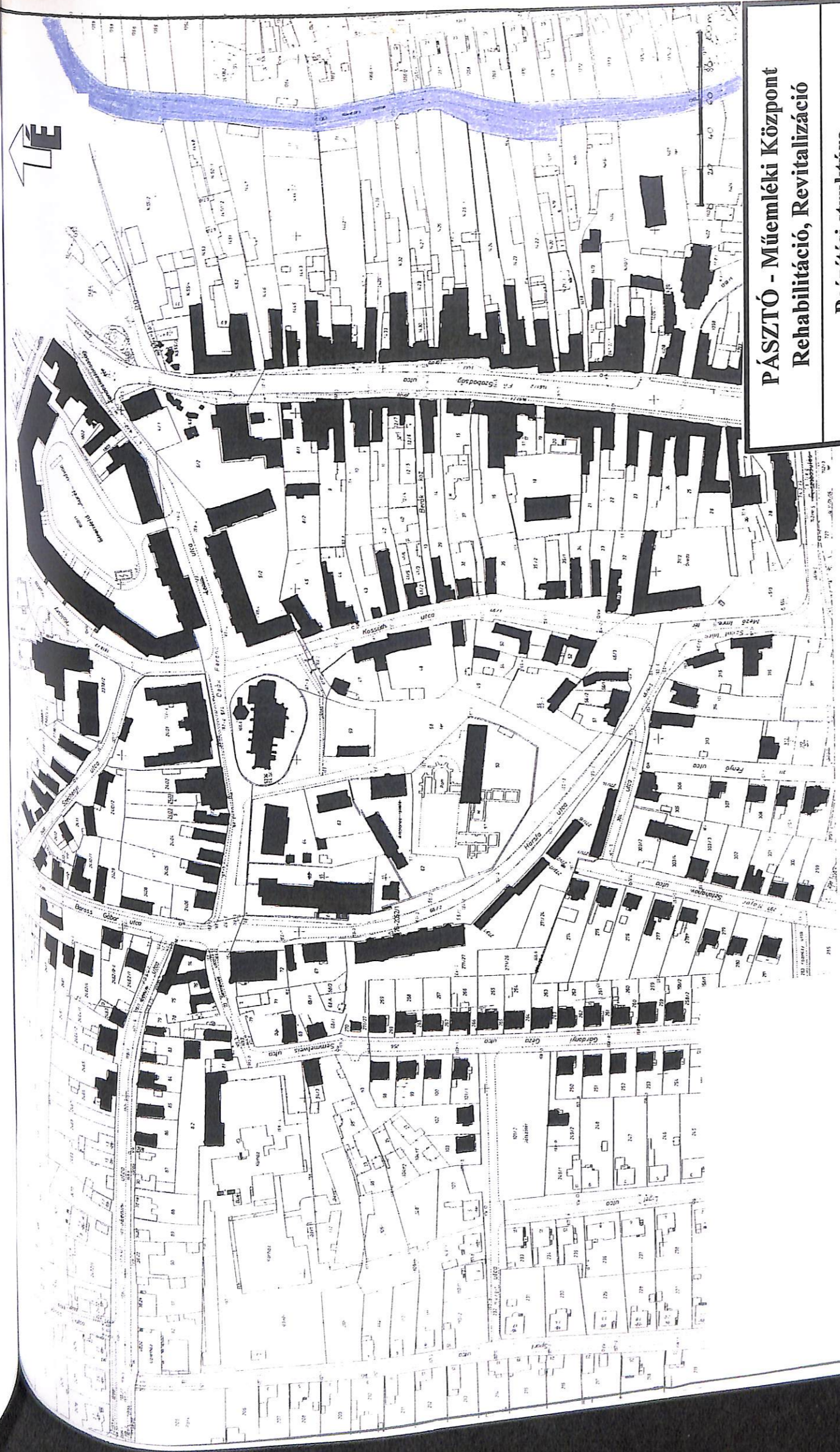
Az eredményből jól kivehető, hogy a keletkezett zöld sávok a 200 évvel ezelőtti közterületek nyomvonalainak ma is meglévő részei. A sárgák az azóta beépített területek, a kékek pedig az újonnan közterületeket ábrázolják. Az utóbbiak, szabályos vonalvezetésük miatt is megkülönböztethetők a régi, szabálytalanul kialakult nyomvonalaktól.

Beépítési struktúra :

Az utak után a telekstruktúrát is vizsgáltam. Kiderült, hogy a Fő utca és a Kossuth utca két oldalán lévő telkek struktúrája szinte méterre pontosan megegyezik az egykor itt lévő telkekével. A műemléki épületek és telkeik értelemszerűen megegyeznek a 200 éves állapottal.

Az 1970-es, 1980-as évek lakótömbjei betolakodtak a hagyományos struktúrába a terület északi részét, teljesen átalakítva azt ezzel.

A régi, hagyományos beépítés az utcára merőleges tengelyű, oldalhatáron álló, nyeregtetős beépítés. Ez a városszerkezeti, városképi szempontból értékes forma már csak alacsony százalékban maradt fenn. Látható, hogy a különböző korok miként alakították át a beépítési struktúrát saját igényeik szerint, figyelmen kívül hagyva a történelmi értékeket. (Pl.: 1960-as évek kockaházai, 70'-es, 80' -as évek lakótelepei). Sajnos a jelenlegi szabályozás sem védi teljesen a területet, mert a Kossuth utcában, a még jelenlévő hagyományos beépítés oldalhatáros beépítés mellett a szabadon álló és a zárt sorú beépítés is. Ha a jövőben eszerint történhet a beépítés akkor a közeljövőben teljesen el fog tűnni a múltnak ez a kevés töredéke is.

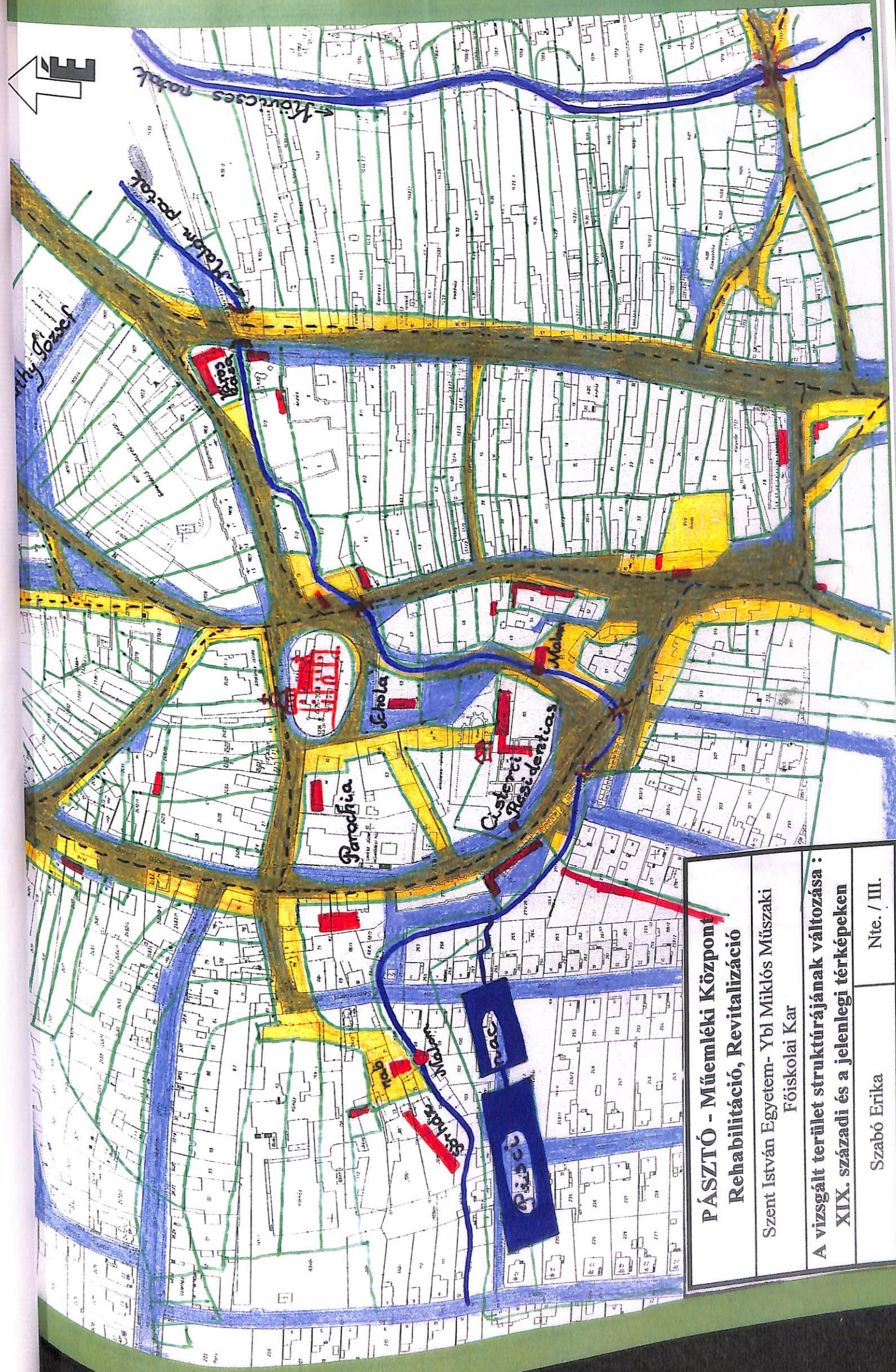
**PÁSZTÓ - Műemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**

Beépítési struktúra
Szabó Erika
Ntc. / III.

**PÁSZTÓ - Műemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**

Közterület struktúra
Szabó Erika
Ntc. / III.

**PÁSZTÓ - Műemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki
Főiskolai Kar

**A vizsgált terület struktúrájának változása :
XIX. századi és a jelenlegi térképeken**

Szabó Erika	Nte. / III.
-------------	-------------

6.3 Épületek kronológiai vizsgálata

A tervezési terület igen változatos képet mutat az épületek kronológiájának tekintetében. A beépítési struktúra fejezeténél tárgyalt okok miatt az építési évek korszakai széles skálán mozognak.

Megtalálhatók a területen az alábbi korok épületei:

- XII. századi falnyom (bencés apátság alapjai, kovácsműhely romjai, üveghuták,)
- XIII. századi falnyom (középkori monostor romjai)
- XVIII. századi épület (plébánia, templom, barokk kolostor , barokk köhíd Nepomuki Szent János szoborral)
- 1820- 1830- as épület (Mai Csohány Galéria, a zeneiskola, a gyógyszertár épülete)
- 1900- 1920- as épület (Általános Iskola, óvoda, Rajecky emlékház, lakóházak)
- 1950- 1960- as épület (lakóépületek, kockaházak)
- 1970- 1980- as épület (lakóépületek, garázs-sor, tömbházak, sorházak, művelődési ház)

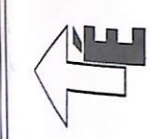
6.4 Épület állapot, tetőidom és szintszám vizsgálat

Épületek műszaki állaga :

A tervezési területen a **műemléki épületek, intézmények** műszaki állaga kivétel nélkül jó, vagy közepes. Nincs közöttük jelentősebb felújítást igénylő épület. Rossz állapotú épületeket a Hársfa utca és a Kossuth utca csatlakozásánál, a terület déli részén találunk. Ezek a száz év körüli lakóházak elhanyagoltak, sok esetben kihasználatlanok, omladoznak. Itt található meg az egykori vízi malom romjai, ami jelentős történelmi értéket képvisel, hiszen már a cisztercita szerzetesek is ezen a helyen öröklték a gabonájukat, a Malom patak segítségével. A terület egyéb lakó épületei egy- két eset kivételével mind jó, vagy közepes állapotúak, csupán kisebb homlokzat felújítást, javítást igényelnek.

Tetőidom és szintszám :

A Deák Ferenc utca tömbházai lapos tetősek, F+2 emelettel. A Hársfa utca sorháza magas tetős, szintén F+2 emelettel. A rendelő intézet lapos tetős, F+1 emeletes. Az általános iskola, a Helytörténeti Múzeum és a zeneiskola magas tetős, F+1 emeletes. Az egyéb lakóházak földszintesek, esetenként tetőtér beépítések. Túlnyomórészt utcára merőleges, nyeregtetős, kontyolt nyeregtetős vagy csonka kontyos tetőidomú épületek.

Jelmagyarázat:

	Tervezési terület határa		1820 - 1830 - as épület
	XII. századi falnyom		1900 - 1920 - as épület
	XIII. századi falnyom		1950 - 1960 - as épület
	XVIII. századi épület		1970 - 1980 - as épület

**PÁSZTÓ - Múemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki
Főiskolai Kar
Épületek kronológiai vizsgálata
Szabó Erika
Ntc. / III.

**PÁSZTÓ - Múemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki
Főiskolai Kar
**Épület állapot, tetőtípus és szintszám
vizsgálata**
Szabó Erika Nte. / III.

Jelmagyarázat:

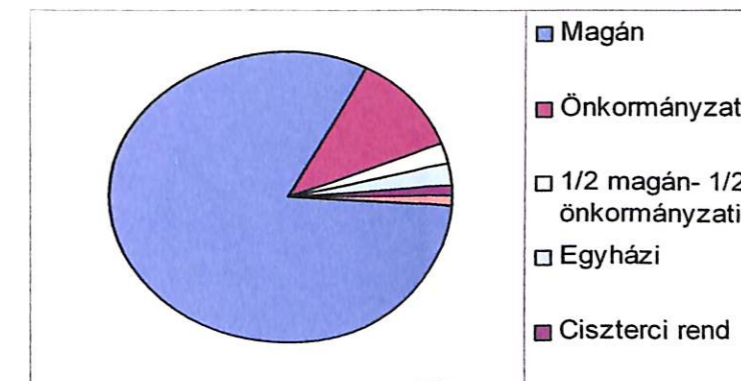
- Tervezési terület határa
- Jó állagú épület
- Közepes állagú épület
- Rossz állagú épület
- Szintszám
P = padlás, TT = tetőtér

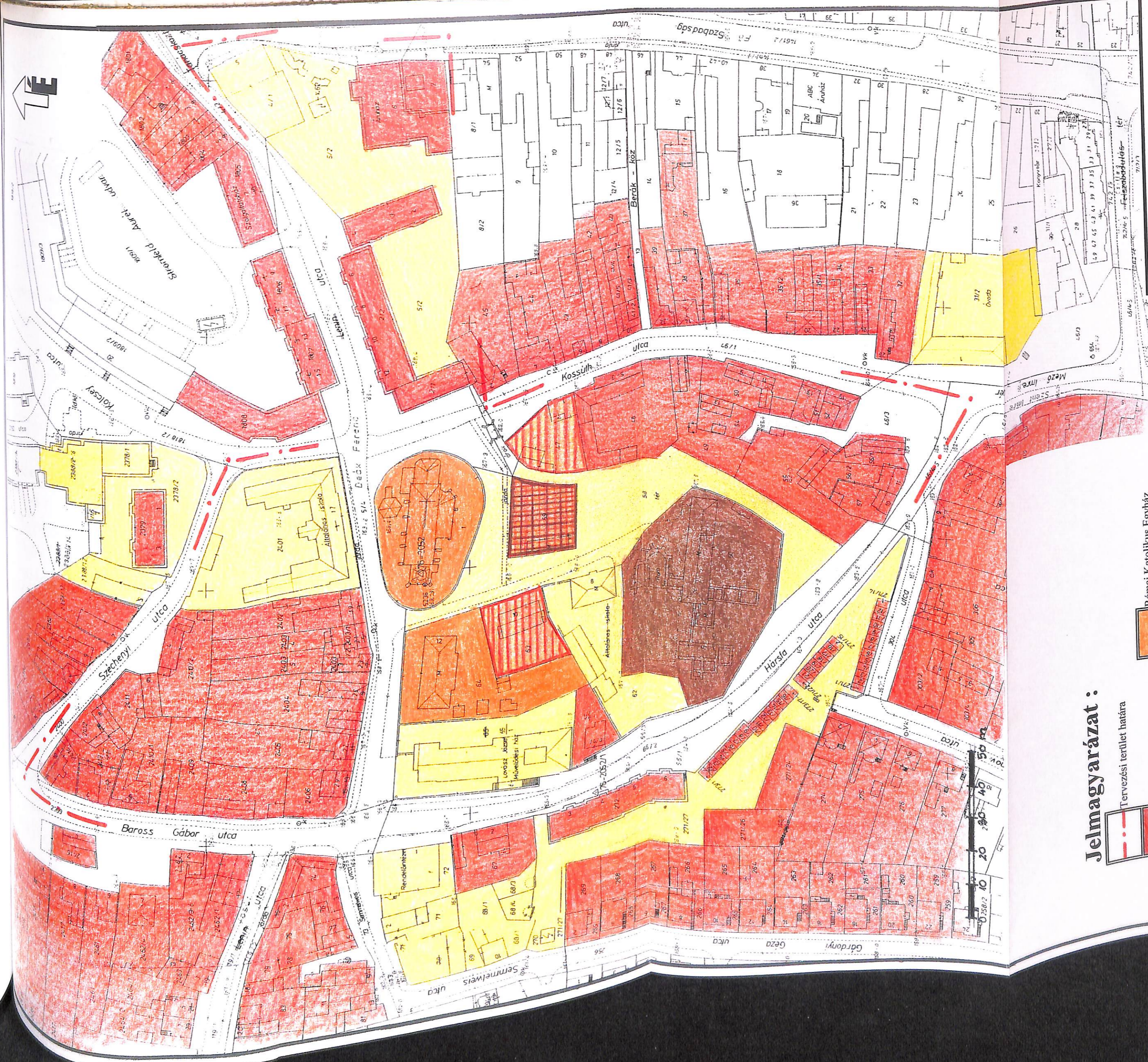
6. 5 Tulajdon vizsgálat

A tervezési terület tulajdonviszonyai a következők:

- Magyar Állami tulajdon: Oskolamester háza és annak telke
- Ciszterci rend Zirci Kongregációjának tulajdona: Barokk kolostor és a középkori monostor alapjainak telke
- Római Katolikus Egyház tulajdona: Plébánia és a Római katolikus templom és telke
- Önkormányzati tulajdon: különböző intézmények és telkeik
- ½ önkormányzati- ½ magán tulajdon: Múzeum tér 10. szám alatti lakó épület és a Kossuth utca 1.- alatti Rajecky emlékház és telkeik
- Magán tulajdonban vannak az ezeken kívüli egyéb lakó épületek és telkeik.

Az alábbi diagramm érzékletesen szemlélteti a **tulajdonviszonyok arányát** a tervezési területen:

Jelmagyarázat:

- Tervezési terület határa
- Magán tulajdon
- Önkormányzati tulajdon
- 1/2 magán, 1/2 önkormányzati tulajdon
- Római Katolikus Egyház tulajdona
- Ciszterci Rend Zirci Kongregációjának tulajdona
- Magyar Állami tulajdon

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Tulajdon vizsgálat	
Szabó Erika	Nte. / III.

6. 6 Közlekedési és zöldfelületi vizsgálat

Közlekedés:

A tervezési területet közlekedési utak határolják. A Hársfa utca gyűjtőút, a Kossuth utca lakóút kategóriába tartozik. Ez alól a Deák Ferenc utca középső része kivétel, melyen az Általános Iskola és a Templom között csak gyalogos forgalom megengedett, ezáltal a Hársfa utcáról megközelítve az utca zsákutca. A Deák Ferenc utca nyugati része a Fő utcáról a Kossuth utca kereszteződéséig egyirányú. Itt a gépkocsi forgalom nagy részét a tömbházak lakóinak célforgalma teszi ki.

A műemléki terület belsejében lévő gyalogos közlekedő tengely a műemléki épületeket fűzi fel. A Deák Ferenc utcáról indul délfelé és barokk kolostor előtt elkanyarodva a valamikori patakmeder mentén haladva közrefogja a középkori romokat, az Oskolamester házát és a templomot, majd a barokk híd mellett kiköt a Kossuth utcára.

A gyalogút Deák Ferenc utcáról induló és a barokk kolostorig vezető szakasza célforgalom számára is igénybe vehető. Ezt a területen lévő intézmények / templom, galéria, múzeum... / teszik szükségessé.

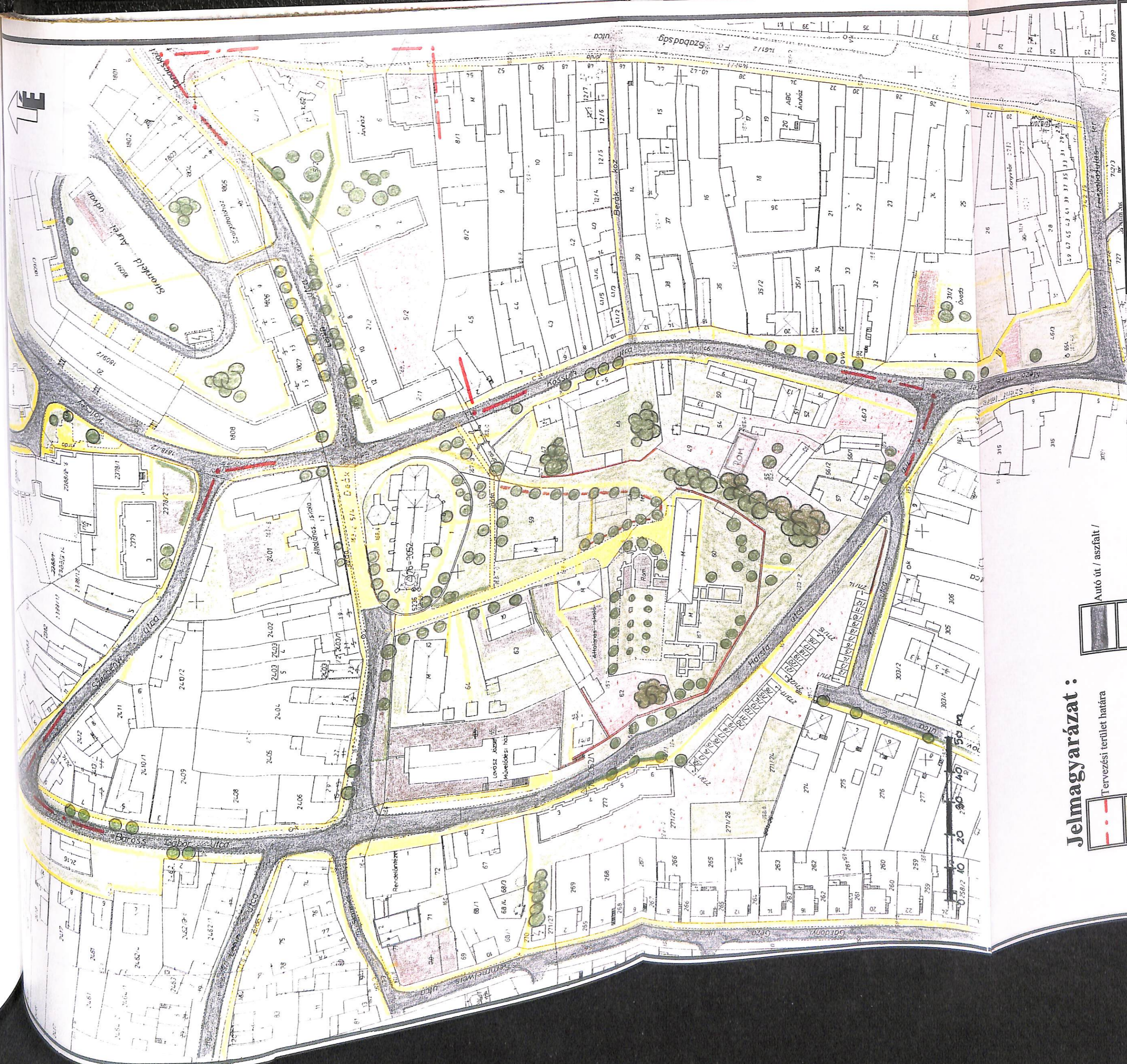
A Mező Imre térről a romkert irányába a gyalogos tengelyek hiányoznak, a terület megközelítése csupán a Hársfa utca, vagy a Kossuth utca fentebb említett pontjaiból lehetséges.

Zöldfelület:

A műemlékek által közrefogott terület zöldfelületei rendezettek, gondozottak, esztétikusak. A belső gyalogos tengely mentén telepített fasor, a fák között elhelyezett padokkal hangulatos eleme a romkertnek. A középkori monostor öt- öt pillérjének helyére telepített tuja bokrok plasztikusabbá teszik a romokat.

A közlekedési tengelyek mentén a fasorok sok helyen hiányosak.

A terület déli része a Hársfa út és a Kossuth utca csatlakozásánál lévő közterületek, magánkertek rendezetlenek, elhanyagoltak. Az egykori patak meder barokk kolostorig húzódó szakasza lepusztult, gazos.

Jelmagyarázat:

- Tervezési terület határa
- Egybefüggő zöldfelület
- Egybefüggő bunkótfelület
- Párlag

- Autó út / aszfalt
- Sétáló út, járda
- Fák, nagyobb cserjék
- Jelentősebb növénycsoportosulás

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Közlekedési és zöldfelületi vizsgálat	
Szabó Erika	Nte. / III.

6. 7 Útkeresztszelvények

Elsőként a **Kossuth út** három jellemző szelvényét vizsgáltam.

A meglévő szabályozási szélesség 14, 00 m- től 24, 70 m- ig változik. Az út szélessége 6,00m, aszfalt burkolatú. Mindkét oldalon gyalogos tengellyel, zóldsávval és hiányos, egyoldali fasorral rendelkezik. A közlekedési tengely hosszmetsete déli irányba lejt és a keresztzelvények, a rajtuk fekvő szintvonalak miatt jelentős szintkülönbségeket mutatnak.

A **Deák Ferenc út** Hársfa utca és Kossuth utca közötti szakaszán két különböző szelvényt vizsgáltam. A plébánia mellett a közterület szélessége 13,80 m. A burkolt út 5,00 m, aszfalt burkolattal . Hiányos kétoldali fasorral rendelkezik. A plébánia telke és az úttest szintje között, 1,5 m- es szintkülönbség van.

Az általános iskola és a templom közötti készített szelvény ábrázolja a 7, 40 – es közterület szélességet. A sétálóút szélessége 5,0 m, bazaltkő burkolatú.

A **Hársfa utca** szabályozási szélessége a 7-7-es keresztzelvényénél 23,00 m, majd a garázs-sorok és a Helytörténeti Múzeum telke között , a Mező Imre tér felé kitölcséresedik. Az aszfalt burkolatú út fesztávja 6,00 m. Egy oldali gyalogos sávval és hiányos fasorral rendelkezik. A keresztzelvény feltárja a Major utcát is, aminek szintje a Hársfa út alatt van 2,20 m-el, és a múzeum telkét, ami 3,50 m- rel magasabban fekszik. A Hársfa utca és a Major utca között garázs-sor húzódik.

A Deák Ferenc utca Kossuth út és Fő út közötti szakaszának vizsgálata:

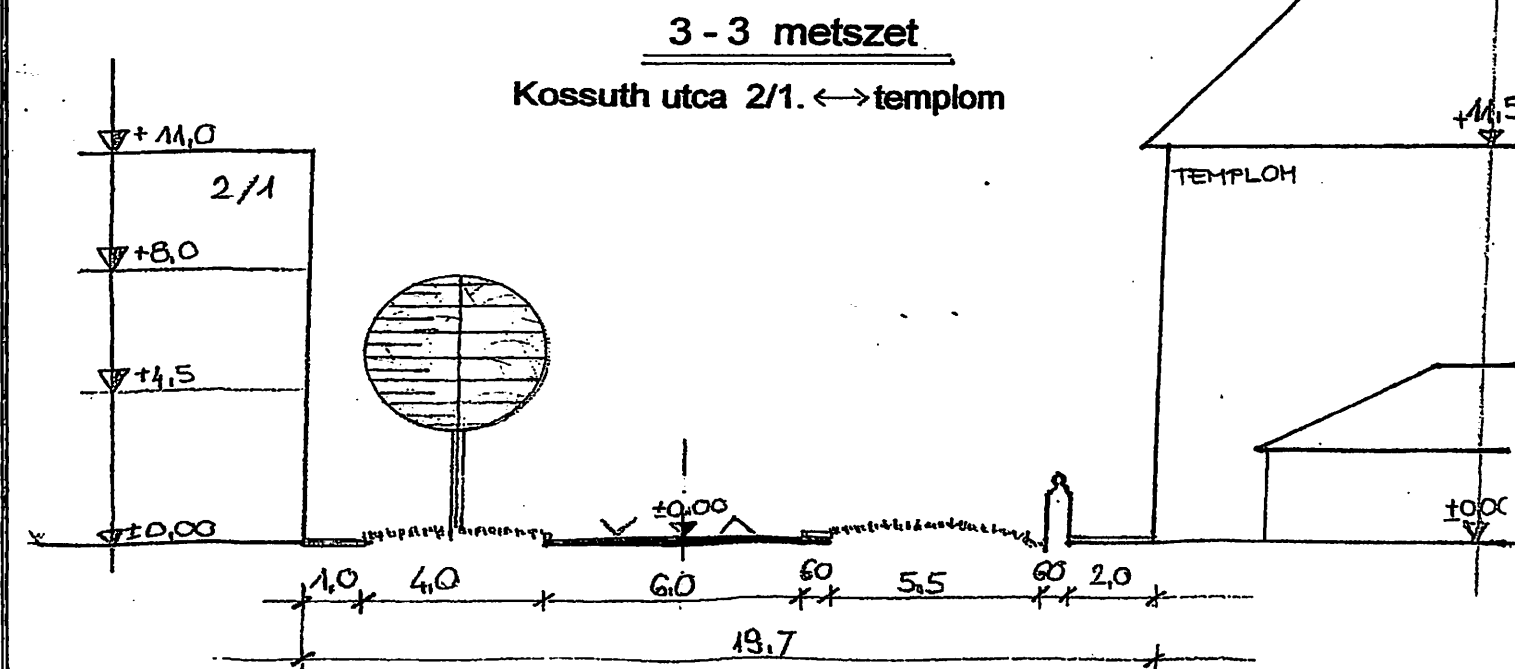
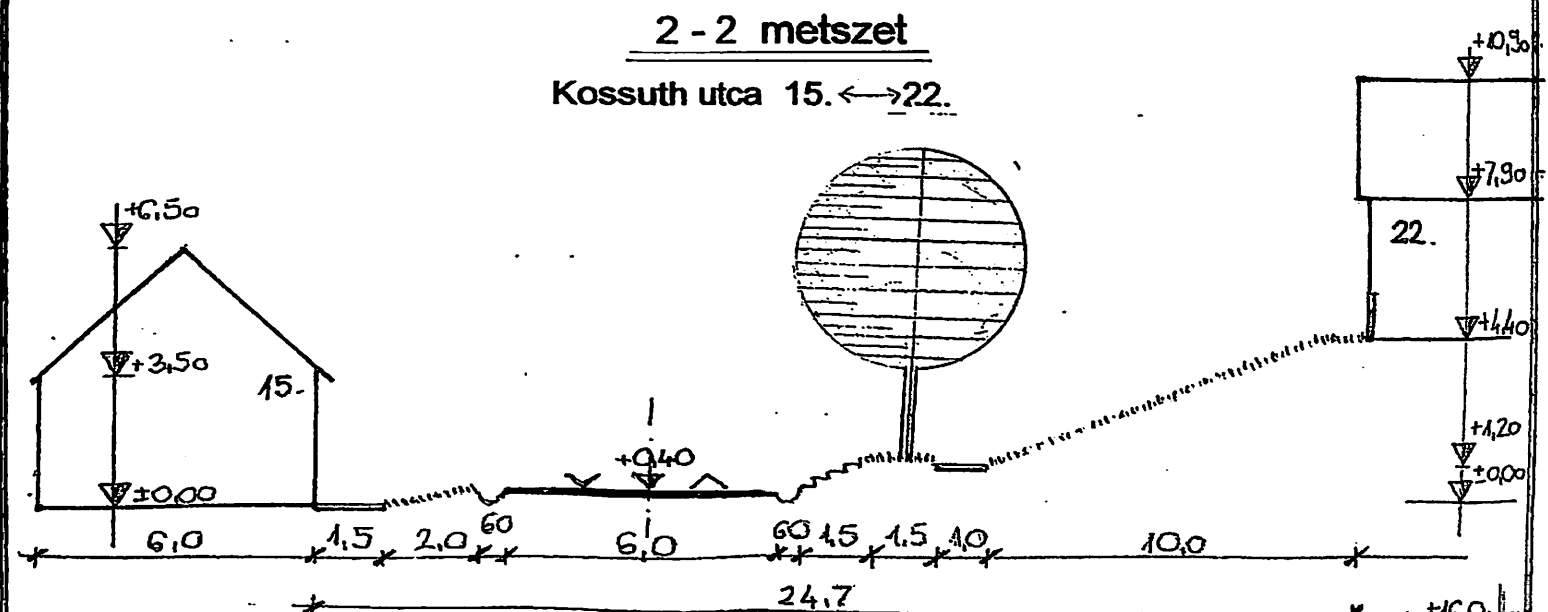
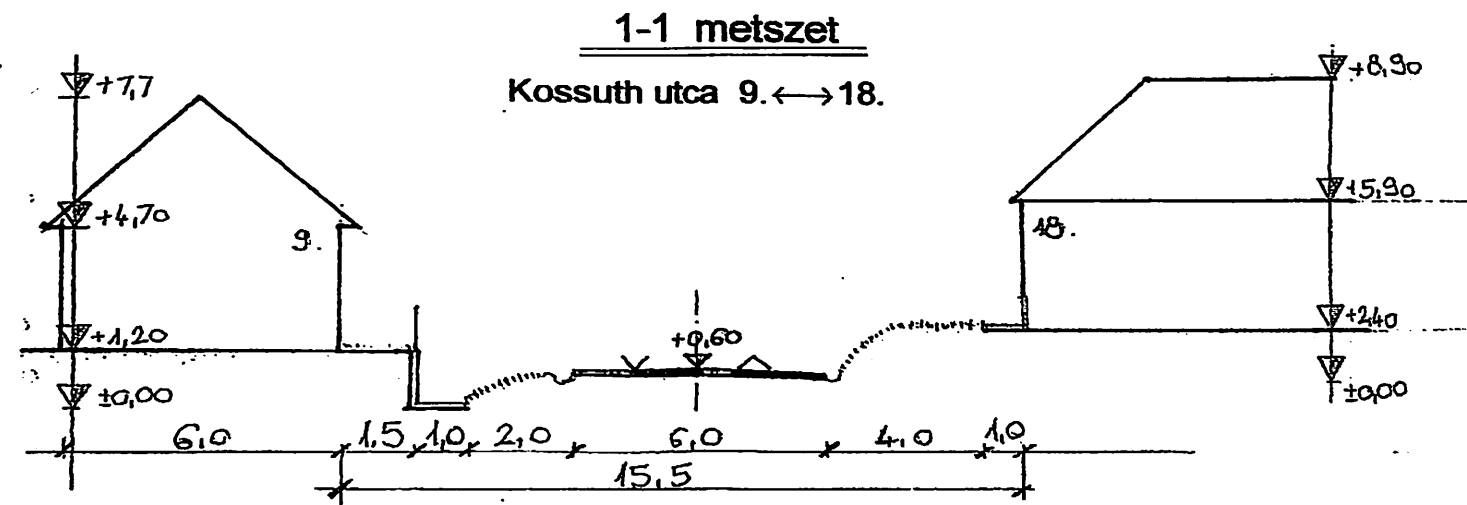
Szabályozási szélessége 16,00 m, aszfalt burkolatú, kétoldali fasorral és kétoldali gyalogos tengellyel rendelkezik. Egyirányú út, gépkocsi forgalom csak a Fő út felől megengedett.

A utca jelenlegi és tervezett kereszt- és hossz szelvényei a 8-as fejezet mellékletében található.

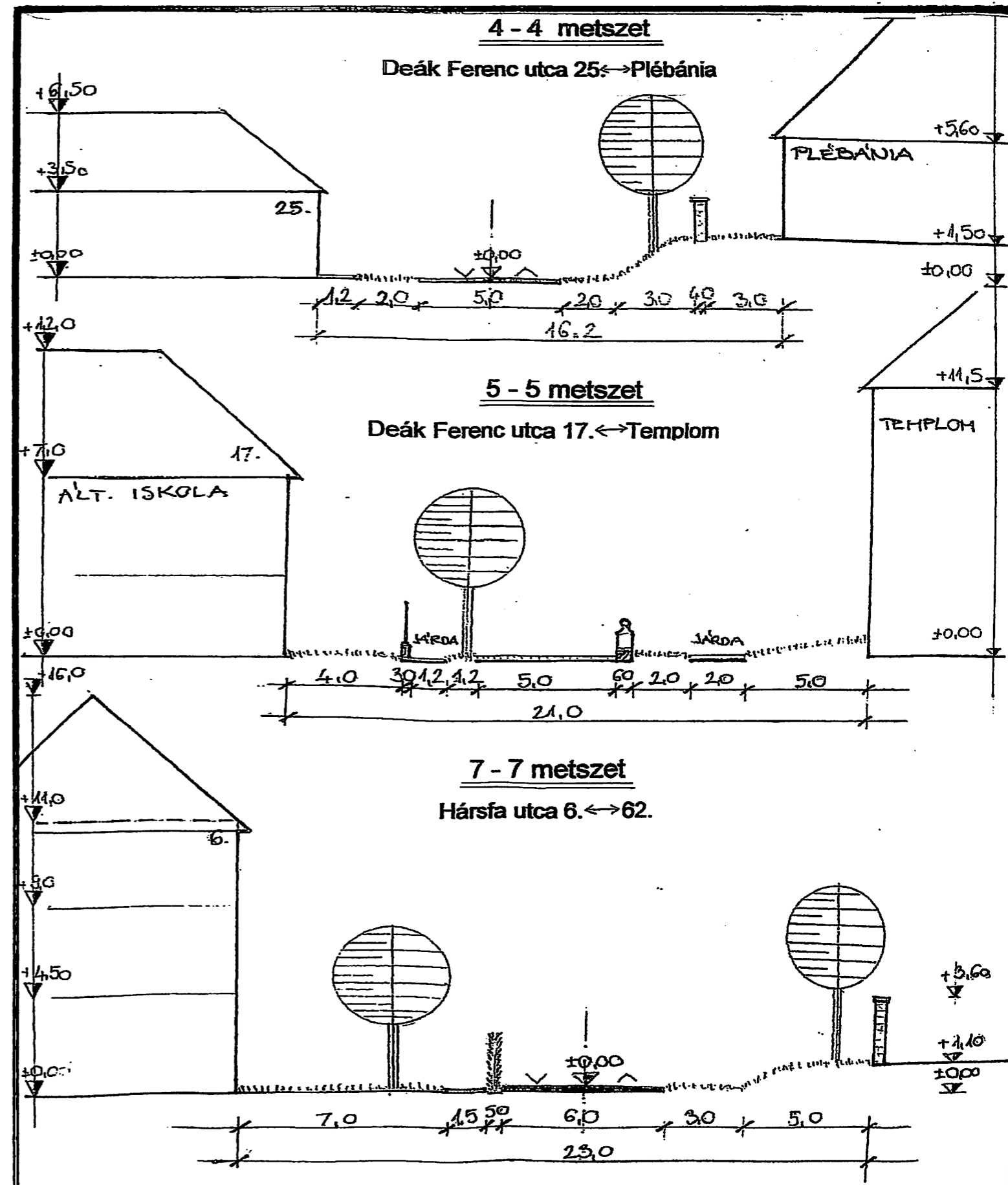
Az útkeresztszelvények közül, az általam javasolt módosítások a Hársfa utca 6- 6- os keresztzelvényt érintik, ahol a szabadtéri fórum és a garázs- sor fölötti mesterséges domb szerepel a tervezett változtatások között. Továbbá a Deák Ferenc út fentebb említett szakasza, ahol vegyes forgalmú út kialakítására tettem javaslatot. Az egyéb keresztzelvényeken – a burkolat felújításon és a hiányos fasorok pótlásán kívül más beavatkozás szükségtelen.

**PÁSZTÓ - Műemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki
Főiskolai Kar
Útkeresztszelvények
Szabó Erika Ntc. / III.

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Utca keresztmetszvények	M = 1 : 200
Szabó Erika	Nte. / III.

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Utca keresztmetszvények	M = 1 : 200
Szabó Erika	Nte. / III.

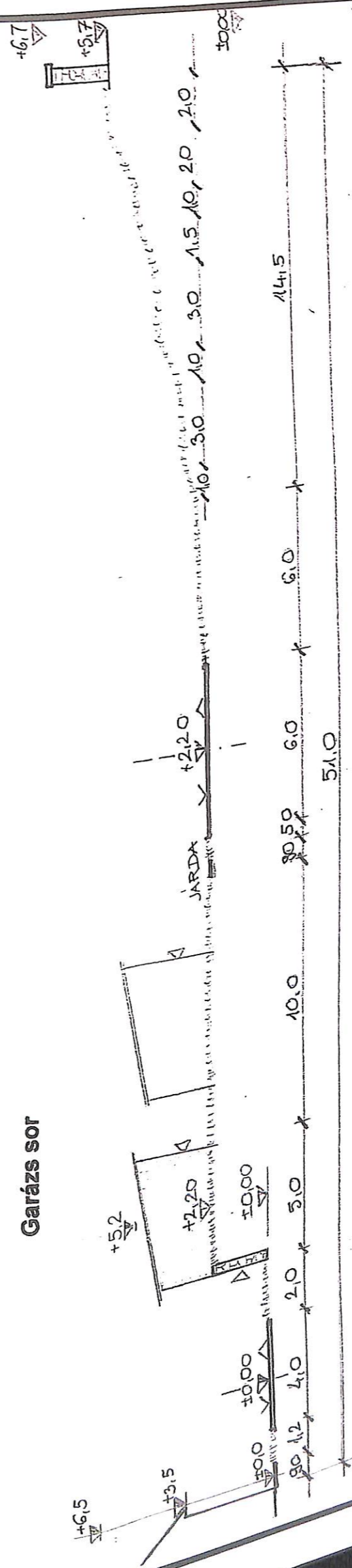
6 - 6 metszet

Major utca

Garázs sor

Hársfa utca

Barokk kolostor udvar

PÁSZTÓ - Műemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Utca keresztmetszvények	M = 1 : 200
Szabó Erika	Nte. / III.

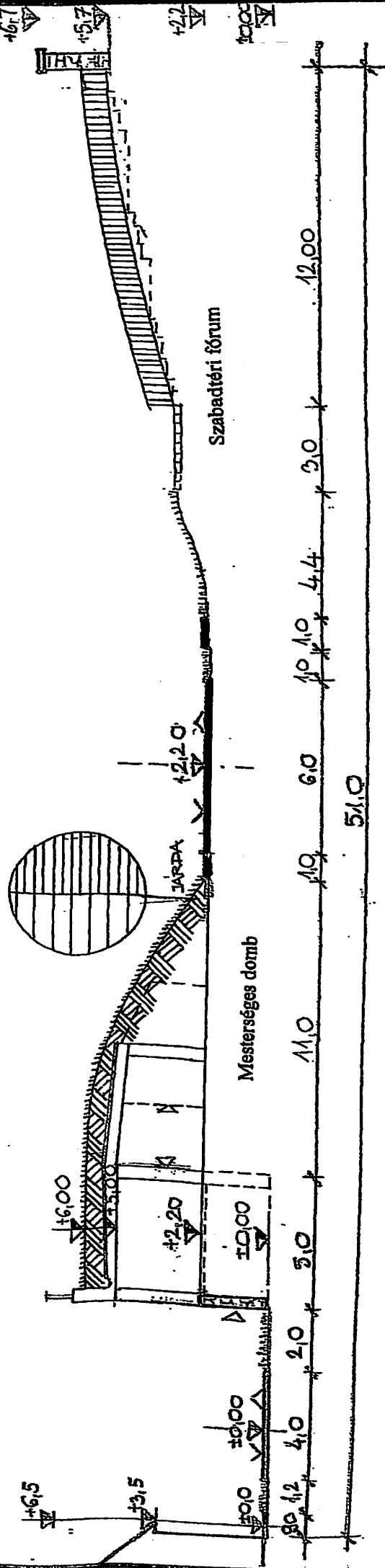
6 - 6 metszet

Major utca

Hársfa utca

Barokk kolostor udvar

Garázs sor

**PÁSZTÓ - Műemléki Központ
Rehabilitáció, Revitalizáció**

Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki
Főiskolai Kar

Javasolt út keresztmetszelvény

M = 1 : 200

Szabó Erika

Nte. / III.

6. 8 Fejlesztés lehetőségei, korlátai

A jelenlegi állapot (szociális helyzet és fizikai környezet) negatív tényezői Pásztó tekintetében :

- Csökken a lakónépeség száma- nő a természetes fogyás. Magas a munkanélküliség aránya. Csökkent a gazdasági aktivitás, a vállalkozási kedv.
- Az iparban foglalkoztatottak száma a közelmúltban kezdett emelkedni.
- Fokozatosan csökken az óvodás- és általános iskolás korúak száma.
- Visszaesett az idegenforgalom.
- Megszűnt a helyi autóbusz közlekedés.
- **A burkolt utak állapota évek óta romlik, helyenként szinte járhatatlanok.**
- **A városközpont parkolási feladatai** hosszabb távon megoldásra szorulnak.
- **A vízelvezető rendszerek** karbantartása nem megfelelő.
- Kerékpárutak hiánya.
- **Műemléki terület rehabilitációja évek óta várat magára.** A műemléki épületeket körülvevő lakóépületek rossz műszaki állagúak, sok esetben kihasználatlanok. A telkek hátsó kertje rendezetlen. A Hársfa utcai garázs-sorok műszaki állapota és esztétikai értéke nem megfelelő. Ezek a tényezők negatívan befolyásolják a múzeum kertből nyíló kilátást, rálátást.
- Szabadidőpark megépítése-szintén évek óta húzódó feladat.
- A strandfürdő fejlesztése szintén várat magára. Nincs kihasználva Pásztó egyik legfontosabb adottsága, a gyógyhatású termálfvízforrás.
- A város területén lévő játszóterek nem megfelelő kiépítése. Régi, nem biztonságos játékok találhatók ezeken a területeken.
- Romlott a közbiztonság. Egyre több a betörés, megrongálják a nyilvános telefonfülkéket, utcabútorokat.

Fejlesztés lehetőségei (a település fejlesztési koncepció alapján):

- A településfejlesztés legfőbb feladata lenne a munkahelyteremtés, a foglalkoztatási lehetőségek bővítése.
- A képzés, a humán erőforrások fejlesztése, az oktatás minőségének még magasabb szintű fejlesztése.
- A természeti, táji és kulturális értékek védelme.
- Lakóterületek minőségi fejlesztése, tartalék lakóterületek kijelölése.
- A rekreáció, a sportolás lehetőségeinek bővítése: a szabadidő park és a strand kiépítése, fejlesztése, termálvíz kihasználása. Ez az idegenforgalom növekedését is segítené.
- Autó utak, kerékpárutak, vízelvezető rendszerek, parkolók helyreállítása, kiépítése.
- A város játszótereinek korszerűsítése, biztonságos, környezetbe illő játékok felhasználásával.
- **Nagyobb figyelmet kell fordítani a műemléki területre**, hiszen nem csak Pásztó történelmi magjáról van szó, hanem fontos idegenforgalmi látnivalókról is. Az építészeti kvalitást és építészeti részértékeket felmutató régi épületeket, meg kell óvni, gondoskodni kell felújításukról és szükség esetén új, vonzó funkció megtelepítéséről.
- A közbiztonság javítása érdekében szorosabb kapcsolatot kell tartani a városi rendőrséggel. Helyi önvédelmi szervezetek kialakítását javaslom (névlegesen már ma is működik). A rongálások megszüntetése sajnos teljesen nem megoldható, de véleményem szerint a jövőben az oktatás keretein belül is nagyobb hangsúlyt helyezhetnének a problémára. A gyerekekben, fiatalokban erősíteni kellene a saját városukhoz való kötődést, és a tudatot, hogy a jövő generációjaként érdekük a jelenlegi állapot megtartása, védelme, s majdan fejlesztése.

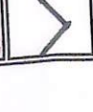
Jelmagyarázat:

- Lehetőségek:**
- Védett műemlék épület
 - Építészeti kvalitást felmutató régi épület
 - Építészeti részértéket felmutató régi épület

- Korlátok:**
- Tömegével és homlokzatképzésével környezetbe nem illő épület
 - Kihasználatlan, rossz állagú, romos épület
 - Romos kőkerítés, támfal

 Tervezési terület határa

- Védett műemlék telke
- Gondozott, rendezett terület
- Értékes fa, cserje

- Elhanyagolt, rendezetlen magánterület
- Elhanyagolt, rendezetlen közterület
- Rossz, zavaró látvány elemek

 Kik látás, lelátás

 Parkolási gondok

PÁSZTÓ - Múemléki Központ Rehabilitáció, Revitalizáció	
Szent István Egyetem- Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar	
Fejlesztés lehetőségei, korlátai	
Szabó Erika	Ntc. / III.

7. FEJLESZTÉSI JAVASLAT

7.1 Pásztó, Szabályozási Terv módosítás

Előzmények:

A 2001- ben elfogadott szabályozási terv megvalósítása megfelelő ütemben halad, azonban a tervezési terület alapos vizsgálatai után több olyan negatív tényező merült fel, melyeknek megoldása a településrendezési terv, szabályozási vonatkozásait érintően módosítást igényelnek.

Tervezési terület lehatárolása:

Északról- a Széchenyi és a Deák Ferenc út ,
Nyugatról- a Baross Gábor út és a Hársfa út
Délről- a Mező Imre tér és a Hársfa utca
Keletről- a Kossuth utca és a Fő utca egy rövid szakasza határolja

A terület nagysága kb.: 7 ha.
Szintjei a 161,9 és a 168,4 mBf között váltakoznak .

A módosítás célja:

-A módosítás jelentős része a város történelmi magja körül kialakult területet érinti, ott javasol szabályozási módosításokat. Ezeket elsősorban a terület rossz közlekedési feltételei, (gyalogos kapcsolatok hiánya, parkolási gondok...)a terület alulhasznosítása, „élettelensége”, továbbá az épületek és közterületek rossz műszaki állapota, valamint az értéket képviselő (Kossuth úti)hagyományos oldalhatáron álló beépítési struktúra megőrzése kívánja meg.

-A módosítás másik típusa a területet a Fő úttal összekötő Deák Ferenc út vegyes forgalmúvá tételére terjed ki. Itt a műemléki környezetbe nem illő, utcára merőleges tömbházak helyén, telek újra osztással, a szomszédos övezetbe illeszkedve, három telek

alakul ki, így az alulhasznosított terület új funkciókat kaphat. A megmaradó épülettömb mögött **parkoló helyek** kijelölését is javasolja a terv.

-A tömegével és homlokzatképzésével környezetébe nem illő **egykori áruház** épület helyén két ,a szomszédos övezethez illeszkedő új telek alakul ki.

- A zeneiskola és az előbb említett egykori áruház által határolt **pavilonok** helyére a szabályozás övezeti átsorolással közpark kialakítását javasolja.

- A módosítások kiterjednek a Hársfa utcai **garázs- sorok** problémájának megoldására.

- A Csillag téri gondozatlan, rendezetlen közparkot, övezeti átsorolással (fásított) parkoló területté módosítja a szabályozás.

A módosító szabályozás:

Egykori patakmeder és a mellette húzódó alulhasznosított, leromlott állapotú terület szabályozása

Az egykori Malom patak medrének Hársfa úttól Kossuth utcáig (barokk kőhíd) terjedő szakaszán , a patakszakasz visszaállítását javasolja a terv.(Szivattyú rendszerrel biztosítva a víz körforgását.) Ez a mesterséges vízfolyás működtetné az újjáépített monostor malmot. A turisztikai látványosság mellett, a malomudvar másik- építészeti kvalitást felmutató- felújított épületében vendéglátó funkció is helyet kaphatna.

A malom 55-ös HRSZ- ú telkének felosztásával a Hársfa út felé új lakótelek kialakítását javasolja a módosító szabályozás.

Új övezeti jel bevezetése

A Kossuth utca páros oldalán a **történelem** során kialakult telekstruktúra, és oldalhatáron álló beépítés a jellemző. A rehabilitáció során ragaszkodni kell a jelenlegi struktúra megtartásához. A jelenleg érvényes szabályozási terv [TV- 2] településközponti vegyes-2 kategóriát ír elő. A jelkulcs szerint az oldalhatáron álló beépítés mellett megengedhető a szabadonálló és a zártosú beépítés is. Ha eszerint építenének a jövőben, veszélybe kerülne a

több száz éves struktúra kevés megmaradt példája is. Ennek védelmében javaslok egy harmadik Településközponti vegyes kategória bevezetését az érintett területre, ami a [TV-2] övezeti kategória egyéb előírásaival megegyező, de a telek beépítés tekintetében **kizárólag oldalhatáron álló beépítést** engedélyez.

TV - 2	Z, O, SZ	80	2,4	Vk -3	O	80	2,4
	8,5	300			8,5	300	

Gyalogos tengelyek kialakítása

A Hársfa utcán kialakított szabadtéri fórum helyétől kiindulva, az újjáélesztett patak szakasz mentén haladva, a műemléki terület belseje felé új gyalogos közlekedő tengelyt jelöl ki a módosító szabályozás, melyre rászerveződnek az újonnan tervezett létesítmények is. A Helytörténeti múzeumhoz érve csatlakozik a meglévő gyalogos tengelyhez, majd e gyalogos csomóponttól egy másik újonnan kialakított útszakasz kiköt a Kossuth utcára. (Itt üzletsor kialakítására tesz javaslatot a terv.) Ez szervesen kapcsolódik a Berák közhöz, ami kelet felé a Fő utcára csatlakozik. A gyalogút Deák Ferenc utcáról induló és a kereszteződésig vezető szakasza a célforgalom számára is igénybe vehető. Ezt a területen lévő intézmények /templom, galéria, múzeum, .../ kiszolgálása teszi szükségessé. Újabb gyalogos tengely alakul ki a Mező Imre térről induló zsákutca továbbvezetésével (a meglévő utca vonalának folytatásával), ami így szintén csatlakozik –a patak felett átívelő kis hídon át- az eddigi gyalogos hálózathoz. A -célforgalom számára szintén igénybevehető -új útszakasz által feltárt 49-es HRSZ –ú „L” alakú telek felosztásával új telek kialakítására nyílik lehetőség. A módosító szabályozás továbbá a Kossuth út 50; 51; 54 HRSZ –ú telkek egyesítését javasolja. Itt a középkori mezőváros kézműves mesterségeit felelevenítve, „kézműves udvar” kialakítását javasolja a módosítás.

A fentiekben említett közlekedési és gyalogos utakról minden területen lévő objektum megközelíthető.

A Deák Ferenc út Kossuth út és Fő út közötti szakaszának vegyes forgalmúvá tétele.

A jelenlegi szabályozás szerint egyirányú útszakasz 4,5m- es szélességét és forgalmának irányát nem módosítja a szabályozás. Olyan közterületet kíván kialakítani – néhány fásított parkoló kialakításával-, ahol a járdák (térkő) és az útburkolatok (aszfalt) azonos síkban helyezkednek el, a gyalogos forgalom elsőbbséget élvez a gépjármű forgalom előtt. Forgalom csillapító megoldásként az úttest nyomvonalának megtörését javasolja a terv, váltott oldali fásítással.

Itt a műemléki környezetbe nem illő, utcára merőleges tömbházak helyén, telek újra osztással, a szomszédos övezethez illeszkedve [Vk-2], három telek alakul ki, így az alulhasznosított terület új funkciókat kaphat (panzió, kereskedelem, vendéglátás). A megmaradó épülettömb mögött magán **parkoló helyek** kijelölését is javasolja a terv. A megmaradó tömbházak, (F+2- esek, lapostetősek) a módosítás szerint magastető ráépítést, tetőtér beépítést kapnak.

A Templom felé néző lebontandó épületrész helyére turisztikai információs központ kialakítását javasolja a szabályozás.

A tömegével és homlokzatképzésével környezetébe nem illő **egykori áruház** épület helyén két ,a szomszédos övezethez illeszkedő[Vk-2], új telek alakul ki. Helyet adva új kereskedelmi, szolgáltató funkcióknak.

A zeneiskola és az előbb említett egykori áruház által határolt **pavilonok** helyére a szabályozás övezeti átsorolással közpark kialakítását javasolja.

A Hársfa utcai garázs- sorok

A módosítások kiterjednek a Hársfa utcai **garázs- sorok** problémájának megoldására. A múzeum kertből nyíló kilátást, rálátást negatívan befolyásolják a garázs- sor leromlott műszaki állapota és kedvezőtlen esztétikai hatása. A teljes bontás azonban nem járható út , mivel a környék tömbházainak lakói máshol nem tudják megoldani a gépkocsi tárolást. Parkoló helyeket pedig nehézkes kialakítani a közelben. Ezért javasol a szabályozás egy másik alternatívát a probléma megoldására. Egy, a garázs-sorokat elfedő mesterséges domb kialakításával, ami a megfelelő műszaki kivitelezés után még plusz zöldfelületet is biztosíthatna. Az úttal párhuzamosan futó sorra a gépkocsi behajtás a jelenlegitől eltérően, - középen áthajtva a domb alatt – a D-Ny-i oldalról történne. A Major utcával párhuzamos garázsok megközelítése nem változik.

A mesterséges domb D-i szakaszával szemközt kerül kialakításra a szabadtéri fórum, szökőkúttal, ami szervesen kapcsolódik a patak menti sétányhoz. Majd ugyaninnen indul a tervezett lépcső a közhasználatú múzeumkertbe.

A mesterséges domb É-i szakaszával szemben, a gyalogos kapcsolat további biztosítása érdekében a szabályozás javasolja a „Romkert”, Hársfa utca felőli megnyitását a középkori monostor szentélyével szemben. A gyalogút így egy kétkarú lépcsővel indulna, majd a Csohány Galéria közhasználat céljára átadott játszóterén keresztül, a középkori templom szentélye felé halad a pillérekkel jelképező tujabokrok között és végül bekapcsolódik a meglévő gyalogútba a múzeum előtt.

Csillag téri közpark - parkoló

A Csillag téri gondozatlan, rendezetlen közparkot, övezeti átsorolással (fásított) parkoló területté módosítja a szabályozás. Jelenlegi funkciója játszótér, de a forgalmas közlekedési csomópont miatt, ezt a funkciót két fentebb említett, nyugodtabb területre helyezi a módosító szabályozás.

A 26 férőhelyes parkolótól 50m gyaloglással közelíthető meg a meg az újjáélelt történelmi központ.

Zöldterületi kialakítás:

A zöldterületek igen fontos szerepet töltenek be a terület végleges kialakítása tekintetében. A zöldterületek, parkfelületek, térburkolatok, növényanyag teszi egységessé a területet. A zöldfelületek már átszövik a terület értékét jelentő műemlékek környezetét, ezekkel kapcsolódva kerültek kijelölésre az új zöldfelületek.

Javasolja a terv a tervezési területet határoló és átszövő utak részben meglévő fasorainak kiegészítését és egységes út menti fasorrá fejlesztését.

Egységes díszburkolatot javasol a terv a Mező Imre téren lévő teresedés felületének kialakítására, fásítással.

Közművek:

A szabályozási terv módosítása során külön közmű vizsgálat nem történt. A városban valamennyi közmű kiépített, csak a szennyvízcsatorna hiányzik egyes területeken, azonban ennek kiépítése folyamatosan történik. A kapacitások rendelkezésre állnak, a közterületek szabályozási szélességei biztosítják valamennyi közmű szabványos elhelyezését.

Csapadékvíz elvezetés:

A Módosítás nem terjed ki a csapadékvíz elvezetésre.
A csapadékvíz elvezetését a városi területeken belül részben egyesített csatornahálózat, részben az utak mentén kialakított nyílt árkok biztosítják.

Közlekedés:

A közutak jelenlegi szabályozási szélességén nem változtat a terv. Átvettem a meglévő szabályozási szélességeket, azokat olyan adottságnak tekintve, melyek az adott helyszínen megfelelőek.

A szabályozás elemei:

A módosító tervek készítése során átvettem és alkalmaztam az érvényes terv jelölési rendszerét, az érvényes Helyi Építési Szabályzat meghatározásait.
Ahol olyan területet érintettem, ahol a jelölés – jogszabály változás miatt – megváltozott, ott az új jelölést is beépítettem a szabályzat tervezetébe.
A szabályzat tervezetébe beépíttem továbbá a módosítás során szükségesnek ítélt új szabályozási elemeket és jelöléseket [OTÉK szerint] .

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- ⇒ Valter Ilona – Hír János : PÁSZTÓ műemlékei és a Pásztói Múzeum
- ⇒ Tanulmányok Pásztó történetéből:
 - Rajecky Benjamin : A pásztói apátság az újkorban (1991)
 - Hausel Sándor : Pásztó mezőváros 18. századi társadalomszerkezetének és lakosságának alakulása (1999)
 - Szomszéd András : Pásztó utcanevei 1991- ig (1992)
 - Badál Ede : A pásztói ciszterci rezidencia (2003)
 - Soós Imre : Képek a pásztói egyházközösség és művelődés történetéből 1848- ig (1991)
 - Pásztó mezőváros kézműves (céhes) iparosainak története 1872- ig
- ⇒ PÁSZTÓ Városportré (1999)
- ⇒ A pásztói kistérség (2002)
- ⇒ Nagy Béla : A település, az épített világ (2005)
- ⇒ Márton Ferenc, Kollár József, Fancsik János : Nógrád megye védett természeti értékei (1989)
- ⇒ Genthon István- Agaházi Mária : Nógrád megye műemlékei (1954)
- ⇒ Békefi Remig dr : A pásztói apátság története I., II.(1898 !)
- ⇒ Országos Településrendezési és Építési Követelmények (2004)
- ⇒ Pásztó településrendezési terve és módosításai (1999- 2003)
- ⇒ Internet : Pásztó honlapja- www.paszo.hu

RAJZJEGYZÉK:

- ⇒ Kronológiai vizsgálat
- ⇒ Utak, terek kronológiája
- ⇒ A tervezési terület művi értékei
- ⇒ Művi értékek vizsgálata
- ⇒ Javasolt művi értékek
- ⇒ „Pásztó a tájban” – Domborzati vizsgálat
- ⇒ Terület felhasználás, övezeti rendszer
- ⇒ Közterületi-, beépítési struktúra
- ⇒ A vizsgált terület struktúrájának változása: XIX. századi és a jelenlegi térképen
- ⇒ Épületek kronológiai vizsgálata
- ⇒ Épület állapot, tetőidom, szintszám vizsgálat
- ⇒ Tulajdon vizsgálat
- ⇒ Közlekedés és zöldfelület vizsgálat
- ⇒ Útkeresztszelvények
- ⇒ Fejlesztés lehetőségei, korlátai
- ⇒ Szabályozási terv módosító javaslat (M= 1: 1000)
- ⇒ Fejlesztési, beépítési javaslat (M= 1: 1000)
- ⇒ A tervezett vegyes forgalmú út jelenlegi és tervezett utcaképei, keresztmetszénei

FOTÓ MELLÉKLET:

DÁSZTÓI képek, képeslapok a XX. század elejéről

Deák F. út régen

Pásztó Főutcai részlet régen

Margit kórház régen

Vasút út régen

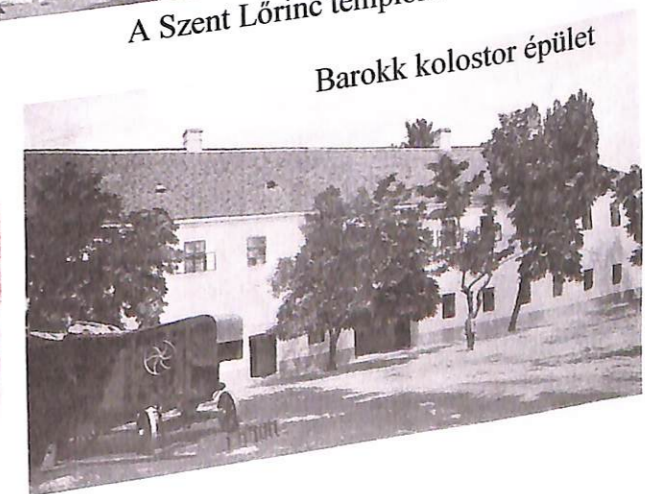
Zeneiskola régen

A Szent Lőrinc templom

Grófi hintó

Barokk kolostor épület

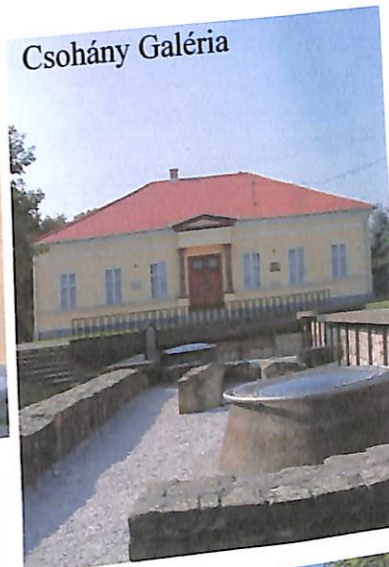
Jelenlegi pásztói képek:

Templom

Barokk kolostor

Csohány Galéria

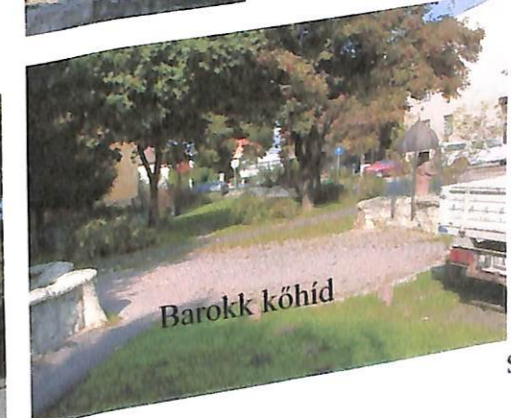
Hatszögletű kápolna

Oskolamester háza

Általános iskola

Barokk kőhíd

Nepomuki Szent János szobor

A tervezési terület képei:

A terület déli része a Mező Imre tér felől

Az épületek hátsó kertje

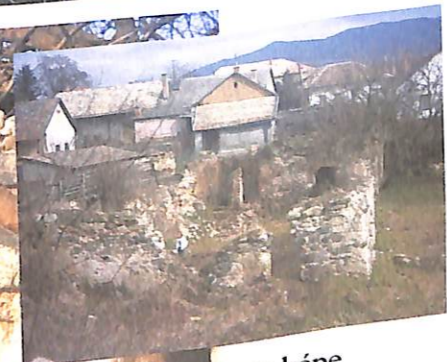
Az egykori patak meder a múzeum tövében

Kihasználatlanul álló épületek :

A Monostor malom romjai

A malom rom képe a múzeum kertből

A tervezett szabadtéri fórum helye

A patak meder gondozott része